

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ (BAĞLAMA)
DERSİNE YÖNELİK ÖĞRETİM ELEMANLARI GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ümit GÜNDÜZ

MALATYA-2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ (BAĞLAMA)
DERSİNE YÖNELİK ÖĞRETİM ELEMANLARI GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ümit GÜNDÜZ

Danışman: Doç. Dr. Engin GÜRPINAR

MALATYA-2019

T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Ümit GÜNDÜZ tarafından hazırlanan Müzik Öğretmeliği Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) Dersine Yönelik Öğretim Elemanı Görüşleri başlıklı bu çalışma, 27.09.2019 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Doç. Dr. Onur ZAHAL

Üye : Doç. Dr. Barış TOPTAŞ

Üye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Engin GÜRPINAR

O N A Y

...../...../2019

Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Engin GÜRPINAR' ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **Müzik Öğretmenliği Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) Dersine Yönelik Öğretim Elemanları Görüşleri** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Ümit GÜNDÜZ

ÖNSÖZ

Müzik Öğretmeni yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarında okutulmakta olan Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersi, ülkemiz müzik kültürünün en önemli çalgılarından olan Bağlama eğitiminin bilimsel yöntem ve tekniklerle verildiği bir derstir. Bağlama eğitiminin bilimsel ve akademik yönden incelenmesi için, öncelikle bu dersi yürüten öğretim elemanlarının görüşlerinin alınması, Bağlama eğitimine katkı sağlaması bakımından önem arz etmektedir.

Yapılan araştırma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırma ile ilgili kuramsal bilgiler ve araştırmalar; ikinci bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, problem cümlesi, alt problemleri, sayıltıları ve sınırlılıkları; üçüncü bölümde araştırmanın bulgular ve yorumları, dördüncü bölümde ise; ulaşılan sonuçlar ve bu doğrultuda yapılan öneriler yer almaktadır.

Bu araştırmamda sabırla, beni araştırmamı tamamlamaya yönelten ve desteğini hep hissettiğim, sayın hocam *Doç. Dr. Engin GÜRPINAR' a*

Yüksek lisans eğitimimde ve hayatımın her alanında yanımda olan, her zaman desteğini hissettiğim canım annem *Ümmü BALHAN' a*

Araştırmamı bitirme sürecinde uykusuz gecelerde, sabırla ve şefkatle, hep yanımda olan sevgili eşim *Deniz GÜNDÜZ' e* sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ümit GÜNDÜZ

ÖZET

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ (BAĞLAMA) DERSİNE YÖNELİK ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİ

GÜNDÜZ, Ümit

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Engin GÜRPINAR

Haziran-2019, xviii+87

Bu araştırma, Türkiye'deki müzik öğretmeni yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarında görev yapan bağlama öğretim elemanlarının, uygulanmakta olan bireysel çalgı eğitimi (bağlama) dersine yönelik genel durumuna ilişkin görüşlerini ortaya koyarak, bu alana katkı sağlamak amacı ile yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Yüksek Öğretim Kurumlarının Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları oluşturmakta, örnekleme ise, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Ankara Gazi Üniversitesi, Malatya İnönü Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi, İstanbul Marmara Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Denizli Pamukkale Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Şanlıurfa Harran Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Konya Selçuk Üniversitesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları oluşturmaktadır.

Araştırmada yer alan betimsel araştırmalar daha çok kaynak tarama yoluyla, nicel veriler ise öğretim elemanlarına uygulanan anket formlarıyla elde edilmiştir. Anket yöntemiyle elde edilen verilerin, betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak

özümlemesi sonucunda ulaşılan bulgular, araştırmanın amacına göre ele alınmış, tablolar ve grafikler yardımıyla yorumlanarak açıklanmıştır.

Araştırmanın sonucunda; kurumlarda uygulanan programların, birbirlerinden farklı olduğu, ğretim elemanları tarafından yazılı-basılı olmayan daha çok yer verildiği, ders saatlerinin programların sağlıklı yürütülebilmesi için yetersiz olduğu saptanmıştır. Öğretim elemanlarının, kullanılan kaynaklar, dağar, lme-değerlendirme Őekilleri gibi temel konularda birbirlerinden farklı uygulamalar yaptığı ve farklı kurumlardaki ğretim elemanlarının birbirleri ile iletişim içinde olmadıkları, ortak çalışmalar yürütmedikleri görülmüştür. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda, alana yarar sağlayacağı düşünülen öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitim Programı, Bireysel algı Eğitimi, Bağlama Eğitimi

ABSTRACT

A STUDY ON THE VIEWS OF INSTRUCTORS TRAINING MUSIC TEACHERS ON INDIVIDUAL INSTRUMENT EDUCATION (BAGLAMA)

by

GÜNDÜZ, Ümit

Thesis of Master's Degree Inonu University Education Sciences Institute

Fine Arts Education

Music Education Department

Advisor: Doç. Dr. Engin GÜRPINAR,

November-2019, (Pages Number, 105)

This study focuses on the views of the baglama instructors of the Higher Education Institutes on the general situation of individual instrument education (baglama) aims to make a contribution to the related field.

Universe of the research consist of connected with high education institution fine arts education department music education major field of study sample consist of Çanakkale On Sekiz Mart University, İzmir Dokuz Eylül University, Tokat Gazi Osman Paşa University, Ankara Gazi University, Malatya İnönü University, Bolu Abant İzzet Baysal University, Trabzon Karadeniz Teknik University, İstanbul Marmara University, Muğla Sıtkı Koçman University, Niğde Ömer Halis Demir University, Samsun Ondokuz Mayıs University, Denizli Pamukkale University, Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Bursa Uludağ University, Şanlıurfa Harran University, Sivas Cumhuriyet University, Van Yüzüncü Yıl University, Balıkesir University, Konya Selçuk University, Erzurum Atatürk University music education major field of study of fine arts Education department.

Qualitative data in the study were obtained by scanning sources, whereas quantitative data were obtained from the questionnaires that were answered by the

teaching staff. The findings that were obtained from the evaluation of the data compiled from the questionnaires using descriptive statistics, were discussed according to the purpose of the study, interpreted and explained by tables and graphs.

The results of the study indicated that the programs used in the institutions were different from each other, six-item teaching program was rarely used and the curriculum was insufficient for a healthy execution of the programs. It was determined that teaching staff used different implementation of basic subjects such as resources used, repertoire and measurement-evolution methods. Teaching staff working at different institutions did not communicate with each other and execute studies together. Recommendations that would contribute to the related field were made in accordance with the results of the study.

Key Words: Music Education Program, Individual Instrument Education, Baglama Education

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY.....	iii
ONUR SÖZÜ.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xvi
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR.....	xvii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	2
1.4. Önem.....	2
1.5. Sayıtlılar.....	3
1.6. Sınırlılıklar.....	3
1.7. Tanımlar.....	3

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler.....	4
2.1.1. Eğitim.....	4
2.1.2. Müzik Eğitimi.....	7
2.1.3. Müzik Eğitiminde Program.....	10
2.1.2. Program Türleri.....	11
2.1.3. Çalgı Eğitimi.....	12
2.1.4. Bağlama.....	12
2.1.5. Bağlamanın Yapısal Özellikleri.....	15

2.1.6. Bağlama Çeşitleri ve Özellikleri.....	16
2.1.7. Bağlama Eğitimi	17
2.2. İlgili Araştırmalar	20
2.2.1. Bireysel Çalgı Eğitimi ile İlgili Araştırmalar	20
2.2.2. Bağlama Eğitimi ile İlgili Araştırmalar.....	21

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	25
3.2. Evren ve Örneklem.....	25
3.2.3. Evren ve Örneklem Grubunun Özellikleri.....	26
3.3. Veri Toplama Araçları	28
3.4. Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi.....	29

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Elde Edilen Verilerin İşlenmesi	30
--	----

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	53
5.2. Öneriler	55

KAYNAKÇA.....	56
----------------------	-----------

EKLER	60
--------------------	-----------

Ek 1. Anket Formu	60
Ek 2. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı	66
EK 3. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama Dersi İçerikleri.....	68

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmada Ulaşılan Öğretim Elemanları ve Üniversitelerin Dağılımı.....	26
Tablo 2. Çalışma Grubunun Kadro Dağılımı	26
Tablo 3. Çalışma Grubunun Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	27
Tablo 4. Anket Sorularının Dağılımı	29
Tablo 5. Öğretim Elemanlarının Uyguladıkları Program Türleri Dağılımı	30
Tablo 6. Uygulanan Programlara Ne Ölçüde Bağlı Kalılabildiğini Dağılımı	32
Tablo 7. Uygulanan Programların, İstenilen Düzeyde Gerçekleşebilmesi İçin Haftalık Ders Saatinin Yeterliliği Dağılımı.....	33
Tablo 8. B.Ç.E. (Bağlama) Dersinde Öğrenciler Sürekli Kullanabilecekleri, Nitelikli Bir Çalgıya Ne Ölçüde Sahip Oldukları Dağılımı	33
Tablo 9. Uygulanmakta Olan Programlardaki, Hedeflerin Müzik Öğretmeni Yetiştirme Amacına Uygunluğu Dağılımı.....	34
Tablo 10. Öğrencilerin Öngörülen Hedeflere Ne Derece Ulaşabildikleri Dağılımı	35
Tablo 11. Öğrenciye Hedef Davranış Kazandırılırken, Belirtilen Yollardan Hangisini İzledikleri Dağılımı.....	36
Tablo 12. Deşifre Çalışmaları Dağılımı	37
Tablo 13. B.Ç.E. (Bağlama) Dersinde Bağlama Öğretim Elemanlarının Hangi Metotları, Albümleri Kullandıkları Dağılımı	38
Tablo 14. Programda Yer Alan Yapıtların/Eser-Etütlerin Müzik Öğretmenliği İçin Gerekli Dağarı Ne Ölçüde Oluşturduğu Dağılımı	39
Tablo 15. Yarıyıllık ve/veya Yıllık Ortak Zorunlu Parçaların Belirlenmesi Dağılımı	40
Tablo 16. Öğrencilerin Kazanmaları Gereken Hedeflere İlişkin Etüt ve Eserleri, Dersteki Örnekler Dışında Başka Uygulamalarla da (Konser, Kayıt) Tanıyabilmeleri Dağılımı	41
Tablo 17. Öğrencilerin Bireysel Gelişim Aşamalarının İzlenebileceği Dokümanlar (Çizelge, Düzenli Tutulan Notlar) Dağılımı.....	42
Tablo 18. Öğrencilerin Başarı Düzeyinin Belirlenmesi Dağılımı	43
Tablo 19. Öğrencilerin Sınavlarda Değerlendirilmeleri Dağılımı	44
Tablo 20. Sınavları, Belirtilen Seçeneklerden Hangisi ile Yaptıkları Dağılımı.....	45

Tablo 21. Gerekli Durumlarda, Farklı Etüt ve Teknik Alıştırmalar vb. Çalışmaların Yapılabilmesi Dağılımı	46
Tablo 22. Uygulanmakta Olan Programların, Yenilik, Değişiklik, Düzeltme Yapılabilmesi Açısından Ne Ölçüde Yeterli Olduğu Dağılımı.....	47
Tablo 23. Bağlama Öğretim Elemanlarının, Diğer Kurumlarda Yapılan Uygulamalardan/Çalışmalardan Ne Derece Haberdar Oldukları Dağılımı	48
Tablo 24. Farklı Kurumlardaki Öğretim Elemanlarının, Birbirleriyle Ne Derece Ortak Çalışmalar Yürüttükleri Dağılımı.....	49
Tablo 25. Öğrencilerin Bağlama Çalmayla İlgili Önceden Kazanılmış Davranışlarının ve Belli Özelliklerinin Göz Önünde Bulundurularak, Programın Uygun Yerine Yerleştirilmeleri Dağılımı	50
Tablo 26. Öğretim Elemanlarının B.Ç.E. (Bağlama) Dersi Programına Yönelik Görüşleri Dağılımı	51

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1.** Erol Parlak' a Göre Telli Sazların Doğuşu 14
- Şekil 2.** Açın' a Göre Bağlamann Yapısal Bölümleri.....16

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Çalışma Grubunun Kadro Dağılımı	27
Grafik 2. Çalışma Grubunun Kıdemlerine Göre Dağılımı	27
Grafik 3. Kullanılan Program Türleri Dağılımı	31
Grafik 4. Uygulanan Programlara Ne Ölçüde Bağlı Kalınabildiği Dağılımı	32
Grafik 5. Uygulanan Programların, İstenilen Düzeyde Gerçekleşebilmesi İçin Haftalık Ders Saatinin Yeterliliği Dağılımı.....	33
Grafik 6. B.Ç.E. (Bağlama) Dersinde Öğrencilerin Sürekli Kullanabilecekleri, Nitelikli Bir Çalgıya Ne Ölçüde Sahip Oldukları Dağılımı	34
Grafik 7. Uygulanmakta Olan Programlardaki, Hedeflerin Müzik Öğretmeni Yetiştirme Amacına Uygunluğu Dağılımı.....	35
Grafik 8. Öğrencilerin Öngörülen Hedeflere Ne Derece Ulaşabildikleri Dağılımı	36
Grafik 9. Öğrenciye Hedef Davranışlar Kazandırılırken, Belirtilen Yollardan Hangisini İzledikleri Dağılımı.....	37
Grafik 10. Deşifre Çalışmaları Dağılımı	38
Grafik 11. B.Ç.E. (Bağlama) Dersinde Öğretim Elemanlarının hangi Metotları, Albümleri Kullandıkları Dağılımı.....	39
Grafik 12. Programda Yer Alan Yapıtların/Eser-Etütlerin Müzik Öğretmenliği İçin Gerekli Dağarı Ne Ölçüde Oluşturduğu Dağılımı	40
Grafik 13. Yarıyıllık ve/veya Yıllık Ortak-Zorunlu Parçaların Belirlenmesine İlişkin Dağılım.....	41
Grafik 14. Öğrencilerin Kazanmaları Gereken Hedeflere İlişkin Etüt ve Eserleri, Dersteki Örnekler Dışında Başka Uygulamalarla da (Konser, Kayıt) Tanıyabilmeleri Dağılımı.....	42
Grafik 15. Öğrencilerin Bireysel Gelişim Aşamalarının İzlenebileceği Dokümanlar (Çizelge, Düzenli Tutulan Notlar) Dağılımı	43
Grafik 16. Öğrencilerin başarı Düzeyinin Belirlenmesi Dağılımı	44
Grafik 17. Öğrencilerin Sınavlarda Değerlendirilmeleri Dağılımı	45
Grafik 18. Sınavları, Belirtilen Seçeneklerden Hangisi ile Yaptıkları Dağılımı	46
Grafik 19. Gerekli Durumlarda, Farklı Etüt ve Teknik Alıştırmalar vb. Çalışmaların Yapılabilmesi Dağılımı.....	47
Grafik 20. Uygulanmakta Olan Programların, Yenilik, Değişiklik, Düzeltme Yapılabilmesi Açısından Ne Ölçüde Yeterli Olduğu Dağılımı	48

Grafik 21. Bağlama Öğretim Elemanlarının, Diğer Kurumlarda Yapılan Uygulamalardan/Çalışmalardan Ne Derece Haberdar Oldukları Dağılımı.....	49
Grafik 22. Farklı Kurumlardaki Öğretim Elemanlarının, Birbirleriyle Ne Derece Ortak Çalışmalar Yürüttükleri Dağılımı	50
Grafik 23. Öğrencilerin Bağlama Çalmayla İlgili Önceden Kazanılmış Davranışlarının ve Belli Özelliklerinin Göz Önünde Bulundurularak, Programın Uygun Yerine Yerleştirilmeleri Dağılımı	51

KISALTMALAR

A.G.S.L.	: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
A.İ.B.Ü.	: Abant İzzet Baysal Üniversitesi
A.M.Ü.	: Adnan Menderes Üniversitesi
Araş. Gör.	: Araştırma Görevlisi
B.Ç.E.	: Bireysel Çalgı Eğitimi
B.E.	: Bağlama Eğitimi
B.Ü.	: Balıkesir Üniversitesi
C.Ü.	: Cumhuriyet Üniversitesi
Ç.O.S.M.Ü.	: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi
D.E.Ü.	: Dokuz Eylül Üniversitesi
D.T.M.K.	: Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı
Dr.	: Doktor
Doç.	: Doçent
f	: Fonksiyon
G.O.P.Ü.	: Gazi Osman Paşa Üniversitesi
G.Ü.	: Gazi Üniversitesi
H.Ü.	: Harran Üniversitesi
İ.T.Ü.	: İstanbul Teknik Üniversitesi
İ.Ü.	: İnönü Üniversitesi
K.T.Ü.	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
M.A.K.Ü.	: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
M.E.A.B.D.	: Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

M.E.P.	: Müzik Eğitim Programı
M.S.K..	: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
M..	: Marmara Üniversitesi
N..	: Niğde Üniversitesi
Okt.	: Okutman
O.M..	: Ondokuz Mayıs niversitesi
Öğr. Gör.	: Öğretim Görevlisi
P..	: Pamukkale Üniversitesi
Prof.	: Profesör
S..	: Selçuk Üniversitesi
T.H.M.	: Türk Halk Müziği
T.R.T.	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
U..	: Uludağ Üniversitesi
Y.Y..	: Yüzüncü Yıl Üniversitesi
%	: Yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, önem, sayılılar ve sınırlılıklar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Müzik kültürümüzün en önemli yapı taşlarından olan ve halk müziğinin lokomotif görevini üstlenmiş durumda bulunan Bağlama, gerek hemen hemen her yörede kullanılması gerekse, kolay edinilebilir olması sebebiyle, günümüzde müzik eğitimi alanında önemli bir yer edinmektedir.

Bağlama eğitiminin bilimsel metotlar ve bu konuda yetkin kişiler tarafından yürütülmesi gerektiği gerçek bir sorunsal olarak önümüzde durmaktadır. Diğer çalgılarda alanın uzmanları tarafından birçok araştırma yapılmasına rağmen, ülkemiz ulusal müziğinin temel yapı taşlarından olan bu çalgı bilimsellikten uzak ve konunun uzmanı olmayan kişilerce öğretilmeye çalışılmaktadır.

Bu konuda referans alınması ve ülkenin her bölgesinde bu çalgıyı doğru bir şekilde tanıtmayı ve aktarmayı imkanı olan müzik öğretmenlerini yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında okutulmakta olan bireysel çalgı eğitimi (bağlama) dersi öğretim programlarının niteliği, uygulanabilirliği ve bu programlar arasında anlamlı bir tutarlılığın olup olmadığı, aynı meslek grubuna eleman yetiştiren kurumlar arasında belli bir standardın olması gerekliliği de düşünüldüğünde, araştırılması gereken önemli sorunsallar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda var olan durumun tespit edilmesi önemli bir gereklilik olarak düşünülmekte, bunun sağlanması için, alanın/konunun hem teorisyenleri hem de uygulayıcıları olan, müzik eğitimi ana bilim dallarında görev yapmakta olan bireysel çalgı (Bağlama) öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır. Bu çerçevede cevap aranan ana problem cümlesi bu şekilde oluşturulmuştur:

1.2. Problem Cümlesi

Müzik eğitimi ana bilim dallarında, uygulanan bireysel çalgı eğitimi (bağlama) dersinin, öğretim programı yönünden genel durumu nedir?

1.3. Alt Problemler

- Bağlama öğretim elemanları ağırlıklı olarak hangi öğretim programını kullanmaktadırlar?
- Öğretim elemanları uyguladıkları programa ne ölçüde bağlı kalabilmektedirler?
- Uygulanmakta olan programın istenilen düzeyde gerçekleşmesi için haftalık ders saati ne ölçüde yeterlidir?
- Öğrenciler B.Ç.E.(Bağlama) dersinde sürekli kullanabilecekleri, nitelikli bir çalgıya ne ölçüde sahiptir?
- Uygulanmakta olan bağlama öğretim programındaki hedefler, müzik öğretmeni yetiştirme amacın ne kadar uygundur?
- Öğrencilerin öngörülen hedeflere ne derece ulaşabildiklerine ilişkin, bağlama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
- Uygulanmakta olan bağlama öğretim programında sınav-ölçme, değerlendirme işlemlerine ilişkin bağlama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
- Bağlama öğretim elemanları, B.Ç.E. (Bağlama) dersiyle ilgili olarak, diğer kurumlardaki öğretim elemanları ile ne derece iletişim halindedirler?

1.4. Önem

Bu araştırma; Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında görev yapan bireysel çalgı eğitimi (bağlama) dersi öğretim elemanlarının, uygulanmakta olan bireysel çalgı eğitimi (bağlama) dersinin, öğretim programları yönünden genel durumuna ilişkin görüşlerini ortaya koyarak, alanın öğrenci, eğitimci ve araştırmacılarına yararlı olması, yapılacak benzer araştırmalara örnek teşkil etmesi açısından önem taşımaktadır.

1.5. Sayılılar

- İlgili literatürden elde edilen bilgiler, bu araştırma için uygun ve gerekli bilgiler olup, gerçeği yansıtır niteliktedir.
- Veri toplama aracı olarak hazırlanan anket, yeterince geçerli ve güvenilirdir.
- Anketi yanıtlayanların, vereceği cevaplar gerçeği yansıtmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

- Bu araştırma, Üniversitelerin Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları ile sınırlıdır.
- Araştırma, yapıldığı zaman dilimi içinde uygulanmakta olan programlarla sınırlıdır.
- Yüksek Lisans Programı içinde tez için ayrılan süre ve araştırmacının sağlayabileceği maddi olanaklarla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Müzik Eğitim Programı: Müzik ‘eğitim’ programı, müzikle ilgili öğrenmeleri veya davranış değişikliklerini gerçekleştirmeye dönük tüm düzenleme ve etkinlikleri içeren, çok boyutlu ve kapsamlı bir bütündür. (Uçan, 1997:61)

Bireysel Çalgı Eğitimi: Bireysel çalgı eğitimi, temelde bir müzik aletini çalabilme, öğrenebilme, geliştirebilme ve çalgıyı en etkili şekilde kullanabilme vb. amaçları kapsayan eğitim programıdır.

Bağlama: Kökeni binlerce yıl öncesine dayanan, Türk Halk Kültürünün ve Müziğinin temel çalgılarından. Üç ana kısmı olan (tekne, göğüs ve sap) Bağlama günümüzde yedi telli olup; Boyutlarına ve çalınış şekillerine göre farklı çeşitleri vardır.

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde, eğitim, müzik eğitimi, çalgı eğitimi, bağlama eğitimi, müzik eğitiminde program konuları ile ilgili kuramsal bilgilere ve daha önceden araştırmanın konusu ile ilgili yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Bilgiler

2.1.1. Eğitim

Fidan (1996:4)' a göre, Eğitim terimi, genel anlamda insanların yetiştirilmesi ve gelişimini kapsamaktadır. Bireyde istendik ve kasıtlı davranış değişikliği meydana getirme ve özellikle de sistematik bir öğretim yoluyla (formal) yöntemlerle geliştirilmesi sürecidir. Bu anlamı biraz daha açacak olursak, toplum yaşayışında yer edinmek için, hayatın her alanında edinilen bilgi, beceri ve anlayışı da kapsar.

Ertürk (1997:12)' de belirtildiği üzere, kişide eğitim yoluyla gerçekleştirilmek istenilen tüm davranış değişikliklerinin, kişinin içinde bulunduğu toplumun değerlerine uygun olması, toplum tarafından beğenilen ve istenilen davranışlara uygun düşmesi gerekmektedir. Bu sebeptendir ki eğitim, belli hedefler ve amaçlar doğrultusunda, kişinin davranışlarını düzenli ve planlı bir şekilde değiştirmeye yönelik kaideleri, yöntemleri, ilkeleri ve teknikleri ortaya çıkarmaya çalışan bir bilim dalı olarak gelişim sürecini devam ettirmek zorundadır. Diğer bilim dallarında olduğu gibi eğitimin de işleyişini etkili bir biçimde gerçekleştirebilmesi için, eğitim alanındaki bilimsel araştırma ve geliştirme çabalarına ihtiyaç duymaktadır.

Eğitim, kişinin doğumundan ölümüne kadar geçen bütün zamanı kapsayan bir olgu olduğundan çok çeşitli tanımları vardır.

Başaran (1987) Eğitimin tek bir tanımlaması olmadığını belirterek, içerik ve süreç olarak iki ayrı boyuta ayırmış ve tanımlamaları şu sözlerle ifade etmiştir; “İçerik tanımları, eğitimin kime niçin uygulanacağını ona neler kazandıracaklarını ad vererek gösterirler.”

Eğitim tanımlarına ait diğer bilgiler ise şunlardır; “Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı (amaçlı ve planlı) olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.” (Ertürk, 1997: 12) “Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insan davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir.” (Büyükkaragöz, Muşta, Yılmaz ve Pilten 1997: 2-3) “Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür.” (Büyükkaragöz ve diğerleri, 1997: 2-3) “Tarihte ve günümüzde, tüm toplumlarda eğitimin genel amacı, toplumun üyeliğine hazırlanmakta olan kuşağa kültürel kalıtı aktarıp biçimlendirerek, yetişkinlikte sürdüreceği toplumsal rollere hazırlamaktır.” (Çınar, 2002)

(Fidan 1982:10)' da yer aldığı gibi, eğitim, önceden belirlenmiş esaslara göre bireyin davranışlarında belirli ve hedeflenen gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizisidir ve temel özellikleri şunlardır.

Eğitimin temel özellikleri:

- Eğitim hayat boyu devam eden bir olgudur.
- Eğitim süresi boyunca, kişinin davranışlarının istenilen ve hedeflenen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.
- Eğitim bireyi geliştirir.
- Eğitim bireyi hayata hazırlar.
- Davranışlardaki değişme kasıtlı olarak gerçekleştirilmektedir.
- Eğitim sürecinde bireyin içsel ya da dışsal yaşantıları esastır.

Eğitim informal eğitim ve formal eğitim olarak ikiye ayrılabilir.

İnformal (Sosyal) Eğitim: Bireyin, toplumun bir ögesi ve paydası olarak kendi ailesi içerisinde başlayan ve çevresindeki sosyal yapıdan aldığı eğitimdir. Fidan, Erden' e (1998:13-14)' göre, gelenek ve göreneklere, dine, mezheplere, sınıfa vb. durumlarla bağlantılı olan bu eğitim, kişinin değerler bütünüünün temelini oluşturur ve bu şekilde toplumun devamlılığını sağlar. Bireyin ilerleyen zamanlardaki yaşamında da toplumsal paylaşımları veya mesleki alanda aldığı eğitim önemlidir. Topluma yönelik eğitim çalışmalarının ortak noktası, örgün eğitim dışında kalmasıdır. Bu süreç içerisinde birey, toplumsal dayanışma, iş birliği ve kurallara uyma gibi birçok bilgi-beceri kazanırken diğer yandan da bir takım istenmeyen olumsuz davranışlar geliştirebilir. Taklit yoluyla edinilen bu istenmedik tutum ve davranışlar, kontrolsüz ortamda rastlantısal olarak devam etmekte olan bu eğitim biçiminin kaçınılmaz eksiklikleridir.

- Plan ve program yoktur.
- Doğal çevrede kendiliğinden oluşur.
- Süreç içerisinde ölçme ve değerlendirmeden yararlanılmaz.
- Eğitim sürecinin sonunda bir belge verilmez.

Formal (Kurumsal) Eğitim: Arslan ve diğerleri (2009:17)' de belirtildiği üzere “Özel bir çevre içerisinde kontrollü olarak, öğretmen tarafından planlanan ve uygulanan eğitimidir. Örgün Eğitim ve Yaygın Eğitim olmak üzere ikiye ayrılır”.

Örgün Eğitim: “Belirli yaş grubundaki bireylere Milli Eğitimin amaçlarına göre hazırlanmış eğitim programlarına dayalı olarak okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir”. Arslan vd. (2009:17)

- Yaş bellidir.
- Zaman önceden belirlenmiştir.
- Birbirini izleyen bölümlerden oluşturulmuş eğitim biçimidir.
- Eğitim kademeleri ve seviyeleri önkoşuldur.
- Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim, açık öğretim, uzaktan öğretim vb.
- Milli eğitimin temel amaçları vardır.
- Müfredatı vardır.

http://melikeyigit.weebly.com/uploads/1/2/4/7/12475408/1._hafta_egitimin_temel_kavramlari.pdf (25.10.2016)

Yaygın Eğitim: Yaygın eğitim, milli eğitimin temel ilkeleri ve genel amaçları doğrultusunda toplumun beklentilerine ve ihtiyaçlarına, bireylerin istek ve ilgilerine göre düzenlenmiş, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen, belli programlar dahilinde sunulan eğitim, öğretim, uygulama ve rehberlik hizmetlerinin tamamıdır. Yaygın eğitimi birbirini takip eden kesitlerin olmadığı, her yaştan bireyin katılabileceği hayat boyu sürebilen eğitim biçimi olarak da tanımlayabiliriz. Yaygın eğitim, “örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan kişilere ilgi veya gereksinme duydukları alanlarda yapılan eğitimidir” (Fidan ve Erden, 1998:13-14)

- Her yaş grubundan bireyler katılabilir.
- Kademe ve önkoşul yoktur.
- Bireyin amaçları vardır.
- Planlı ve programlıdır.

- Usta öğreticiler tarafından verilir.
- Sonunda bir sertifika ya da ustalık belgesi verilir.
- Halk eğitimi merkezleri, dershaneler, özel kurslar, çıraklık okulları, olgunlaşma enstitüleri, uzaktan eğitim, hizmet içi eğitim kursları vb.

http://melikeyigit.weebly.com/uploads/1/2/4/7/12475408/1._hafta_egitim_temel_kavramlari.pdf (25.10.2016)

Bireylerin sahip oldukları bilgi ve becerilerini geliştirmek, geçimlerini sağlayabilecekleri yeni imkanlar yaratmak, kültürel-sanatsal ilgi ve becerilerini arttırmak gibi hedefleri olan yaygın eğitimin ülkemizde hizmet içi eğitim faaliyetleri, halk eğitim merkezleri gibi uygulama alanları bulunmaktadır. (Büyükkaragöz v.d.,1997:6)

2.1.2. Müzik Eğitimi

Çağlar boyunca müziğin, farklı alanlardan pek çok kişi tarafından tanımı yapılmıştır. Tolstoy' a göre “Müzik, insanın hislerini ve düşüncelerini sesler aracılığı ile anlatma ve aktarma çabasıdır.”

“Küçük Çocuklarda Beyin Gelişimi” konulu 1996 yılında yapılan konferansta varılan sonuçlar incelendiğinde müzik eğitimi anlamında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Müzik eğitiminin etkileri, insan gelişiminin sadece genel yönünü etkileme doğrultusundan çok, insan beyninin işleyişi üzerinde de oldukça çarpıcı ve belirgin olabilir.
- Müzik eğitim programları okul öncesi eğitime odaklanmalıdır.
- İnsan beyni olağanüstü bir değişim yeteneğine sahiptir. Ancak zamanlama çok önemlidir. Erken yaşlarda bir çocuğun müzik eğitimi en önemli dönemdir.
- Okul öncesi dönem ve ilköğretim çağındaki müzik eğitimi deneyimleri çocuğun müziksel gelişiminde önemlidir.
- Beyin ve çocuk gelişim uzmanlarının son on yılda elde ettikleri önemli sayıdaki kanıt, erken yaşlarda alınan müzik eğitiminin yararına ve etkilerine dikkat çekmektedir. (Flohr ve Miller ve Debeus, 2000,28-32)

Çuhadar, H. C. (2016). Müzik ve müzik eğitimi *Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (1), 217-230.' adlı çalışmasında müzik eğitimini, birden fazla öğretim programı tarafından sarılmış (müzik kültürü, müzik teorisi, müzik tarihi, dinleme-söyleme-çalma ve müziksel yaratıcılık gibi) bir eğitim-öğretim programı olarak tanımlamakta, müzik eğitimini, müziğin öğretildiği ve öğrenildiği, temelde, bir müzikal davranış kazandırma ve değiştirme süreci olarak değerlendirmektedir.

Yine aynı çalışmada Müzik Eğitimi, temel olarak altı alt disipline ayrılmış ve bu disiplinlerin tümünü kapsayan bir çalışma alanı olarak tanımlanmıştır.

- Kulak Eğitimi
- Müzik Teorisi
- Çalgı ve Vokal Eğitimi
- Kompozisyon-Şeflik
- Müzikoloji
- Müzik Pedagojisi ve Kuramları

Uçan' a göre (Uçan,1997:30). Yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi, 'bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma', 'bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma' ya da bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme sürecidir.

Müzik eğitimini üç ana tür içerisinde inceleyebiliriz; genel, özengen (amatör) ve mesleki.

Genel müzik eğitim ve öğretimi;

Genel müzik eğitimi, aslında, her düzeyde, her yaşta herkes için zorunludur ya da zorunlu olmak durumundadır. Çünkü müzik her düzeyde herkese kazandırılması esas olan asgari-ortak genel kültürün başta gelen ayrılmaz öğelerinden biridir. Ancak ülkemizde ilköğretim öncesi ve ilköğretim düzeylerinde zorunlu olduğu halde, orta öğretim ve yüksek öğretim düzeylerinde henüz zorunlu hale getirilmemiştir (Uçan, 1997:31)

Özengen Müzik Eğitimi, müziğe ya da müziğin belli bir dalına özengence (amatörce) ilgili ve istekli olanlara yöneliktir. Müziksel davranışları bireyin bireysel zevk ve isteklerinden yola çıkarak kazandırmayı amaçlar. Hiç kimse için zorunlu değildir ve bireyin yetenekli olması değil, istekli olması önemlidir. Özengen müzik eğitiminin, yaygın eğitimle (resmi, özel ve gönüllü kuruluşların düzenlediği kurs, konser, yarışma vb.) sürdürülen kısmı oldukça ağırlıklıdır. "Özengen müzik eğitimi, herhangi bir düzeyde herkes için zorunlu değildir; tam tersine, ilgi, istek ve yatkınlık ile etkin bir katılım için gerekli fırsat ve olanaklara bağlı olup seçmelidir" (Uçan, 1997:32)

Mesleki müzik eğitimi; ülkemizde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde, Üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerinin Müzik Bölümlerinde, Konservatuarlarda ve Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında, öğretim elemanlarınca yürütülmektedir.

Müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalmı, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar. (Uçan, 1997:32)

Mesleki müzik eğitiminin, planlı, etkili, verimli ve yeterli olarak gerçekleştirilebilmesi için, mutlaka bu alanda yetiştirilmiş yetkin bireylerce yürütülmesi gerekir. Müzik eğitimi üç ana boyutuyla ele alıp incelerken, bunların hepsinin bir bütün olduğunu, bir bütün olarak gelişip birbirlerinden etkilenerek ülkenin müzik eğitimi alanındaki (genel) durumunu ortaya koyduklarını unutmamak gerekir.

Ülkemizde çağdaş düzeyde amaçlı ve planlı müzik eğitiminin, Osmanlı İmparatorluğu yıllarında Islahat (Düzeltilmeler) hareketleriyle başladığı söylenebilir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında Enderun Müzik okulları (Meşk hane), en önemli eğitim kurumları arasında yer almaktadır, Mehterhane ve Muzıka-i Hümayun ile 1917 de kurulan Darülelhan'dan söz edilebilir. Ancak gerçek müzik inkılabı Ulu Önder Atatürk'ün sanat ve eğitim anlayışı doğrultusunda, Cumhuriyet döneminde gerçekleşmiştir. (Say,1997: 509-539)

Atatürk'ün müziğe ve müziğin çağdaş anlayışla geliştirilmesine verdiği önemi, 1 Kasım 1934 de Türkiye Büyük Millet Meclisi' inde yapmış olduğu konuşmasında rahatlıkla görebiliyoruz. İşte bu anlayış ve hedeflerle gerçekleştirilmek istenen müzik inkılabının önemli boyutlarından biri de 'müzik öğretmenliği eğitimi' alanında yapılan düzeltmeler, değişiklikler ve yeni yapılanmalardır. Bu kapsamda, Ankara'da 1924 yılında kurulan Musiki Muallim Mektebi ülkemizde ilk kez 'müzik öğretmeni' yetiştiren kurum olmuştur. Ayrıca 1942-1947 yılları arasında Hasan Oğlan Yüksek Köy Enstitüsü Güzel Sanatlar Kolu'nda müzik öğretmeni yetiştirme denemesinde bulunulmuştur. 1937 yılında Musiki Muallim Mektebi, Gazi Terbiye Enstitüsü'ne bağlanmıştır. YÖK'ün kurulmasıyla Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'ne bağlanan Bölümü, ilki 1969 yılında İstanbul'da olmak üzere ülkenin çeşitli illerinde kurulan müzik öğretmenliği bölümleri izlemiştir. (Uçan, 1997:46).

Son değişikliklerle Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı adını alan kurumların, bugün itibariyle sayısı yirminin üzerindedir.

2.1.3. Müzik Eğitiminde Program

Türkçe Sözlükteki anlamıyla program, ‘yapılacak bir işin bölümlerini ve her bölümün zamanını gösteren maddelerin topu’ dur. Eğitim Terimleri Sözlüğünde bir eğitim terimi olarak program ise, belli bir çalışmanın amacını, bölümlerini, yöntemini ve süresini gösteren plan’ olarak tanımlanmaktadır. (Uçan, 1997:61)

Eğitim alanında ‘Program’ın, eğitim programı, öğretim programı, ders programı gibi farklı alt programları vardır. Ders programı bir ders süresi içerisinde gerçekleşen tüm faaliyetleri içerir, öğretim programı, bir eğitim basamağında çeşitli sınıf ve derslerde ele alınacak konularla ilgili öğretim tekniklerinden ve etkinliklerinden oluşur, eğitim programı, belirlenen hedefler doğrultusunda (okulda ya da okul dışında) planlanan tüm eğitim etkinliklerini kapsar. Bu bilgiler ışığında, ‘eğitim programı’ aslında ders ve öğretim programlarını da içine alan bir bütündür. (Demirel, 2002:7)

Eğitim programını, planlar, ders içerikleri, konular listesi, çalışmaların programlanması, öğretim materyalleri, derslerin sıralanması, hedef davranışlar grubu, öğrenciler ve öğretim personeli tarafından planlanan her şey olarak da tanımlayabiliriz. Eğitim programları üzerine uzmanlaşmış eğitim bilimciler, daha kapsamlı tanımlar yapmışlardır (Demirel, 2002:2)

Variş, (1988:18) eğitim programını, “bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar” şeklinde açıklamıştır.

Ertürk, (1997:14) eğitim programına yönelik olarak, belli öğrencileri belli zaman süresi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümü olarak ifade ederek açıklamaya çalışmıştır.

Demirel’e göre (2002:5) eğitim programı, öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği. Olarak ifade edilmiştir.

Doğan, (1975:36) eğitim programının tanımını; “Öğrencilerde beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış faaliyetlerin tamamıdır”. Şeklinde ifade etmeye çalışmıştır.

Bu tanımlarda da görüldüğü gibi eğitim programı, program öğeleri olan hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki etkileşimli ilişkiler bütünüdür. Eğitim programı, öğretim personelinin, öğrencilere öğretmeyi ve kazandırmayı amaçladığı davranışların nasıl ve hangi yöntemlerle kazandırılacağı planlanmasıdır.

Müzik öğretim programı müzik ders programları, müzikle ilgili ders dışı çalışma, kurs ve eğitsel kol programları bireysel ve toplu dinleti vb. etkinlik programları, müzikle ilgili danışma ve kılavuzlama programları, müzikle ilgili yönetim ve işleyiş programı, müzikle ilgili destekleyici hizmetler programı, müzikle ilgili yönetmelik ve yönergeler, müzik eğitim programının birer alt programlarıdır. Müzik eğitim programı, bütün bu programların bir

bileşkesidir ancak; ‘müzik öğretim programı’ müzik eğitim programının odağını oluşturmaktadır. Diğer alt programlar, müzik öğretim programının tamamlayıcıları konumundadırlar ve müzik öğretim programında odaklaşırlar. (Uçan, 1997:61)

Bu anlamda, yalnızca bir ders dağılım çizelgesi değil, müziksel öğretim/ öğrenim etkinliklerinin bütünü olan müzik öğretim programı, hedefler, hedef davranışlar, içerik-konular, öğretme/öğrenme durumları, sınav-ölçme durumları ve değerlendirme işlemlerinden oluşmaktadır. Bu ana öğeler kısaca şu şekilde tanımlanabilir (Uçan, 1997:62-65):

2.1.2. Program Türleri

Öğretim programı farklı bakış açılarıyla ele alındığında, işlevlerine göre kendi içerisinde farklı türler ortaya çıkmaktadır. (Posner: 1995). Bu yanıyla ele alındığında Posner öğretim programını beş bölümde tanımlamaktadır.

❖ **Yazılı-Basılı Program:** Resmî kurumlar tarafından okullara gönderilen, program kılavuzunu, ders planlarını, konuların işleniş sırasını ve kullanılacak araç-gereçleri içeren sonunda yapılacak değerlendirmenin önceden belirlendiği öğretim programı türüdür. Hedefler, hedef davranışlar, içerik-konular, öğretme-öğrenme durumları sınav-ölçme durumları ve değerlendirme işlemlerinden oluşur.

❖ **Tanımsal Program:** Resmi programda yer almayan, okul içinde ve dışında gerçekleştirilen öğretim etkinliklerini kapsar. Öğrencilerin kendi kendilerine yaratma ve araştırma becerilerini arttırmaya yöneliktir. Öğretmenlerin denetiminde uygulanan bu program, öğrencilere olumlu davranışlar kazandırmayı, öğrenmelerin kalıcı ve nitelikli olmasını ve toplumsal hayata uyum sağlamayı kolaylaştırır. Resmi program ile uyumlu bir şekilde resmi programın gerçekleşmesine katkı sağlar.

❖ **Yazılı-Basılı Olmayan Program:** Öğretimde planlanan ve tasarlanan programın uygulanması halidir. Teoride planlı bir şekilde yazılmış olan programın pratiğe dönüşmesi sürecidir. Öğretmen elinde programın şekillenmesi ve gerçekleştirilmesini kapsar. Öğretmenin okulda yaptığı etkinlikleri nasıl yaptığını ve öğrenme sonucunda ortaya çıkan ürünlerin nasıl ve ne şekilde uygulandığını tanımlar.

❖ **İhmal Edilen Program:** Resmi programda yer alan öğelerin çeşitli sebeplerle kullanılmayan bölümlerini kapsar. Kasıtlı olarak ya da bilinçsiz bir biçimde resmi programa uymayan öğretmenden öğretmene değişen, mevcut eğitim-öğretim ortamındaki aksaklıklar veya olanaksızlıklar yüzünden öğretimin geçiştirilmesidir. Okulun çevre imkanları, maddi eksiklikler, öğretmen eksikliği ve afet gibi durumlar nedenleridir.

❖ **Ekstra Program:** Resmi programın haricinde yapılan planlı sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif etkinliklerdir. Hazırlanan programın esnek olması gerekir. Örtük programdan farklı olarak yazılıdır. Gönüllülük esaslı olarak öğretmen denetiminde ve gözetiminde yapılır. Öğretmenler tarafından ilave olarak okulda yapılan etkinliklerdir. Öğrenci kulüpleri, hafta sonu kursları, atölye çalışmaları, sportif müsabakalar, konferans ve seminer gibi etkinlikleri içerir.

2.1.3. Çalgı Eğitimi

“Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin diğer boyutlarıyla, özellikle işitme eğitimiyle bağlantılı olarak ele alınabilir. Çalgı eğitiminin işitme eğitimiyle paralel olarak yürütülmesi birçok açıdan önem taşımaktadır”. (Byo, 1990: 43-47)

Çalgı eğitiminin amaçları aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

- ❖ Eğitimi verilecek çalgıyı öğrenciye sevdirebilmek.
- ❖ Mesleki müzik eğitimi için öğrenciyi yönlendirmek.
- ❖ Çalgı eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkisini araştırmak.
- ❖ Çalgıların çalım teknikleri ile ilgili bilgileri aktarmak.
- ❖ Çalgı öğretimine yönelik kolaylaştırıcı ve ilerleme sağlayıcı yöntem ve teknikler geliştirmek. (Özen, 2004: 57-63).

“Çalgı eğitimi ile öğrenci, var olan yeteneğini geliştirerek müzikle ilgili bilgilerini arttırıp, müzik beğenisini yükseltmeye çalışacaktır”. (Tanrıverdi, 1997:8)

2.1.4. Bağlama

Ülkemizde gerek çalınabilme gerek öğrenilebilme gerek üretilme açılarından en geniş kullanım alanına sahip müzik aletlerinden olan bağlama; üç sıra yedi telli ve çoğunlukla tezeneli-mızraplı çalınan yerel bir enstrümandır.

“Bağlamanın yaygınlaşmasında, halk müziğinin temel olarak sözsel bir müzik çeşidi olması, bağlamanın ise ezgi, ritmik eşlik ve çok seslilik bakımından sözsel müziğe uygun bir saz olması önemli bir etkindir”. (Mert, 2018: 3)

“Bağlama isminin bu çalgıya verilmesinin en büyük nedeni çalgıya perdelerin bağlanması olduğu düşünülmektedir. Bağlama isminin yanı sıra gerek akademik ortamda gerekse halk arasında çoğunlukla saz isminin de kullanıldığına rastlanmaktadır”. (Kurt, 1989: 9)

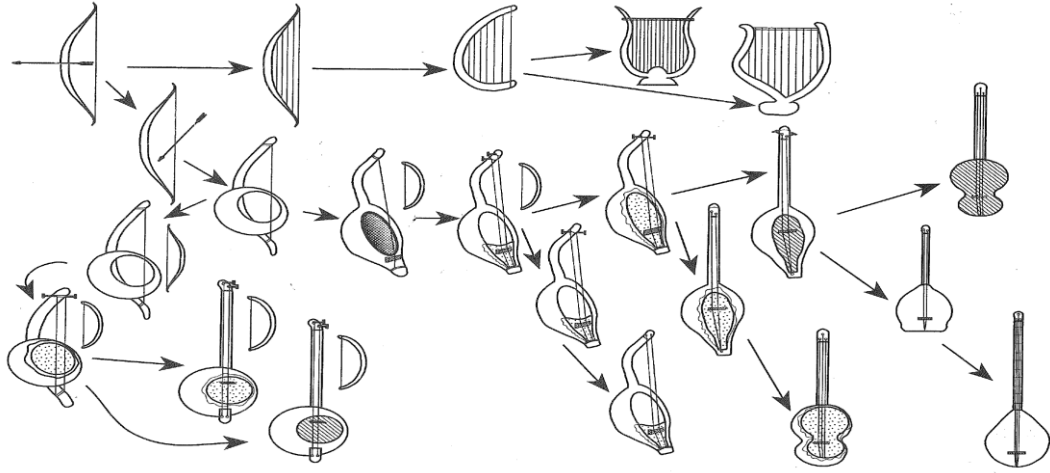
Aslında Farsça olan ve Farsça’ dan Türkçe’ ye aktarılan “saz” terimi, halk ozanlarının şiirlerini söylerken icra ettikleri telli çalgılara verilen genel isimdir. Anadolu’ da tanbura biçimli kopuzdan türeyen çalgılara, metal tellerin takılmasından önceki zamanlarda saz ismi verildiğine ilişkin bir bilginin olmadığı, saz teriminin yaklaşık olarak 17. yüzyıldan itibaren bu çalgılar için kullanılmaya başlandığını göstermektedir. Bağlama, saz isminden sonra bu çalgıda kullanılan ikinci bir isimdir. Bağlama teriminin nereden geldiği ve dillere yerleştiği günümüzde kesin bir yargı olarak henüz netleştirilmemiş bir durumdur. Konuyla ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmakla beraber bu görüşlerden sapına perde bağlanması sebebiyle bu çalgıya bağlama adının verilmiş olabileceği kanaatine yaygın olarak rastlanmaktadır. Başka bir dikkat çekici husus da, göğüs kısmı deri olan bu çalgının göğsünün ağaç kapakla kapanması, bağlanması sonucunda bu ismi aldığı doğrultusundadır. Fakat, her iki bakış açısı da içerisinde sorular barındırmaktadır. 17. yüzyıldan sonra ortaya çıkan bağlama adı eğer sapa perde bağlanmasıyla alakalı ise sazlarda perde fikrine yakın bir dönemde geçilmesi durumunu ortaya çıkarmıştır ki, bu da mantığa yatkın değildir. Ayrıca, sapına perde bağlanan diğer sazların isimlerinin neden bağlama olmadığını düşündürmektedir. (Parlak, 2000: 55-58-60)

“Ayrıca bağlamanın adının ortaya çıkması ile ilgili kopuza perde bağlanması ve ağaç kapak takılmasının bir sonucu olduğu yaygın bir görüştür”. (Kurt, 1989: 12)

Parlak ise bağlamanın tarihsel gelişimini aşağıdaki şekilde açıklamıştır;

“Bağlamayı, bir çalgı olarak tanımlayabilmek için ilk önce bağlamanın atası olarak bilinen kopuz çalgısını ele almak gerekir. Mızraplı çalgıların kökeni olarak bilinen kopuz, yaklaşık iki bin sene önce Orta Asya’da ortaya çıkmıştır. Kopuz ve kopuzdan türeyen müzik aletlerinin doğuşunun yapılan araştırmalar sonucunda şu şekilde olduğu tahmin edilmektedir; rüzgârın sazlıklardaki kamışlara çarpmasıyla meydana gelen sesler, insanların duygularına etki etmiş ve dikkatlerini çekmiştir. Zamanla kamışlardan ve rüzgarla ortaya çıkan bu seslerin, insanların avlanırken ya da savaşırken kullanmış oldukları ok, yay kirisine sürterek bir ses oluşturmuş ve oluşan bu sesin müzik tınısına benzediği fark edilince bu sesler bilinçli olarak çıkarılmaya başlamıştır. Okun, yaya sürtünmesiyle oluşan alet okluğ olarak adlandırılmıştır. Daha sonra okluk olarak adlandırılan bu aletin ucuna su kabağı eklenerek, ıklığ denilen yaylı çalgılar elde edilmeye başlanmıştır. Önceleri su kabağının ön kısmı kesilerek oyulmuş ardından ses tınısı elde edilmek üzere kesilen bu bölüme deriler incelttirilerek gerilmiş, daha çok hayvan bağırsağından üretilen teller bu deriler üzerinden geçirilerek, yeni bir yapı oluşturulmuştur. Ok zamanla yerini yaya bırakmış ve bu şekilde, yay kullanılarak ve parmakla çalınan telli çalgıların atası olan Kopuz bir müzik aleti olarak ortaya çıkmıştır.” (Parlak, 2000:7)

Erol Parlak, “yay” ve “ok” un telli çalgılara zamanla olan değişim aşamalarını aşağıdaki şekillerle anlatmıştır.

Şekil 1. Erol Parlak' a Göre Telli Sazların Doğuşu. (Parlak, 2002:8)

“Gövde olarak başlarda su kabağı kullanılmış olsa da zamanla su kabağı yerine ağaç gövdelerinden oyulan ahşap gövdeler kullanılmış, zaman içerisinde derinin yerini ağaç kapak, hayvan bağırsağından üretilen tellerin yerini ise, metal teller almıştır”. (Gazimihal,1975:9)

“Konu ile ilgili Fransız De Laborde adlı araştırmacının yaptığı araştırmalar göstermiştir ki, 1600’lü yıllardan itibaren Anadolu’ da kopuz bir çalgı olarak yerini zamanla **Bağlama**’ ya bırakmıştır”. (Demirsipahi,1975:164)

Anadolu’da bağlama ailesi çeşitlilik göstermekte ve hemen hemen her bölge ve yörede kullanılmaktadır. Bu sebeple Bağlama’ nın adlandırılmasında farklı yöntemler uygulanmıştır.

“Örnek olarak tel sayılarına, boyutuna, çalındığı düzene ve hatta yöreye göre adlandırmalar yapılmıştır. **Cura, bağlama, çöğür bağlama, divan sazı, tanbura, meydan sazı** gibi çeşitli isimler, bunlara örnek olarak verilebilir”. (Turhan,2000:399)

Bağlama bireysel çalınıp söylenebilen bir çalgı olarak kullanılmakla birlikte, diğer bağlama çeşitlerinin (Meydan sazı, divan bağlama, tanbura, çöğür bağlama, cura gibi) bir araya gelmesiyle birlikte bir çalgı topluluğu oluşturmaktadır. Çalgı yapım yöntemlerinin gelişmesi ile birlikte bağlama çeşitlerinin, alanında uzman kişilerce yapılmaya başlanması ile bağlama ve bağlama ailesi sazlar standartlara uygun ölçülerde yapılmaya başlanmış ve günümüzdeki şeklini almıştır. (Açın, 1998:2)

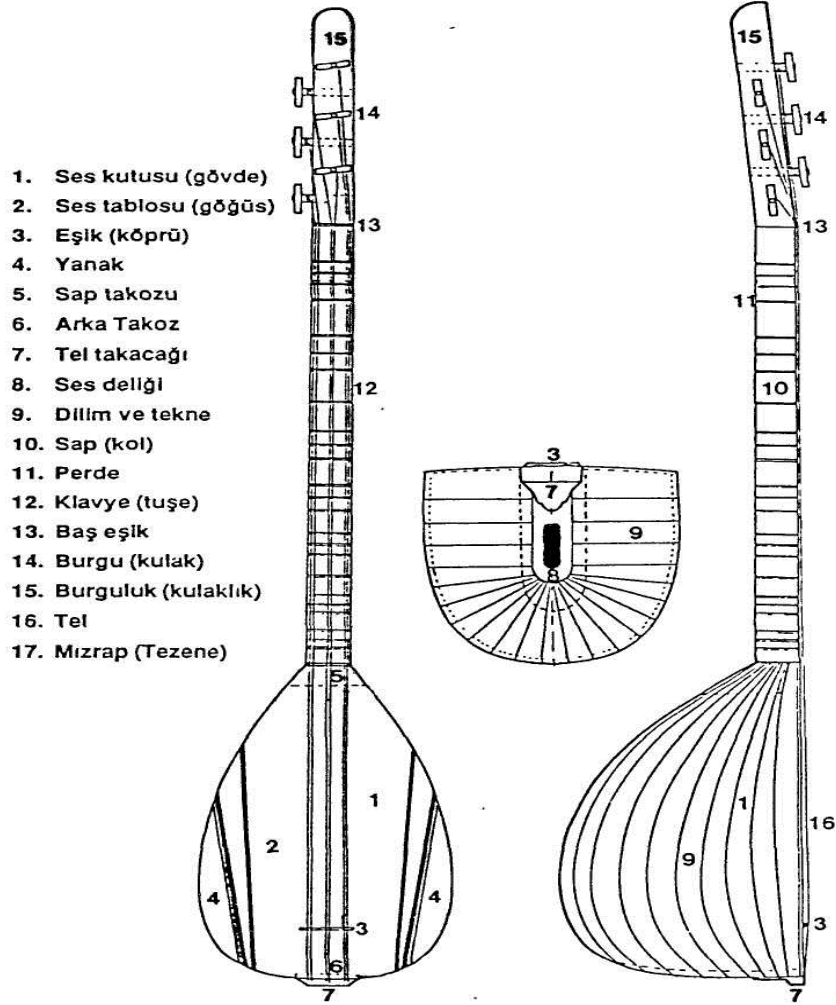
2.1.5. Bağlamanın Yapısal Özellikleri

Bağlamanın yapısal özelliklerini incelemeyen önce bağlamanın halen gelişmekte ve değişmekte olan bir çalgı olduğu unutulmamalı ve gerek yapımında kullanılan ağaç türleri gerekse yapım teknikleri açısından standart bir temele oturtulamadığı bilinmelidir.

Halk sazlarının genel niteliklerinden en başta geleni halkın kendi ürettiği sazını yine kendi imkanları ile yapabilme kabiliyetidir. Halk kendi ürettiği bağlamasını yaşamakta olduğu yöre ve bölge koşullarına göre üretmiş tel, boy, en, derinlik ve perde sayılarını bölge koşullarının müzikal özelliklerine göre şekillendirmiştir. Bu nedendir ki ülkemizde bulunan yöre ve bölgelere göre yapısal özellikleri bakımından üretilen bağlamalar birbirinden farklılıklar göstermektedir. (Kurt, 1989: 14)

Bağlama; tekne, sap ve gövde olarak üç ana bölümden oluşan bir çalgıdır. Bu bağlamda düşünüldüğünde yapım teknikleri ve formları itibarıyla her ne kadar birbirinden farklılıklar gösterebilirler de bağlamanın gövde (tekne) kısmının yapımında kullanılan başlıca iki teknik vardır.

- **Oyma Tekne:** “Teknenin büyüklüğüne göre, yaş tomruktan bağlamanın çeşidine ve formuna göre parça kesilerek ana malzeme elde edilir. Bu tekneler dut, kestane, karaağaç ve gürgenden yapılmaktadır”. (Ekim 2002:85)
- **Dilimli (Yaprak) Tekne:** “Dilimli tekneler de kullanılan yöntem, ortalama olarak sertlik derecesine göre 4-5 mm. kesilen ağaçların takozlar kullanılarak dilimler şeklinde birbirine tutturulması sonrasında bir kalıp ile şekillendirilerek teknenin son halinin verilmesidir”. (Ekim 2002:84)

Şekil 2. Açın' a Göre Bağlamanın Yapısal Bölümleri (Açın, 1998:5)

2.1.6. Bağlama Çeşitleri ve Özellikleri

Bağlamanın sınıflandırılmasındaki temel husus, bağlamanın teknesinin boyutu ve tekne büyüklüğüne göre sapının orantısıdır.

“Bağlamayı belli bir standarda kavuşturma isteği ve buradan hareketle bir bağlama ailesi meydana getirmeye çalışılması, büyük ölçüde ses çeşitliliği yaratma uğraşı sonucu olagelen sürecin bir ürünüdür”. (Kurt, 1989: 12)

Açın ise bağlama ailesinin çeşitlerini Cura, Bağlama, Divan Sazı, Tanbura ve Meydan Sazı olmak üzere 5 üst başlıkta değerlendirmiştir. (Açın, 1998:14-15)

❖ **Cura:** Bağlama ailesinin en küçük ve sesi en tiz üyesidir. Akordu La sesidir, Bağlamadan bir oktav ince akort edilir, 26,5 cm boyu olan curanın sap boyu 35 cm, tel boyu ise 56 cm olup eni ve derinliği 13,5 cm' dir.

- ❖ **Bağlama:** Bağlama ailesinin temel üyesidir. Akort olarak La sesi alınır. Boyu 42 cm, sap uzunluğu 65 cm, eni ve derinliği 31,5 cm olan Bağlama günümüzde en yaygın kullanılan Türk Halk Müziği çalgısıdır.
- ❖ **Divan Sazı:** Bağlama ailesinin en büyük ikinci üyesidir. Akort olarak Re veya Do sesine akort edilir. Boyu 49 cm., sap boyu 65 cm., tel boyu 104 cm., eni ve derinliği ise 31,5 cm' dir.
- ❖ **Tanbura:** Bağlamadan boyut olarak daha küçük boyutlardadır. Kullanım olarak Re veya Do sesine akort edilir. Kullanımı kolay olduğu için en yaygın görülen bağlama ailesi üyesidir. Boyu 38 cm., sap boyu 50 cm., tel boyu 80 cm., eni ve derinliği 28 cm' dir.
- ❖ **Meydan Sazı:** Bağlama türleri arasında boyut olarak en büyük olanıdır. Boyutuyla doğru orantılı olarak sesi en kalın olan bağlama ailesi üyesidir. Akort sesi olarak La sesi belirlenmiştir. Boyu 52,5 cm., sap boyu 70 cm., tel boyu 112 cm., eni ve derinliği 31,5 cm' dir.

2.1.7. Bağlama Eğitimi

Cumhuriyetin kuruluşuyla her alanda yapılan yenileşme ve çağdaşlaşma çalışmalarından Türk Müziği 53 yıl sonra nasibini almış ve 1975 yılında Türk Müziği Devlet Konservatuvarı açılmıştır. Yeterli Türk Müziği kaynaklarına ve kayıtlarına erişim bu yıllarda pek mümkün olmadığından, Bağlama eğitimi, önceleri usta çırak ilişkisi içerisinde verilmiştir. Halk Müziğine büyük katkısı olmuş ustaların bu kurumlarda görev almasıyla Bağlama eğitimi farklı bir boyut ve bilimsellik kazanmaya başlamıştır. Bununla birlikte her ne kadar bir eğitim kurumu olarak adlandırılmasa da Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) de 1940' lı yıllardan itibaren özellikle Yurttan Sesler Topluluğunun kurulmasıyla birlikte, bilimsellikten uzak, ustadan çırağa bir aktarımla bağlama eğitimi sürecini devam ettirmiştir. Özellikle TRT bünyesinde yöresel tavır ve tezene teknikleri, usta bağlama icracılarının Yurttan Sesler Topluluğunda yer almasıyla geliştirilmeye çalışılmıştır. Bağlama ailesinin tüm üyeleri ile (meydan sazı, cura, çöğür, tanbura vb.) TRT bünyesinde bir orkestra olarak çalınmaya başlaması ile Bağlama eğitiminde yenilikçi çalışmalar yapılması önem arz etmiş ve bu durum Bağlama' nın gelişimine ışık tutmuştur. (Parlak, 2016: 213)

Saz gruplarının Anadolu' nun çeşitli yörelerinde birlikte çalındıkları bilinmektedir fakat burada dikkat edilmesi gereken nokta bütün yörelere ait türkü ve havalar icra edilmeğe çalışıldığından farklı bölgelerin türkülerini çalabilecek sazlara ihtiyaç duyulmuş ve buradan hareketle belirli bir standarda kavuşmuş bağlamalar yapılmaya çalışılmıştır.

Yöresel olarak süregelen bağlama icra geleneği, farklı halk müziği topluluklarının meydana gelmesi, en önemlisi 1940' lı yıllarda Türkiye Radyolarında Yurttan Sesler' in yayın hayatına başlamasıyla birlikte yeni bir bakış açısı kazanmıştır. Halk müziğimizde birden çok

sazın birlikte icra geleneği önceden beri vardır ve süregelmektedir. Bu ufak gruplara, Orta Anadolu’ da sohbet, oturak, yaren meclislerindeki saz gruplarını; Teke Yöresi’ nde sipsi, kabak kemane ve curadan oluşan icra gruplarını; Urfa Yöresi’ nde değişik halk sazlarıyla bazı Türk Sanat Musikisi sazlarının meydana getirdiği grupları örnek verebiliriz. Bu örnekleri artırmak mümkündür. Bu icra çeşitlerinde yöresellik temeldir. Genellikle hangi yöreye ait iseler o yörenin ezgileri çalınır. Bu da belli şekillerde sazların kullanılmasını gerekliliğini oluşturmuştur. Yurttan Sesler, Konservatuar İcra Heyetleri gibi profesyonel icra toplulukları ise, bütün yöreleri ve bu yörelerin tavır ve söyleyiş biçimlerini bünyesinde bulundurmaya zorundaydılar. Bu toplulukların temel sazlarını ise bağlamalar meydana getirmekteydi. (Kurt, 1989: 13)

“Bağlama eğitimi adına olumsuz bir yöntem olarak görülse de amacına uygun olarak kullanılması bakımından usta çırak ilişkisi içerisinde aktarılarak yapılmaya çalışılan bu eğitim yöntemi döneminde işlevini yerine getirmiştir”. (Çalışkan, 2018:9)

Bu durum Erol Parlak’ a göre;

Radyo ağız olarak tabir edilen ve müziği ortak genel bir ifade-söyleyiş özelliği içerisinde ele alan bu anlayış, yerelliği de sınırlı ölçülerde kavrayarak, çalış biçimleri yanında özellikle yöresel ağız unsurlarını neredeyse yok denecek bir oranda icraya aktarma yolunu benimseyecektir. Elbette ki doğal olarak icrada kullanılan notalar da yöresel ağız ve tavır özelliklerinden yoksun olup gerek toplu gerekse solo icraya dair vokal ve çalgısal özellikleri ifade edecek donanımdan uzaktır. (Parlak, 2016:213-214)

TRT bünyesinde yer alan Yurttan Sesler Topluluğu farklı bağlama çeşitlerinin kullanılmasıyla birlikte bağlama orkestrası oluşturulmuş böylelikle bir ses çeşitliliği elde edilmiştir.

Bağlamada gelişen standardizasyon süreci, birbirinden farklı yapıların şekillendirilip kendi içerisinde belirli ölçü ve formlara kavuşturularak zaman içerisinde bir bağlama ailesi yapılanmasını ortaya çıkaran değişimin önu açılmıştır. Özellikle bu yapılanmayı meydana getiren çeşitlerin sayılarının artışı devamında genişleyerek büyük bir topluluğa evrilen Yurttan Sesler Korosu içerisinde meydana gelen ses yüksekliği ihtiyacı, gelişen toplu çalma uygulaması ve müziğin aktarılmasında ortaya çıkan çeşitlendirme ve renklendirme ihtiyacı, bağlama ailesi yapılanma sürecini hızlandıran sebeplerdir. Böylelikle, birbirinden farklı yöresel özellikleri ortak bir bütünde bünyesinde toplayan, yeni şekil ve boyutları içinde bulunduran geniş bir bağlama ailesi topluluğu meydana gelmiş, toplu çalma uygulamaları içerisinde mızrap uyumu, icra ve söyleyiş birliği temelinde bağlama ailesinin her bir üyesine yönelik gelişmeye başlamıştır. (Parlak, 2016: 216)

Günümüze gelindiğinde birçok halk eğitim merkezlerinde, özel kurs merkezlerinde ve sanat evlerinde bağlama eğitimi verilmektedir. Ancak bu konudaki eksiklerin ve aksaklıkların giderilebilmesi için en sağlıklı ve bilimsel çalışmalar, Müzik Öğretmenliği bölümleri ile Türk Müziği Devlet Konservatuarlarında yürütülmektedir. Gazi Müzik Öğretmenliği Bölümü 1973 yılından itibaren bağlama eğitimine başlamış, 1976 yılında kurulan Türk Müziği Devlet Konservatuarı bünyesinde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. (Yener, 1978:1)

“Bağlama eğitiminin mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda başlaması ile birlikte, bağlama ile ilgili araştırmalar başlamıştır. Bu araştırmalara örnek olarak;

Özdemir 1992, Demirel 1995, Karahan 1996, Ayşan 1999, Erdoğan Cebecinin yüksek lisans tezleri ve Koç' un Sanatta Yeterlilik Tezleri gösterilebilir". (Sözen, 2002:9)

Bugün Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarının çoğunda bağlama, 'ana çalgı' olarak okutulmaktadır. Bireysel çalgı eğitimi (bağlama dersi) günümüzde müzik eğitimi anabilim dalı programında, sekiz yarıyılık ve bir kredilik (teorik) ders olarak yer almaktadır. (Müzik öğretmenliği lisans programı ek 2'de, örnek olarak, A.G.S.L. bağlama dersi içerikleri ek 4' de verilmiştir.)

Günümüze kadar çeşitli bağlama metotları yazılmış ve kullanılmışlardır. Şen, Türk Müziği Eğitiminde Bağlamanın Yeri ve Önemi adlı çalışmasında bu metotları aşağıdaki örneklerle açıklamıştır. (Şen, 2010:165)

- Veli ASAN (1979): Porte üzerinde nota gösteriminden daha çok notaların baş harflerinin şifre olarak kullanıldığı ve kulağa dayalı öğretimi benimseyen bir metottur.
- Şemsi YASTIMAN (Sazdan Bilgiler- Notasız Saz Öğretimi): İsminden de anlaşıldığı üzere notalar kullanılmadan sadece gösterip yaptırma tekniği üzerine yazılmış bir metottur.
- Kadir ACAR (Bağlama Metodu): Temel kavramların ele alındığı bu metotta, basit uygulamalarla bağlama öğretimi amaçlanmıştır.
- Ahmet GÜNDAY (Bağlama Metodu- Notaları ile Halk Türküleri ve Türkü Öyküleri): Bağlama öğretim metodundan ziyade halk türkülerinin notalarına yer verilen metotta, türkü çalınmasına yönelik konular işlenmiştir.
- Şinasi ÖZEL (Bağlama Metodu): Günümüzde kullanılan metotlara kıyasla basit olarak değerlendirilebilecek metot, döneminde T.R.T. 'den ödül almıştır.
- Güray TAPTIK (Bağlama Büyük Metot I-II-III-IV): Diğer örneklerle oranla daha gelişmiş bir içeriğe sahip olan bu metot döneminde kullanılan en iyi metot olarak değerlendirilebilir.

Geçmişten günümüze Bağlama ailesi çalgıların eğitiminde, katkı yapmış ve çok değerli öğrenciler yetiştirmiş bağlama icracılarını şöyle sıralayabiliriz; Aşık Veysel, Muharrem ERTAŞ, Neşet ERTAŞ, Çekiç ALİ, Arif SAĞ, Musa EROĞLU, Ali Haydar ÇİÇEK, Muhlis AKARSU, Mehmet ERENLER, Nida TÜFEKÇİ, Talip ÖZKAN, Özay

GÖNLÜM, Fethiyeli Ramazan GÜNGÖR, Çetin AKDENİZ, İsmail DERKER, Erol PARLAK, Erdal ERZİNCAN, Güray HAFİFTAŞ, Okan Murat ÖZTÜRK, İsmail TUNÇBİLEK, Hasan GENÇ, Orhan HAKALMAZ.

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Bireysel Çalgı Eğitimi ile İlgili Araştırmalar

Konakçı (2010) Çalışmasında Üniversitelerin Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda okutulmakta olan bireysel çalgı eğitimi derslerine yönelik öğrenci tutumları araştırmıştır. Bu araştırmada, öğrencilerin bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutumlarını çeşitli sayısal özelliklerini, ders ile ilgili bakışlarına ve başka durumlara göre farklı görüşlerinin durumlarını incelemiştir.

Araştırmada tarama modeli kullanılmış, elde edilen veriler kaynak tarama yöntemi kullanılarak bulgu ve sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın evrenini Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmuş, örneklemini ise İstanbul, Bolu ve İzmir il sınırları içerisinde bulunan; Marmara Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversiteleri'nin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında okumakta olan lisans öğrencilerinin tüm sınıf seviyeleri oluşturmuştur.

Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgiler Formu yoluyla bilgiler elde edilmiş ve sonuç olarak Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğrencilerinin bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu sonucuna varmıştır.

Özmenteş (2013) Araştırmasında, Üniversitelerin Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin bireysel çalgı eğitimi sürecinde kullandıkları çalışma yöntem ve tekniklerini ele almış, hangi çalışma tekniklerinin öğrenciler tarafından kullanıldığını aktarmayı amaçlamıştır.

Araştırmada betimsel bir çalışma olmakla birlikte elde edilen veriler öğrencilere uygulanan anket yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini Müzik Öğretmenliği Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmada işlenen verilerden elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin bireysel çalgı eğitimi sürecinde kendi çalgıları ile ilgili çalışma teknik ve taktiklerinden üst düzey çalışma taktiklerini daha fazla kullandıkları, çalışırken hata yaptıkları yerlerle ilgili tekrar tekrar çalışmaları gerektiğini düşündükleri sonuç ve bulgulara ulaşılmıştır.

2.2.2. Bağlama Eğitimi ile İlgili Araştırmalar

Kızıler (2007) Çalışmasında Bağlama çalma tekniklerinden el ile çalma (Şelpe) tekniğini incelemiştir. El ile çalma tekniğinin tarihi ve günümüzdeki çalma teknikleri ve eğitimi ile ilişkileri incelenmiş, araştırmada elde edilen veriler, kaynak tarama yöntemi ile edinilmiş, araştırma sonucundaki bulgu ve yorumlar betimsel çalışmalar yoluyla ortaya konmaya çalışılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda, geleneksel çalma yöntemlerinden vaz geçmeden mızrap kullanmadan (el ile) çalma tekniğinin Bağlama eğitiminin daha modern bir hale gelmesinde önemli bir kilometre taşı olacağı ve el ile çalma tekniğinin Türk Halk Müziği dağarcığında saklı kalmış eserlerin icrasını daha yöresel yaklaşımlarla tanıtılabileceği kanısına varılmıştır.

Sözen (2002) Çalışmasında Bağlama Eğitiminin Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde okutulmakta olan bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersinin genel durumunu ortaya koymaya çalışmış, Bağlama eğitiminin geliştirilesine katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

Araştırmanın evrenini Ankara, Aksaray, Bolu, Kayseri, Hatay, Sinop, Eskişehir ve Tokat Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin bireysel çalgı eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır. Veriler öğretmenlere Anket Formu uygulanarak elde edilmiş ve elde edilen bu veriler, yüzde ve frekansları alınarak beşli skala şeklinde ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) öğretmenlerinin çok sesli çalma konusunda yeterli donanımına sahip olmadıkları ve bu konuda Bağlama için yazılmış eserlerin çok sesli örneklerinin az sayıda var olduğu kanısına varılmıştır.

Güneş (2017) Çalışmasında 2000-2015 yılları arasında yayınlanan uzun sağı bağlama metotlarının, lisans düzeyinde bağlama öğretimi yapan kurumlarda uygulanabilirlik ve kullanılabilirlik durumları açısından inceleyerek, metotların lisans düzeyinde uygulanabilirlik durumuna ilişkin sorunlara çözüm önerileri getirmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Türkiye de var olan müzik kurumları (Güzel Sanatlar Fakülteleri, Türk Müziği Konservatuarları, Müzik Eğitimi Bilim Dalları) oluşturmaktadır. Veriler öğretim elemanlarına Anket Formu uygulanılarak elde edilmiş ve çeşitli görüşler elde edilmesi için görüşme tekniği uygulanılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda 2000-2015 yıllarında yayınlanan uzun saplı bağlama metotlarına lisans düzeyinde bağlama öğretiminde kısmen yer verildiği ya da hiç yer verilmediği, metodu olan öğretim elemanlarının kendi metotlarını veya metoda dönük ders notlarını kullandığı, olmayanların ise genel olarak öğretim elemanlarının yayınladığı metotları tercih ettikleri kanısına varılmıştır.

Şahin (2016) Çalışmasında temel bağlama eğitiminde kullanılan bağlama türüne yönelik uzman görüşleri incelenerek varılan sonuçlar ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2014-2015 yıllarında İstanbul Teknik, Niğde, Fatih, Haliç Atatürk ve Erciyes Üniversitelerinde bağlama eğitimi alanında görev yapan akademisyen, eğitimci ve icracı 10 (on) öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda temel bağlama eğitiminde uzun sap bağlama ile başlanmasının; doğru tutuşun öğretilmesi, sağ el mızrap tutuşu öğretilmesi, mızrap vuruş yönlerinin öğretilmesi, öğrencilere mızrap tekniği kazandırma kapsamında bilek hareketlerinin (bilek tekniğinin) öğretilmesi, yöresel tezene tavırlarının öğretilmesi, tel numaralarının öğretilmesi, düzenlerin (akort biçimlerinin) öğretilmesi, el pozisyon farklılıklarının öğretilmesi, perde isimlerinin (perde yerlerinin) öğretilmesi, temiz ses elde etmede doğru “basış” ın öğretilmesi, sol elin tuşe üzerinde duruşunun öğretilmesi, parmak numaralarının öğretilmesi, çarpma çalışmalarının öğretilmesi, sol el parmak numarası ile birlikte mızrap vuruş yönlerinin (kavranması ve pekiştirilmesi) kullanımına yönelik araştırmaların çalışılması, öğretilmesi açılarından daha faydalı olacağı, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Işıldar (2004) Çalışmasında bağlama metotlarının çalgı eğitimi bakımından uzman görüşleri alınarak, hali hazırda kullanılan Bağlama Metotlarının geçerliliği ve öğrenmede etkinliği değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini müzik öğretmeni yetiştiren Bağlama eğitiminin verildiği Selçuk, Karadeniz Teknik, Atatürk, İnönü, Uludağ, Gazi ve Dokuz Eylül Üniversiteleri Eğitim Fakültelerinin Öğretim Elemanları oluşturmaktadır. Araştırmada verileri elde

etmede anket yöntemi uygulanmış, diğer yöntem olarak uzman bağlama öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. Nicel veriler ise kaynak tarama yöntemi ile elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler basit istatistiksel yöntemlerle çözümlenmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda bağlama eğitimi veren eğitim fakültesi ve konservatuar öğretim elemanlarının, bağlama eğitimi dersleri gerçekleştirilirken bu amaçla yazılmış olan bağlama metotlarını yeterli düzeyde göremedikleri için kullanmadıkları; buna bağlı olarak kendi oluşturdukları ders notlarını kullandıkları saptanmıştır.

Göktaş (2016) Çalışmasında toplu bağlama icralarında estetik uyum ve icra birlikteliğinin araştırılıp veriler elde edilmesine çalışılmıştır. Süreç içerisinde öncelikle konuya yönelik kaynak taramaları yapıp, sonrasında ise toplu bağlama icralarındaki farklılıklar gözlemlenerek konu hakkında fikir edinilmiştir.

Araştırmanın evrenini toplu (koro) olarak icra edilen Türk Halk Müziği bağlama toplulukları oluşturmaktadır.

Yapılan araştırma sonucunda incelenen toplu bağlama icralarında çeşitli problemlerin var olduğu ve bu problemlerin kişisel tercihlerle şekillenen yapım/icra farklılıklarından kaynakladığı, estetik ve icra birlikteliğinin toplu bağlama icralarında önemli olduğu, bağlamanın yapısal şekillerinde (organolojisi) ulusal ölçekte tam anlamıyla belirli bir standarda ulaştırılmadığı sonuçlarına ulaşılarak konuya yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Açar (2019) Çalışmasında uzun sap bağlama eğitiminde kullanılan parmak numarası notasyonu ve pozisyon notasyonunun öğrencilerin deşifre başarısına etkisini ölçmeyi amaçlamıştır. Araştırma ile ilgili alan taraması yapılmış ve uzmanlar tarafından belirlenen üç eser çalışma gruplarına çaldırılıp, kayıt altına alınmış ve uzmanlara gönderilmiş daha sonra uzmanlar tarafından onaylanan performans derecelendirme formu ile ön test puanları belirlenmiş parmak numarası notasyonu ve pozisyon notasyonuna yönelik hazırlanan alıştırmalar on haftalık süreç içerisinde uygulanmış son test aşamasında uygulama sonrası öğrenci deşifre performansları yeniden kaydedilerek ve uzman görüşüne sunulularak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Müziği Bölümü Türk Halk Müziği Ana Sanat Dalı 2017-2018 öğretim yılındaki lisans birinci sınıfından n=10 bağlama öğrencilerinden oluşmaktadır.

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular sonucunda parmak numarası ve pozisyon notasyonlarının öğrencilerin deşifre esnasında; ezgiyi doğru seslendirebilmesinde, eserin ritmik yapısını doğru seslendirebilmesinde, eserin ezgi aralıklarını doğru parmaklar ile seslendirebilmesinde, eserin ritmik yapısını doğru tezene yönü ile seslendirebilmesinde ve eseri doğru tempoda seslendirebilmesinde etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Karayas (2016) Çalışmasında 2015-2016 öğretim yılında eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dallarında uygulanan Okul Çalgıları “bağlama dersi” programlarının incelenip dersi okutan öğretim elemanlarının görüşlerini alarak beklentilerin ne ölçüde ve ne düzeyde karşılandığını ortaya koymayı amaçlamıştır.

Araştırmanın evrenini üniversitelerin eğitim fakültelerinde Okul Çalgıları (Bağlama) dersini uygulayan öğretim elemanları oluşturmaktadır.

Yapılan araştırma sonucunda Okul Çalgıları (bağlama) derslerinin haftalık ve dönemlik ders saatlerinin az olduğu Okul Çalgıları (bağlama) derslerinin hedef ve içeriğine uygun metot takibi yapılmasının gerektiği, öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarında bağlama derslerine daha çok ihtiyaçları olduğu saptanmıştır.

Asiltürk (2009) Çalışmasında bağlama başlangıç eğitimi için hazırlanmış metotlar belirlenen ölçeklerle incelenerek içerik bakımından değerlendirilmiştir.

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de mevcut halen basımı yapılan metotlar oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tümüne ulaşılabilirdiği için örneklem alınmamıştır. Bu araştırma dahilinde bağlama başlangıç eğitim metotlarını incelemek için içerik analiz yöntemine başvurulmuştur. İçerik analizinde ölçütler belirlenirken bağlama eğitimi veren öğretim elemanlarının fikirleri dikkate alınmıştır.

Yapılan bu araştırmanın sonucunda bağlama başlangıç eğitimi için hazırlanmış metotların bağlama eğitimine uygunluğu saptanmıştır. Metotlarda işlenen konuların belirlenen ölçütler doğrultusunda içeriği incelenmiş ve bağlama başlangıç eğitimi için hazırlanmış metotların büyük bir çoğunluğunun yetersiz olduğu kanaatine varılmıştır ve buna istinaden çözüm önerileri sunulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın; modeli, evreni ve örneklemini açıklanmakta; veri toplama araçları, verilerin işlenmesi ve çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, bağlama eğitimi veren öğretim elemanlarının görüşleri alınarak toplanılan verilerin niteliği bakımından betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışmayı Bülbül, sözsözsel bilgilerin analiz edilerek, genellemeden daha çok keşfetmeyi amaçlayan yöntemlerin çatısı olarak tanımlamıştır. (Bülbül, 2016)

Anket yöntemi kullanılarak, Üniversitelerin Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarında görev yapan bağlama öğretim elemanlarının, uyguladıkları B.Ç.E.(Bağlama) dersinin, öğretim programları açısından genel durumuyla alakalı öğretim elemanlarının görüş, öneri ve yaklaşımları tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Yüksek Öğretim Kurumlarının Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarını oluşturmakla birlikte; örneklemini, Adnan Menderes Üniversitesi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Ankara Gazi Üniversitesi, Malatya İnönü Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi, İstanbul Marmara Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Denizli Pamukkale Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Şanlıurfa Harran Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Konya Selçuk Üniversitesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarını oluşturmaktadır. Araştırmacının imkanları ve ulaşım olanakları sebebiyle evren ve örnekleme de yer alan üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarının 21 'inin 19' una ulaşılmış ve ilgili örneklem aşağıda tablo 1' de yer almaktadır.

3.2.3. Evren ve Örneklem Grubunun Özellikleri

Tablo 1.

Araştırmada Ulaşılan Öğretim Elemanları ve Üniversitelerin Dağılımı

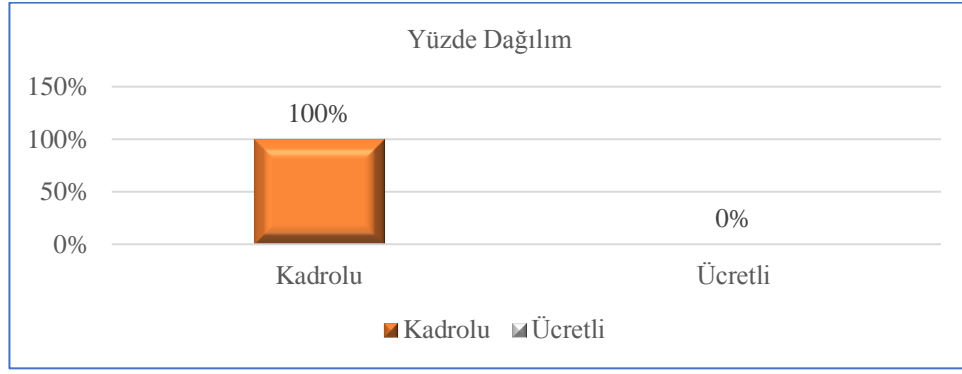
ÜNİVERSİTELER	Prof.	Doç.	Dr.	Öğr. Gör.	Arş. Gör.	Okt.
Abant İzzet Baysal Ü.				*		
Adnan Menderes Ü.	*	*		*		
Atatürk Ü.				*		
Balıkesir Ü.				*		
Cumhuriyet Ü.				*		
Çanakkale On Sekiz Mart				*		
Dokuz Eylül Ü.				*		
Gazi Ü.		*	*	*		
Gazi Osman Paşa Ü.				*		
Harran Ü.				*		
İnönü Ü.				*		
Karadeniz Teknik Ü.				*		
Konya Selçuk Ü.				*		
Marmara Ü.				*		
Mehmet Akif Ersoy Ü.				*		
Muğla Sırrı Koçman Ü.				*		
On Dokuz Mayıs Ü.				*		
Pamukkale Ü.				*		
Uludağ Ü.				*		

Tablo 2.

Çalışma Grubunun Kadro Dağılımı

Seçenekler	f	%
Kadrolu öğretim elemanıyım	15	100
Ücretli öğretim elemanıyım	0	0
Toplam	15	100

Tablo 2’ de yer alan bilgiler ışığında, öğretim elemanlarının %100’ ünün buldukları kurumda kadrolu olarak çalışmakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu dağılım Grafik 1’ de de gösterilmiştir.

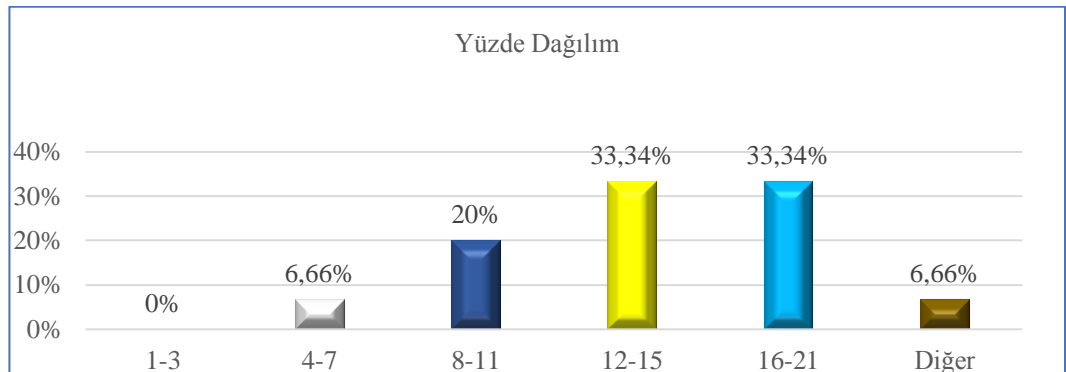

Grafik 1. Çalışma Grubunun Kadro Dağılımı

Tablo 3.
Çalışma Grubunun Kıdemlerine Göre Dağılımı

Seçenekler	f	%
1-3	0	0
4-7	1	6,66
8-11	3	20
12-15	5	33,34
16-21	5	33,34
Diğer	1	6,66
Toplam	15	100

Tablo 3' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %0' ının 1-3 yıl arasında, %6,66' sının 4-7 yıl arasında, %20' sinin 8-11 yıl arasında, %33,34' ünün 12-15 yıl arasında, %33,34' ünün 16-21 yıl arasında, %6,66' sının 21 yıl üzeri (bir öğretim elemanı, 30 yıl) mesleki hizmet süresine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu dağılım Grafik 2' de de gösterilmiştir.

Grafik 2. Çalışma Grubunun Kıdemlerine Göre Dağılımı

3.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan araştırmada kullanılan nitel veriler çoğunlukla kaynak tarama yoluyla, nicel veriler ise bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarına uygulanan anket formlarıyla elde edilmiştir. (Anket formu Ek 1’de verilmiştir.) Anket formunun iki bölümü bulunmaktadır.

- Anket formunun birinci bölümünde yer alan m1-m4 soru maddeleri kişisel bilgilere yöneliktir.
- İkinci bölümde yer alan m5 soru maddesi 1. Alt problem olan “Bağlama öğretim elemanları ağırlıklı olarak hangi öğretim programını kullanmaktadırlar? Alt problemine,
- M6 soru maddesi 2. Alt problem olan “Uyguladıkları programlara ne ölçüde bağlı kalabilmektedirler?” alt problemine,
- M7 soru maddesi 3. Alt problem olan “Uygulanmakta olan programların istenilen düzeyde gerçekleşmesi için haftalık ders saati ne ölçüde yeterlidir” alt problemine,
- M8 soru maddesi 4. Alt problem olan öğrenciler B.Ç.E.(Bağlama) dersinde sürekli kullanabilecekleri, nitelikli bir çalgıya ne ölçüde sahiptir?” alt problemine,
- M9 soru maddesi 5. Alt problem olan “Uygulanmakta olan bağlama öğretim programlarındaki hedeflerin, müzik öğretmeni yetiştirme amacın ne kadar uygun olduğu” alt problemine
- M10-m14 soru maddeleri 6. Alt problem olan “Öğrencilerin öngörülen hedeflere ne derece ulaşabildiklerine ilişkin, bağlama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” alt problemine,
- M15-m22 soru maddeleri 7. Alt problem olan “Uygulanmakta olan bağlama öğretim programlarında sınav-ölçme, değerlendirme işlemlerine ilişkin bağlama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” alt problemine,
- M23-m25 soru maddeleri ise 8. Alt problem olan “Bağlama öğretim elemanları, B.Ç.E. (Bağlama) dersiyle ilgili olarak, diğer kurumlardaki öğretim elemanları ile ne derece iletişim halindedirler?” alt problemine atıfta bulunulmuştur.

Anket sorularının dağılımı tablo 4' de gösterilmiştir.

Tablo 4.
Anket Sorularının Dağılımı

Kişisel Bilgiler	Durum Saptaması	Toplam
4	21	25

Tablo 4' de ankette yer alan soruların dağılımı gösterilmektedir.

Anket, konu ile ilgili daha önce yapılan araştırmalar incelenerek hazırlanmış, uzman kişilerin ve eğitimcilerin görüşleri alınarak ankete son şekli verilmiştir.

3.4. Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi

Ankette yer alan sorular incelenmiş, elde edilen bulgular değerlendirilirken frekans ve yüzde kullanılmıştır. Kaynak tarama yöntemi sonucunda ulaşılan veriler, sistematik hale getirilerek düzenlenmiştir. Verilerin düzenlenmesinde Excel programı kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma için toplanılan verilerin yöntem bölümünde yer alan tekniklerle çözümlenmesi neticesinde ulaşılan sonuçlar, araştırmanın amacına ve alt problemlerine göre ele alınarak, tablolar halinde gösterilerek yorumlanmıştır.

4.1. Elde Edilen Verilerin İşlenmesi

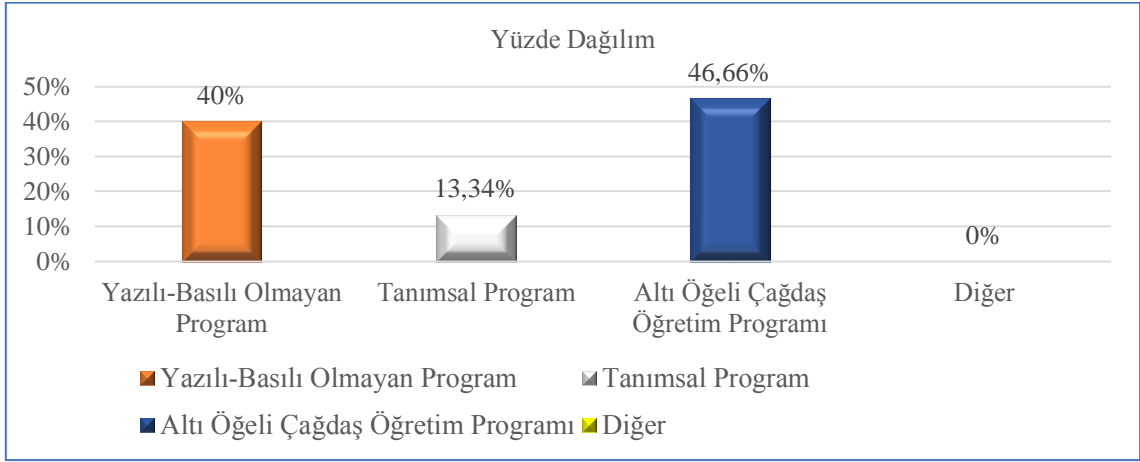
Bu bölümde, bağlama öğretim elemanlarının, ‘bireysel çalgı eğitimi (bağlama) dersinin, öğretim programları bakımından genel durumu’ konusundaki görüş, öneri ve yaklaşımlarını belirleyen bulgulara yer verilmiş ve bu bulgular yorumlanarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 5.
Öğretim Elemanlarının Uyguladıkları Program Türleri Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Yazılı-basılı olmayan program	6	40
b) Tanımsal Program	2	13,34
c) Altı ögeli çağdaş öğretim programı	7	46,66
d) Diğer	0	0
Toplam	15	100

Tablo 5’ de yer alan bilgiler ışığında, öğretim elemanlarının %40’ ının yazılı-basılı olmayan programı, %13,34’ ü tanımsal programı, %46,66’ sının altı ögeli çağdaş öğretim programını %0’ ının bunların dışında bir program türünü kullanmakta oldukları anlaşılmaktadır. Bu dağılım grafik 3’ de de gösterilmiştir.

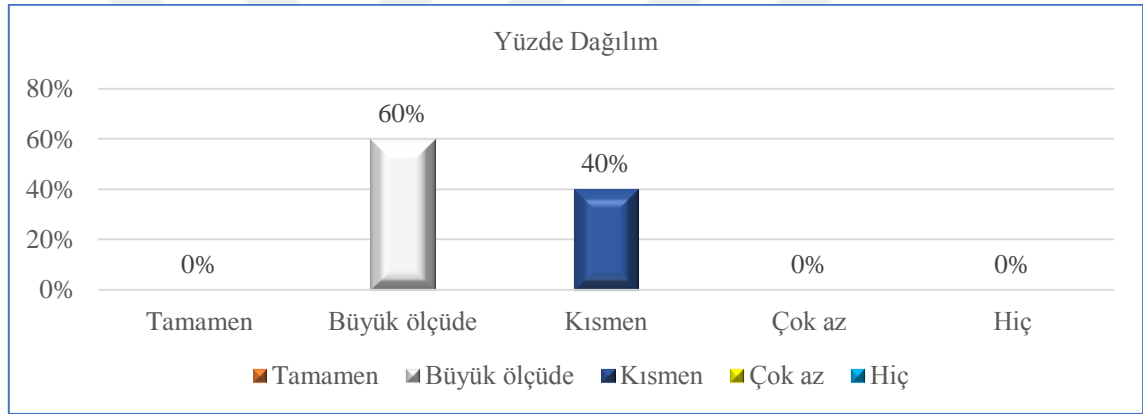
Grafik 3. Kullanılan Program Türleri Dağılımı

%40'lik kullanım alanına sahip olan yazılı-basılı olmayan program, program türlerinden biri olarak sayılmakla beraber, çağdaş eğitim anlayışı içinde, yazılı basılı olmayan programdan yazılı-basılı olan programlara geçiş, bir ilerleme olarak görülmektedir; çünkü yalnızca bir öğretmene ait olabilme, uygulanmadan anlaşılama gibi olumsuz özellikler, yazılı-basılı olmayan programları eksik ve yetersiz kılmaktadır. %46,66 oranıyla altı öğeli çağdaş öğretim programının kullanıldığının belirtilmesine karşın; yalnızca bir kurumdan elde edilen programın bu nitelikte olması, diğer kurumlarda ise böyle bir program örneğinin bulunmaması, ilgili öğretim elemanlarının program türleri hakkında yeterli ve gerekli bilgiye sahip olmadıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca bir tek bölümde kullanılmakta olan ve altı öğeli çağdaş öğretim programı niteliğini taşıyan bu tek program, A.G.S.L. çalgı (Bağlama) dersi öğretim programıdır. (Örnek olarak, A.G.S.L. çalgı (bağlama) dersi 1. ve 2. sınıf öğretim programı ek 4'de yer almaktadır.) Müzik öğretmeni yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarından farklı bir öğretim kademesinde olan ve dolayısıyla, farklı öğrenci girdilerine, farklı işleyiş biçimine ve farklı özelliklerle donanmış çıktı profiline sahip olan bir okulun programının, bir üniversite eğitim fakültesi müzik eğitimi ana bilim dalında kullanılıyor olması, yine bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. İşte, tüm bu bulgular göz önüne alınarak, bağlama eğitimiyle ilgili program oluşturma sürecinin henüz çağdaş gereklilikler düzeyinde olmadığı, bu konuda çalışmalar yapılarak eksikliklerin giderilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Tablo 6.
Uygulanan Programlara Ne Ölçüde Bağlı Kalınabildiğini Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	0	0
b) Büyük Ölçüde	12	60
c) Kısmen	3	40
d) Çok az	0	0
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 6' da görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %60' ının büyük ölçüde, %40' ının kısmen uygulamakta oldukları programa bağlı kalabildikleri görülmektedir. Çok az ve hiç seçenekleri için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 4' de de gösterilmiştir.

Grafik 4. Uygulanan Programlara Ne Ölçüde Bağlı Kalınabildiği Dağılımı

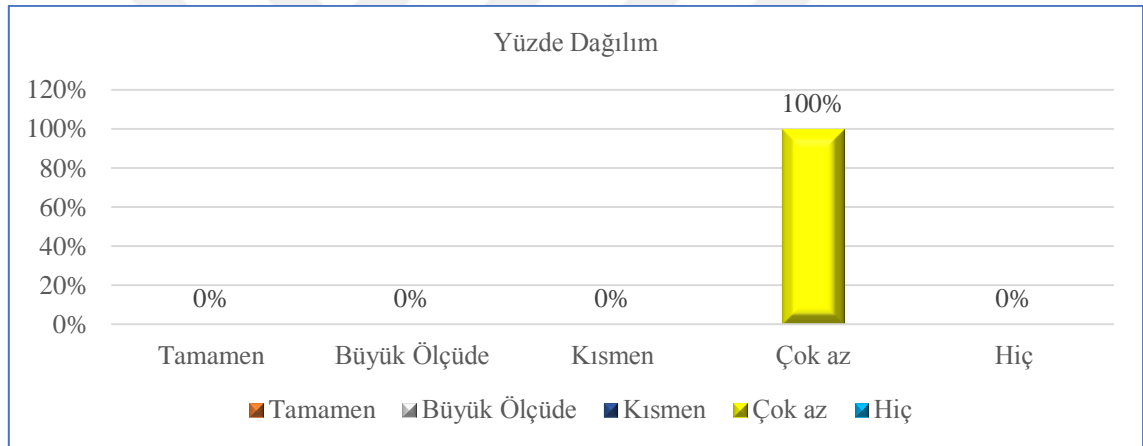
Elde edilen verilere göre, öğretim elemanlarının %60' ı büyük ölçüde, %40' ı kısmen, uygulanmakta oldukları programa bağlı kalabilmektedirler. Bu oranlar göz önüne alındığında, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu, uygulamakta olduğu programa yeterli ölçüde bağlı kalabildikleri görülmektedir.

Tablo 7.

Uygulanan Programların, İstenilen Düzeyde Gerçekleşebilmesi İçin Haftalık Ders Saatinin Yeterliliği Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	0	0
b) Büyük ölçüde	0	0
c) Kısmen	0	0
d) Çok az	15	100
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 7' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %100' ünün çok az seçeneği için görüş bildirmiş oldukları anlaşılmaktadır. Bu oran göz önüne alındığında ders saatinin yetersiz olduğu görülmektedir. Bu dağılım Grafik 5' de de gösterilmiştir.

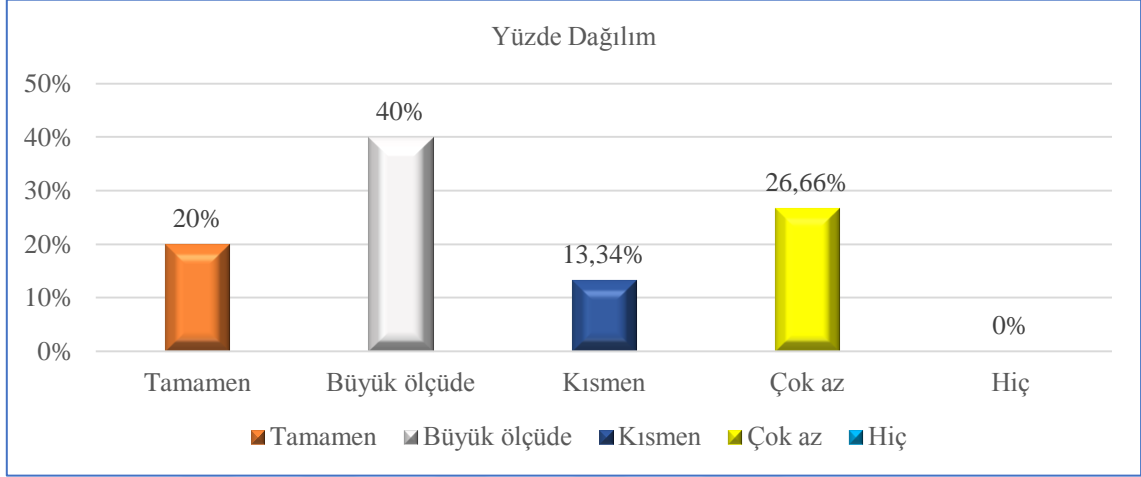
Grafik 5. Uygulanan Programların, İstenilen Düzeyde Gerçekleşebilmesi İçin Haftalık Ders Saatinin Yeterliliği Dağılımı

Tablo 8.

B.Ç.E. (Bağlama) Dersinde Öğrenciler Sürekli Kullanabilecekleri, Nitelikli Bir Çalgıya Ne Ölçüde Sahip Oldukları Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	3	20
b) Büyük ölçüde	6	40
c) Kısmen	2	13,34
d) Çok az	4	26,66
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 8’ de görüldüğü gibi, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %20’ si Tamamen, %40’ ı büyük ölçüde, %13,34’ ü kısmen, %26,66’ sı çok az şeklinde görüş bildirmiş, hiç seçeneği için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 6’ de de gösterilmiştir.

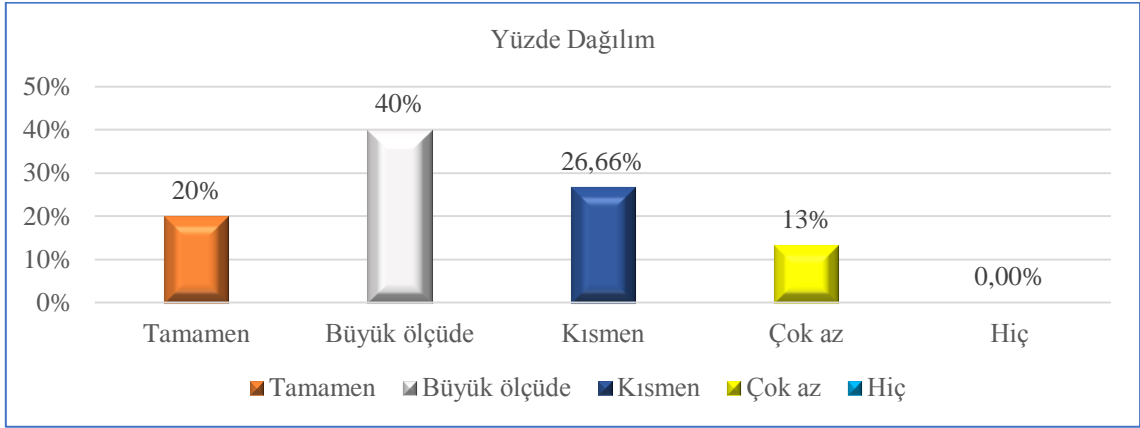
Grafik 6. B.Ç.E. (Bağlama) Dersinde Öğrencilerin Sürekli Kullanabilecekleri, Nitelikli Bir Çalgıya Ne Ölçüde Sahip Oldukları Dağılımı

Tablo 9.

Uygulanmakta Olan Programlardaki, Hedeflerin Müzik Öğretmeni Yetiştirme Amacına Uygunluğu Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	3	20
b) Büyük ölçüde	6	40
c) Kısmen	4	26,66
d) Çok az	2	13,34
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 9’ da görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %20’ si tamamen, %40’ ı büyük ölçüde, %26,66’ sı kısmen, %13,34’ ü çok az, seçenekleriyle görüş bildirmiş, hiç seçeneği için hiç görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 7’ de de gösterilmiştir.

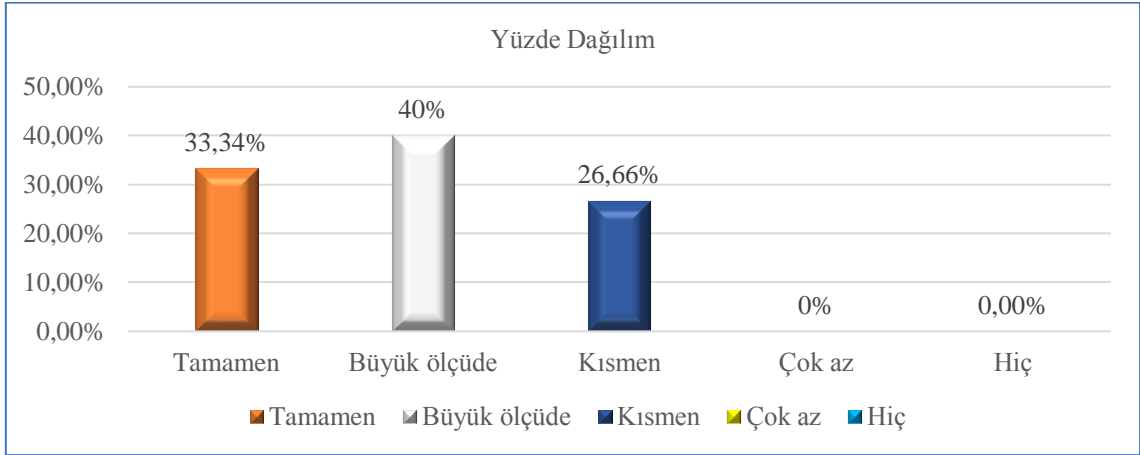
Grafik 7. Uygulanmakta Olan Programlardaki, Hedeflerin Müzik Öğretmeni Yetiştirme Amacına Uygunluğu Dağılımı

Elde edilen verilere göre tamamen ve büyük ölçüde seçeneklerinin %60' lık orana sahip olması, uygulanmakta olan programlardaki hedeflerin müzik öğretmeni yetiştirme amacına uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 10.
Öğrencilerin Öngörülen Hedeflere Ne Derece Ulaşabildikleri Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	5	33,34
b) Büyük ölçüde	6	40
c) Kısmen	4	26,64
d) Çok az	0	0
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 10' da yer alan bilgiler ışığında, öğretim elemanlarının %33,34' ünün tamamen, %40' ının büyük ölçüde, %26,64' ünün kısmen seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları görüşmekte, çok az ve hiç seçenekleri için görüş bildirilmediği anlaşılmaktadır. Bu dağılım Grafik 8' de de gösterilmiştir.

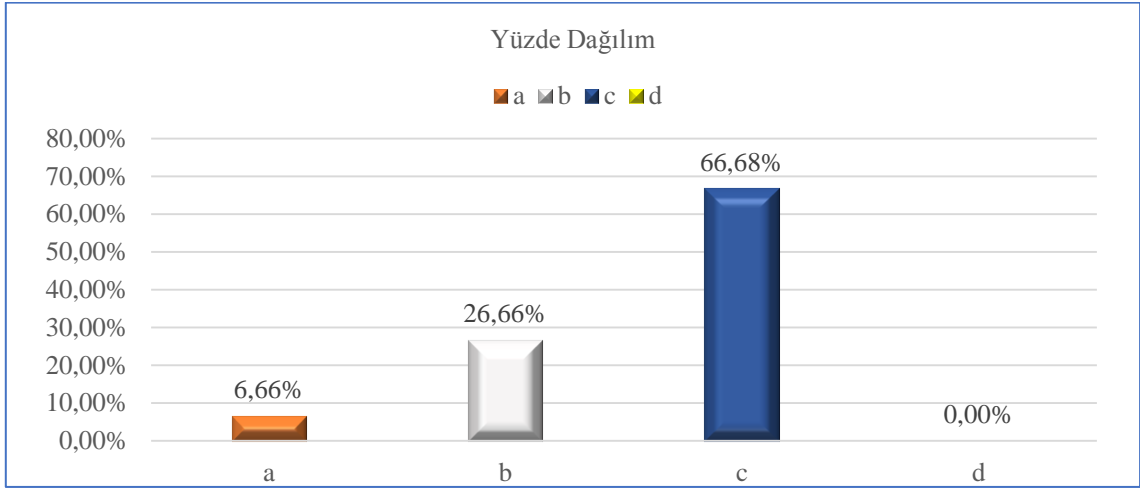
Grafik 8. Öğrencilerin Öngörülen Hedeflere Ne Derece Ulaşabildikleri Dağılımı

Elde edilen verilere göre, tamamen seçeneğinin %33,34' lük, büyük ölçüde seçeneğinin %40' lık orana sahip olması, olumlu bir veri olarak düşünüldüğünde, Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersinde öğrencilerin öngörülen hedeflere, belli bir ölçüde ulaşabildikleri yorumu yapılabilir.

Tablo 11. Öğrenciye Hedef Davranış Kazandırılırken, Belirtilen Yollardan Hangisini İzledikleri Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Güdüleme, açıklayıp (gösterip) örnekleme, yaptırıp	1	6,6
b) Güdüleme, açıklayıp(gösterip) örnekleme, yaptırıp	4	26,
c) Güdüleme, açıklayıp(gösterip) örnekleme, yaptırıp	10	66,
d) Başka	0	0
Toplam	15	100

Tablo 11' de yer alan bilgiler ışığında, öğretim elemanlarının %6,66' sının 'a' seçeneği, %26,66' sının 'b' seçeneği, %66,68' inin 'c' seçeneği ile görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, 'd' seçeneği için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 9' de de gösterilmiştir.

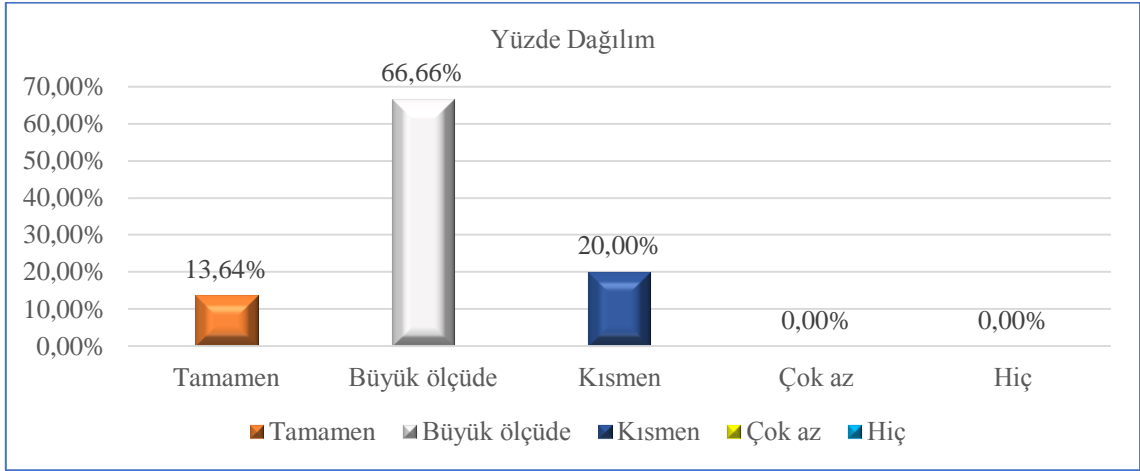
Grafik 9. Öğrenciye Hedef Davranışlar Kazandırılırken, Belirtilen Yollardan Hangisini İzledikleri Dağılımı

Elde edilen verilere göre, %66,68' lik oranla 'c' seçeneği, (Güdüleme, açıklayıp (gösterip) örnekleme, yaptırıp uygulatma, eksikleri giderme, mesleki yaşantıda nasıl kullanılabileceğine ilişkin bilgilendirme) en büyük yüzdellik dilime sahiptir. Seçenekler içinde en çok aşama içeren, en kapsamlı ve en detaylı seçenek olduğu düşünüldüğünde, 'c' seçeneğinin, en büyük yüzdellik dilime sahip olması, olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir.

Tablo 12.
Deşifre Çalışmaları Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	2	13,34
b) Büyük ölçüde	10	66,66
c) Kısmen	3	20
d) Çok az	0	0
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 12' de yer alan bilgiler ışığında, öğretim elemanlarının %13,34' ünün tamamen, %66,66' sının büyük ölçüde, %20' sinin kısmen seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup. Çok az ve hiç seçenekleri için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 10' da da gösterilmiştir.

Grafik 10. Deşifre Çalışmaları Dağılımı

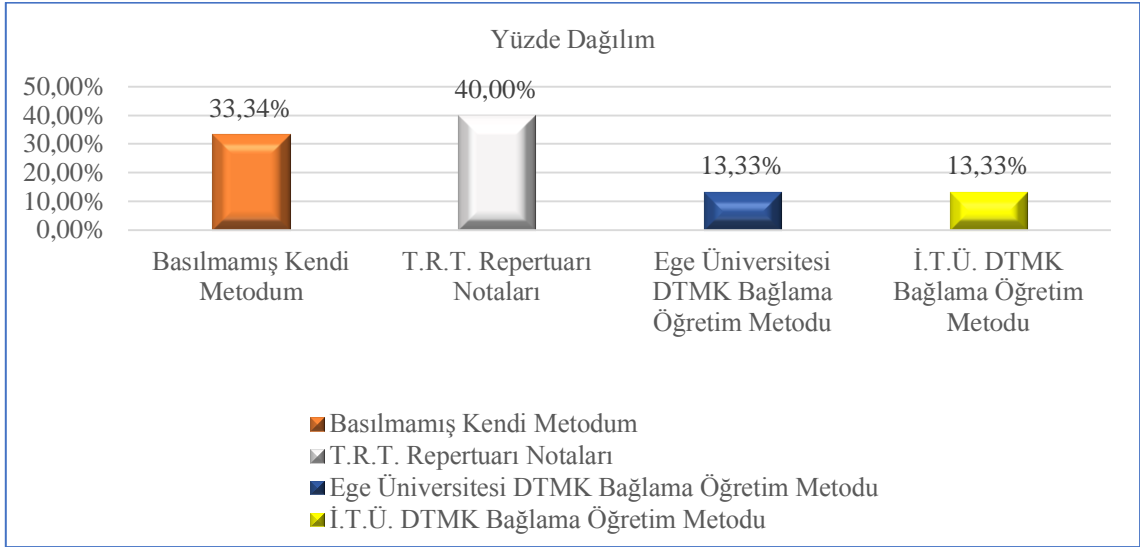
Tablo 13.

B.Ç.E. (Bağlama) Dersinde Bağlama Öğretim Elemanlarının Hangi Metotları, Albümleri Kullandıkları Dağılımı

Cevaplar	f	%
Basılmamış kendi metodumu kullanıyorum.	5	33,34
T.R.T. repertuarı notalarını kullanıyorum.	6	40
Ege üniversitesi D.T.M.K bağlama öğretim metodunu	2	13,33
İ.T.Ü. D.T.M.K bağlama öğretim metodunu	2	13,33
Toplam	15	100

Tablo 13' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %33,34' ünün basılmamış kendi metodunu, %40' ının T.R.T. repertuarı notalarını, %13,33' ünün Ege Üniversitesi D.T.M.K bağlama öğretim metodunu, %13,33' ünün İ.T.Ü. D.T.M.K bağlama öğretim metodlarını B.Ç.E. (Bağlama) dersinde kullandıklarını anlaşılmıştır. Bu dağılım Grafik 11' de de gösterilmiştir.

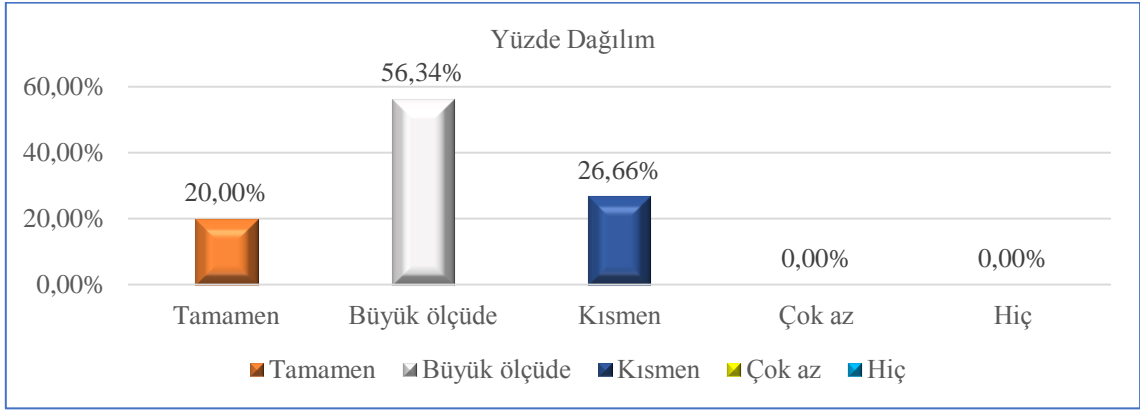
Grafik 11. B.Ç.E. (Bağlama) Dersinde Öğretim Elemanlarının hangi Metotları, Albümleri Kullandıkları Dağılımı

Tablo 14.

Programda Yer Alan Yapıtların/Eser-Etütlerin Müzik Öğretmenliği İçin Gerekli Dağarı Ne Ölçüde Oluşturduğu Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	3	20
b) Büyük ölçüde	8	53,34
c) Kısmen	4	26,66
d) Çok az	0	0
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 14' de yer alan bilgiler ışığında, öğretim elemanlarının %20' sinin tamamen, %53,34' ünün büyük ölçüde, %26,66' sının kısmen seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, çok az ve hiç seçenekleri için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 12' de de gösterilmiştir.

Grafik 12. Programda Yer Alan Yapıtların/Eser-Etütlerin Müzik Öğretmenliği İçin Gerekli Dağarı Ne Ölçüde Oluşturduğu Dağılımı

Elde edilen verilere göre, tamamen ve büyük ölçüde seçenekleri olumlu iki seçenek olarak düşünüldüğünde, toplamda %76,34' lük orana sahip olması, uygulanmakta olan programlarda kullanılan yapıtların/eser-etütlerin müzik öğretmenliği için gerekli dağarın oluşturulmasında yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 15.
Yarıyıllık ve/veya Yıllık Ortak Zorunlu Parçaların Belirlenmesi Dağılımı

Seçenekler	f	%
Evet	12	80
Hayır	3	20
Toplam	15	100

Tablo 15' de görüldüğü gibi, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) öğretim elemanlarının %80' i evet, %20' si hayır seçenekleriyle görüş bildirmişlerdir. Bu dağılım Grafik 13' de de gösterilmiştir.

Grafik 13. Yarıyıllık ve/veya Yıllık Ortak-Zorunlu Parçaların Belirlenmesine İlişkin Dağılım

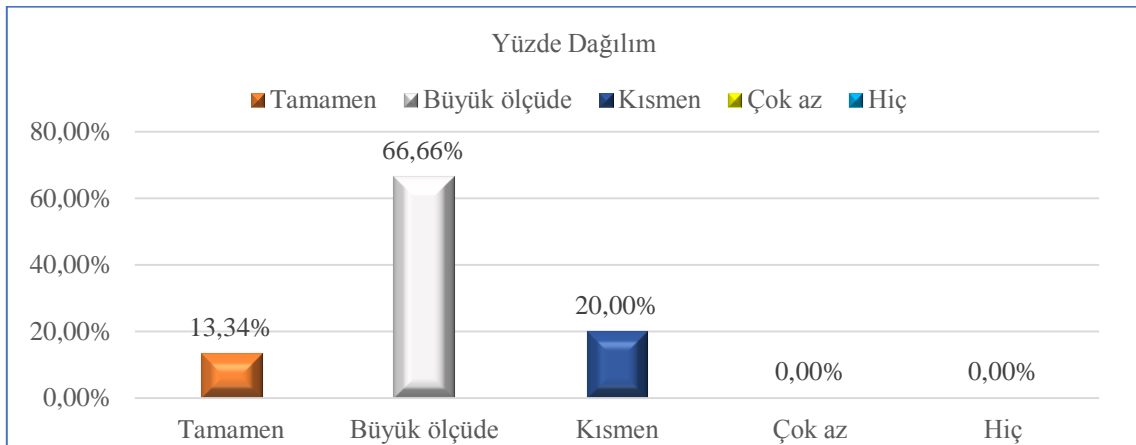
Elde edilen verilere göre, evet seçeneğinin %80' lik orana sahip olması, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun, yarıyıllık ve/veya yıllık ortak-zorunlu parçalar belirlediklerini göstermektedir. Bu durumda, her sınıf için belirli bir asgari düzeyin belirlenmiş olduğu düşünülmektedir.

Tablo 16.

Öğrencilerin Kazanmaları Gereken Hedeflere İlişkin Etüt ve Eserleri, Dersteki Örnekler Dışında Başka Uygulamalarla da (Konser, Kayıt) Taniyabilmeleri Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	2	13,34
b) Büyük ölçüde	10	66,66
c) Kısmen	3	20
d) Çok az	0	0
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 16' da yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %13,34'ünün tamamen, %66,66' sının büyük ölçüde, %20' sinin kısmen seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, çok az ve hiç seçenekleri için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 14' de de gösterilmiştir.

Grafik 14. Öğrencilerin Kazanmaları Gereken Hedeflere İlişkin Etüt ve Eserleri, Dersteki Örnekler Dışında Başka Uygulamalarla da (Konser, Kayıt) Tanıyabilmeleri Dağılımı

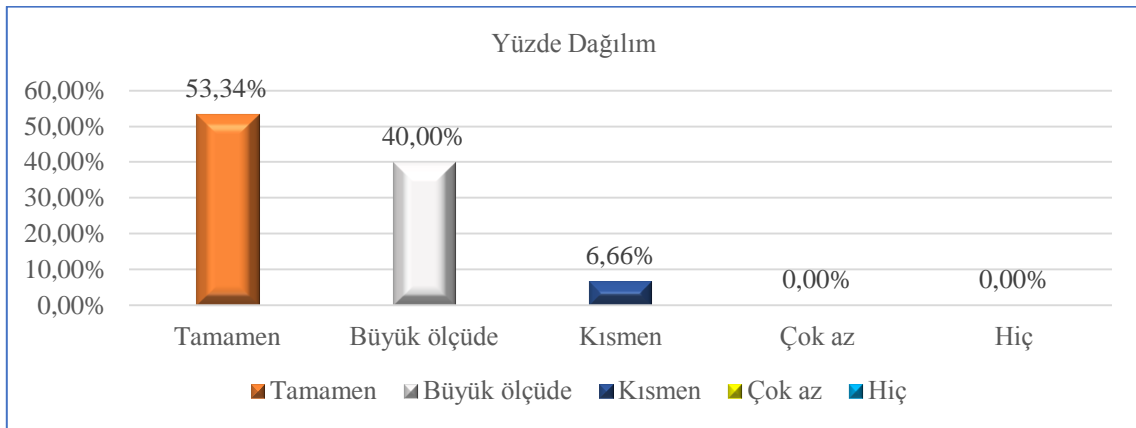
Elde edilen verilere göre, tamamen ve büyük ölçüde seçeneklerinin toplamda %80' lik orana sahip olması, uygulanmakta olan programlarda, öğrencilerin kazanması gereken hedeflere ilişkin eser ve etütleri, dersteki örnekler dışında başka uygulamalarla da (konser, kayıt) tanıyabilme olanaklarının yeterli ölçüde sağlandığını göstermektedir.

Tablo 17.

Öğrencilerin Bireysel Gelişim Aşamalarının İzlenebileceği Dokümanlar (Çizelge, Düzenli Tutulan Notlar) Dağılımı

Seçenekler	F	%
a) Tamamen	8	53,34
b) Büyük ölçüde	6	40
c) Kısmen	1	6,66
d) Çok az	0	0
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 17' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %53,34' ünün tamamen, %40' inin büyük ölçüde, %6,66' sının kısmen seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, çok az ve hiç seçenekleri için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 15' de de gösterilmiştir.

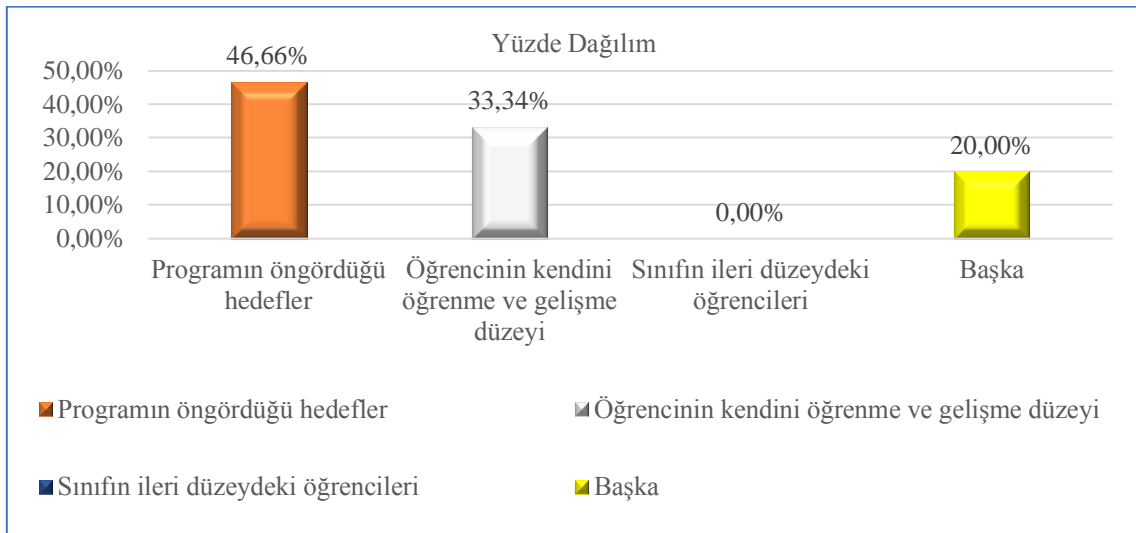
Grafik 15. Öğrencilerin Bireysel Gelişim Aşamalarının İzlenebileceği Dokümanlar (Çizelge, Düzenli Tutulan Notlar) Dağılımı

Elde edilen verilere göre, tamamen ve büyük ölçüde seçeneklerinin toplamda %93,34' lük orana sahip olması dikkate alındığında, öğrencilerin bireysel gelişim aşamalarının izlenebileceği dokümanların yeterli ölçüde oluşturulduğu düşünülmektedir.

Tablo 18. Öğrencilerin Başarı Düzeyinin Belirlenmesi Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Programın öngördüğü hedefler	7	46,66
b) Öğrencinin kendini öğrenme ve gelişme	5	33,34
c) Sınıfın ileri düzeydeki öğrencileri	0	0
d) Başka	3	20
Toplam	15	100

Tablo 18' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %46,66' sının programın öngördüğü hedefler, %33,34' ünün öğrencinin kendini öğrenme ve gelişme düzeyi, %20' sinin başka seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, sınıfın ileri düzeydeki öğrencileri seçeneği için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 16' da da gösterilmiştir.

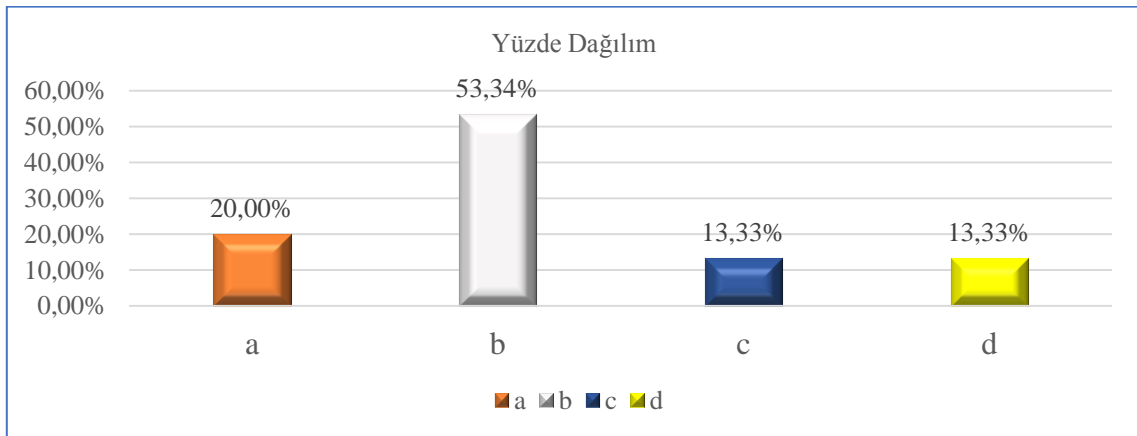
Grafik 16. Öğrencilerin başarı Düzeyinin Belirlenmesi Dağılımı

Elde edilen verilere göre, öğretim elemanlarının, %46,66' sının 'Programın öngördüğü hedefleri', %33,34' ünün 'Öğrencinin kendi öğrenme ve gelişme düzeyini', %20' sinin 'Başka' seçeneği ile hem 'Programın öngördüğü hedefleri' hem de 'Öğrencinin kendi öğrenme ve gelişme düzeyini', öğrencinin başarı düzeyini belirlerken ölçüt aldıkları dikkate alınarak, programın öngördüğü hedefler kadar öğrencinin kendini kendi gelişme düzeyinin de önemli olduğu kanısını taşıdıkları yorumu getirilebilir.

Tablo 19.
Öğrencilerin Sınavlarda Değerlendirilmeleri Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Eseri temiz ve temposunda çalabilme	3	20
b) Kazandırılması ve/veya geliştirilmesi	8	53,34
c) Programda öngörülen seviyede eserler	2	13,33
d) Başka	2	13,33
Toplam	15	100

Tablo 19' da yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %20' sinin eseri temiz ve temposunda çalabilme, %53,34' ünün kazandırılması ve/veya geliştirilmesi beklenen davranışları sergileyebilme, %13,33' ünün programda öngörülen seviyede eserler çalabilme, %13,33' ünün başka seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmıştır. Bu dağılım Grafik 17' de de gösterilmiştir.

Grafik 17. Öğrencilerin Sınavlarda Değerlendirilmeleri Dağılımı

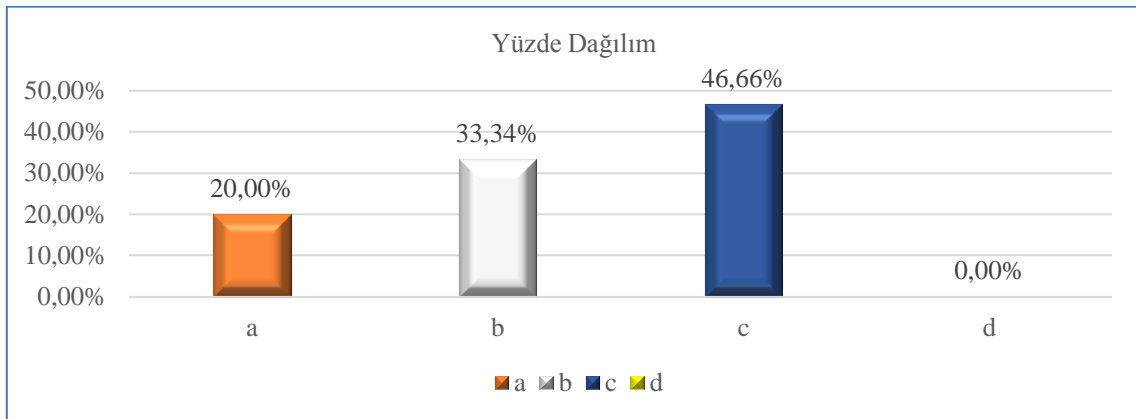
Elde edilen verilere göre, %53,34' lük oranla 'b' seçeneği (Kazandırılması ve/veya geliştirilmesi beklenen davranışları sergileyebilme), en büyük yüzdelik dilime sahiptir. Belli bir program çerçevesinde yürütülmekte olan bir derste, önceden belirlenmiş, kazandırılması ve/veya geliştirilmesi beklenen davranışlar olduğu ve sınavlarda bunların değerlendirilmesi gerektiği düşünüldüğünde, 'b' seçeneğinin en büyük yüzdelik dilime sahip olması, olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir.

Tablo 20.

Sınavları, Belirtilen Seçeneklerden Hangisi ile Yaptıkları Dağılımı

Seçenekler	%
a) Ders öğretmeni tek başına	2
b) Komisyon halinde, ortak not vererek	3
c) Komisyon halinde, ders öğretmenin not vermesi ile	4
d) Başka	0
Toplam	1

Tablo 20' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %20' sinin 'Ders öğretmeni tek başına) seçeneği, %33,34' ünün 'Komisyon halinde, ortak not vererek) seçeneği, %46,66' sının (Komisyon halinde, ders öğretmenin not vermesi ile) seçeneği ile görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, 'Başka' seçeneği için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 18' de de gösterilmiştir.

Grafik 18. Sınavları, Belirtilen Seçeneklerden Hangisi ile Yaptıkları Dağılımı

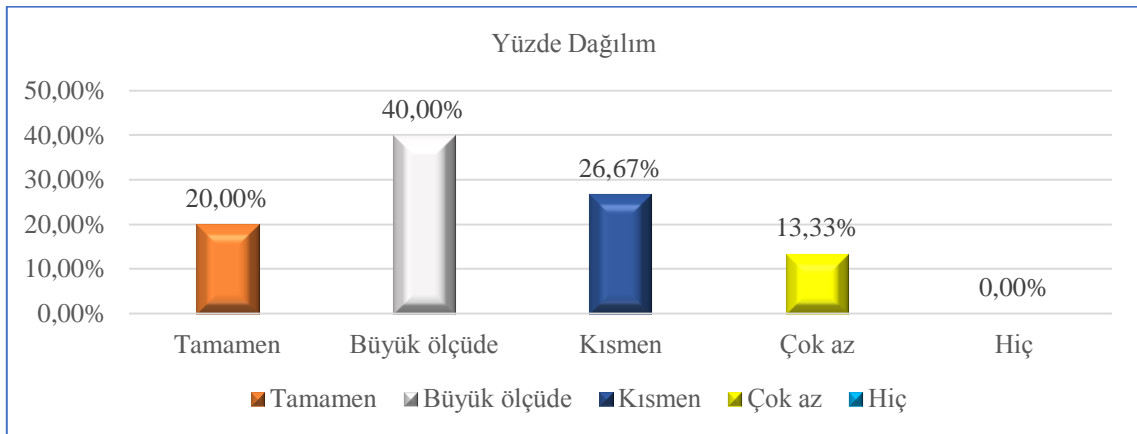
Elde edilen verilere göre, öğretim elemanlarının en büyük yüzdelik dilime sahip olan %46,66'lık payla, 'komisyon halinde ortak not vererek' seçeneği ile görüş bildirdikleri, 'Ders öğretmeni tek başına' ve 'Komisyon halinde, ders öğretmenin not vermesi ile' seçeneklerinin, birbirlerine yakın oranda olması dikkate alınarak, sınavları birbirlerinden farklı uygulamalarla yaptıkları görülmektedir.

Tablo 21. Gerekli Durumlarda, Farklı Etüt ve Teknik Alıştırmalar vb. Çalışmaların Yapılabilirliği Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	3	20
b) Büyük ölçüde	6	40
c) Kısmen	4	26,67
d) Çok az	2	13,33
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 21' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %20' sinin tamamen, %40' ı büyük ölçüde, %26,67' sinin kısmen, %13,33' ünün çok az seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, hiç seçeneği için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 19' de de gösterilmiştir.

Grafik 19. Gerekli Durumlarda, Farklı Etüt ve Teknik Alıştırmalar vb. Çalışmaların Yapılabilmesi Dağılımı

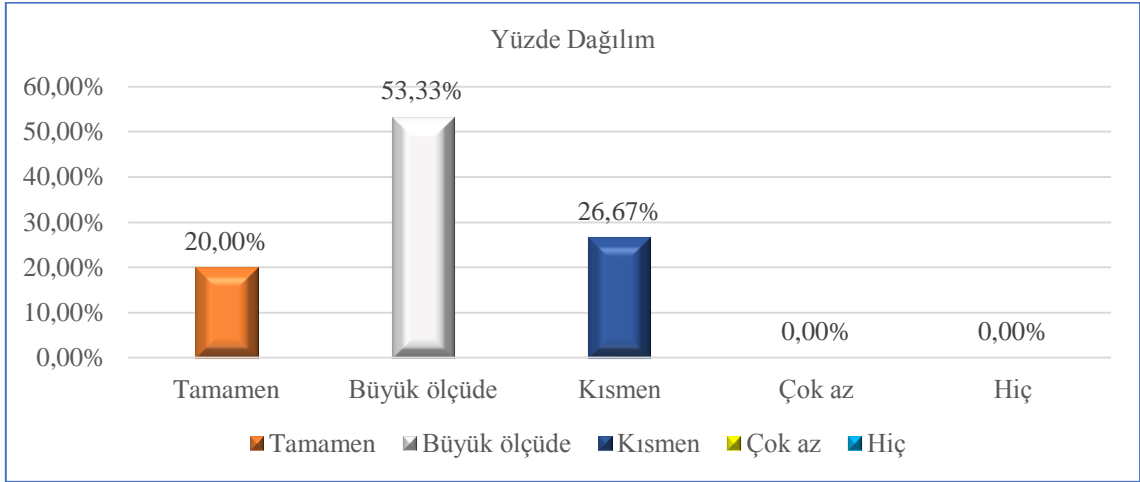
Elde edilen verilere göre, tamamen ve büyük ölçüde seçeneklerinin toplamda %60' lık orana sahip olması, uygulanmakta olan programların, öğrencilerin gelişim çizgileri izlenerek gerekli durumlarda eksikliklerin giderilebilmesi için farklı etüt ve teknik alıştırmalar vb. çalışmaların yapılabilmesi bakımından yeterli olduğu görülmektedir.

Tablo 22.

Uygulanmakta Olan Programların, Yenilik, Değişiklik, Düzeltme Yapılabilmesi Açısından Ne Ölçüde Yeterli Olduğu Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	3	20
b) Büyük ölçüde	8	53,33
c) Kısmen	4	26,67
d) Çok az	0	0
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 22' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %20' sinin tamamen, %53,33' ünün büyük ölçüde, %26,67' sinin kısmen seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, çok az ve hiç seçenekleri için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 20' de de gösterilmiştir.

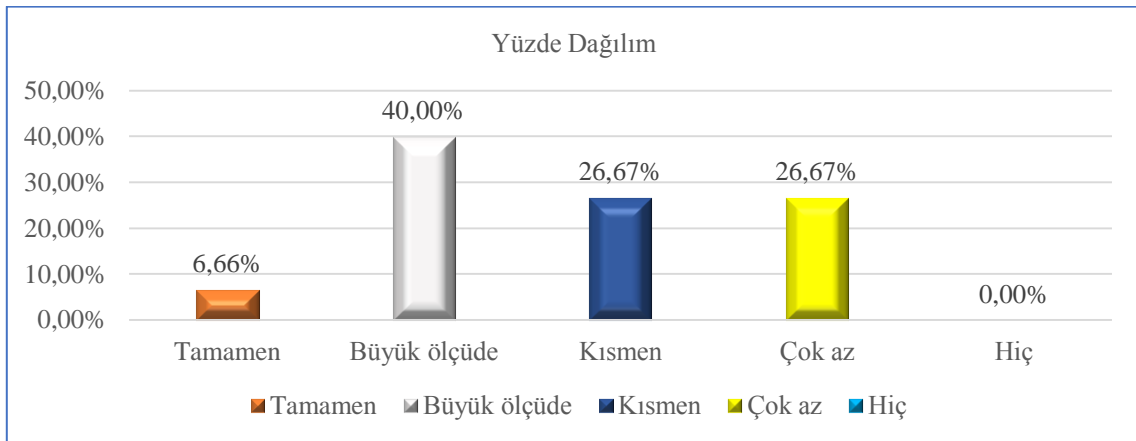
Grafik 20. Uygulanmakta Olan Programların, Yenilik, Değişiklik, Düzeltme Yapılabilmesi Açısından Ne Ölçüde Yeterli Olduğu Dağılımı

Elde edilen verilere göre, tamamen ve büyük ölçüde seçeneklerinin toplamda %73,33' lük orana sahip olması, olumlu bir veri olarak düşünüldüğünde, uygulanmakta olan programların, yarıyıl ve yılsonlarında gerçekleşmesi beklenen hedefler ile mevcut durumun karşılaştırılarak yenilik, değişiklik, düzeltme yapılabilmesi açısından, yeterli olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 1.

Bağlama Öğretim Elemanlarının, Diğer Kurumlarda Yapılan Uygulamalardan/Çalışmalardan Ne Derece Haberdar Oldukları Dağılımı	f	%
Seçenekler		
a) Tamamen	1	6,66
b) Büyük ölçüde	6	40
c) Kısmen	4	26,67
d) Çok az	4	26,67
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 23' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %6,66' sının tamamen, %40' ının büyük ölçüde, %26,67' sinin kısmen, %26,67' sinin çok az seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, hiç seçeneği için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 21' de de gösterilmiştir.

Grafik 21. Bağlama Öğretim Elemanlarının, Diğer Kurumlarda Yapılan Uygulamalardan/Çalışmalardan Ne Derece Haberdar Oldukları Dağılımı

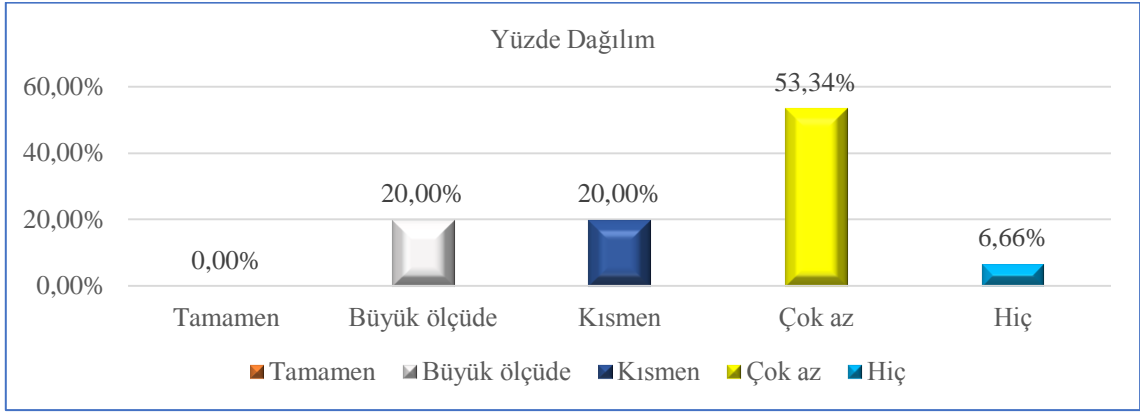
Elde edilen verilere göre, tamamen ve büyük ölçüde seçenekleri olumlu iki seçenek olarak düşünüldüğünde, toplamda %46,66'lık orana sahip olması, buna karşın kısmen ve çok az seçeneklerinin %53,34'lük orana sahip olması göz önüne alındığında, Bireysel Çalgı Eğitim (Bağlama) dersiyle ilgili olarak öğretim elemanlarının yarısından fazlasının diğer kurumlarda yapılan uygulamalardan/çalışmalardan, öğretim elemanlarının olması gereken-istendik ölçüde haberdar olmadığı görülmektedir.

Tablo 24.

Farklı Kurumlardaki Öğretim Elemanlarının, Birbirleriyle Ne Derece Ortak Çalışmalar Yürüttükleri Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	0	0
b) Büyük ölçüde	3	20
c) Kısmen	3	20
d) Çok az	8	53,34
e) Hiç	1	6,66
Toplam	15	100

Tablo 24' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %20' sinin büyük ölçüde, %20' sinin büyük ölçüde, %53,34' ünün çok az, %6,66' sının hiç seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, tamamen seçeneği için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 22' de de gösterilmiştir.

Grafik 22. Farklı Kurumlardaki Öğretim Elemanlarının, Birbirleriyle Ne Derece Ortak Çalışmalar Yürüttükleri Dağılımı

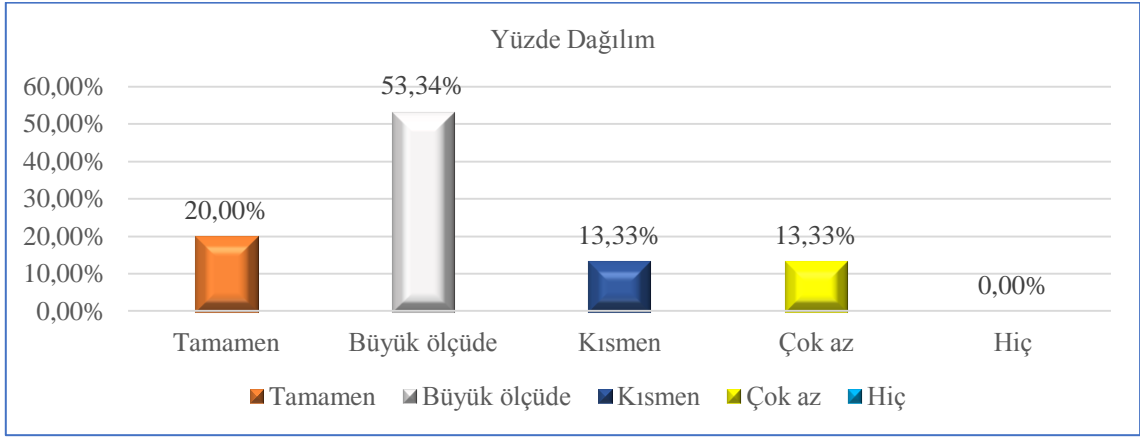
Elde edilen verilere göre, tamamen seçeneği için hiç görüş bildirilmemiş olması, büyük ölçüde seçeneğinin ise yalnızca %20' lik değere sahip olması, buna karşın çok az ve hiç seçeneklerinin toplamda %60' lık orana sahip olması göz önüne alındığında, Bireysel çalgı (bağlama) dersi ile ilgili olarak diğer kurumlardaki öğretim elemanları ile ortak çalışmaların yeterli ölçüde yürütülmediği düşünülmektedir.

Tablo 25.

Öğrencilerin Bağlama Çalmayla İlgili Önceden Kazanılmış Davranışlarının ve Belli Özelliklerinin Göz Önünde Bulundurularak, Programın Uygun Yerine Yerleştirilmeleri Dağılımı

Seçenekler	f	%
a) Tamamen	2	20
b) Büyük ölçüde	8	53,34
c) Kısmen	3	13,33
d) Çok az	2	13,33
e) Hiç	0	0
Toplam	15	100

Tablo 25' de yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının %13,33' ünün tamamen, %53,34' ünün büyük ölçüde, %20' sinin kısmen, %13,33' ünün çok az seçenekleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmış olup, hiç seçeneği için görüş bildirilmemiştir. Bu dağılım Grafik 23' de de gösterilmiştir.

Grafik 23. Öğrencilerin Bağlama Çalmayla İlgili Önceden Kazanılmış Davranışlarının ve Belli Özelliklerinin Göz Önünde Bulundurularak, Programın Uygun Yere Yerleştirilmeleri Dağılımı

Elde edilen verilere göre, tamamen ve büyük ölçüde seçeneklerinin toplamda %73,34' lük orana sahip olması, olumlu bir veri olarak düşünüldüğünde, uygulanmakta olan programların, öğretim süreci başlamadan önce öğrencilerin bağlama çalmayla ilgili önceden kazanılmış davranışların var olup olmadığı ve öğrencilerin belli özelliklerinin göz önünde bulundurularak programın uygun yerine yerleştirme işlemlerinin yapılabilmesi bakımından, yeterli olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 26.
Öğretim Elemanlarının B.Ç.E. (Bağlama) Dersi Programına Yönelik Görüşleri Dağılımı

	Öneriler	f
1	Ders saati/kredisi arttırılmalı	8
2	Programda, mesleki yaşantıda sıklıkla kullanılan konulara daha çok yer	2
3	Program, güzel sanatlar liselerindeki programın devamı olma niteliği	2
4	Program, uzmanlar tarafından incelenerek, köklü düzenlemeler	1
5	Program, esnek, bireysel farklılıklara cevap verebilmeli	2
Toplam		1

Tablo 26' da yer alan bilgiler ışığında, bireysel çalgı eğitimi (Bağlama) dersi öğretim elemanlarının 8' inin 'Ders saati/kredisi arttırılmalı', 2' sinin 'Programda, mesleki yaşantıda sıklıkla kullanılan konulara daha çok yer verilmeli', 2' sinin 'Program, güzel sanatlar liselerindeki programın devamı olma niteliği taşımalıdır', 1' inin 'Program, uzmanlar tarafından incelenerek, köklü düzenlemeler sonrasında hayata geçirilmelidir', 2' sinin 'Program, esnek, bireysel farklılıklara cevap verebilmeli' ifadeleriyle görüş bildirmiş oldukları anlaşılmaktadır.

Elde edilen verilere göre, ğretim elemanlarının 8' i 'Ders saati/kredisi arttırılmalı' ifadesiyle görüş bildirmişlerdir. En yüksek frekansa sahip bu önerinin, ğretim elemanlarınca en önemli görülen ve üzerinde en fazla fikir birliğine varılan öneri olduğu görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde, bir önceki bölümde belirtilen bulgular ışığında sonuç ve öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

- Öğretim elemanlarının %100' ü buldukları kurumlarda kadrolu olarak görev yapmaktadır. En yüksek oranla %86,66' sı öğretim görevlisi olan öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğu (12-15,16-21) yıl arasında hizmet yılına sahiptir.
- Öğretim elemanları, uygulamakta oldukları programa büyük ölçüde bağlı kaldıklarını belirtmektedir. Bu programların türlerine ilişkin olarak; öğretim elemanlarının %53,34' ü, altı öğeli çağdaş öğretim programı dışında program türlerini (yazılı-basılı olmayan, tanımsal ve diğer program türleri) kullandıklarını belirtmiştir. Yine öğretim elemanlarının % 46,66' sının altı öğeli çağdaş öğretim programını kullandıklarını belirtmesine karşın; yalnızca bir kurumda, çağdaş öğretim programı öğelerini içeren, program örneği bulunmaktadır. Bu program Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanmaktadır. Bir lise programının yükseköğretim kurumunda uygulanıyor olması, üniversitelerdeki program eksikliğinin çarpıcı bir göstergesidir.
- Uygulanmakta olan programın istenilen düzeyde gerçekleştirilebilmesi için haftalık ders saatinin yeterli bulunmadığı, öğrencilerin sürekli kullanabilecekleri, nitelikli bir çalgıya, büyük ölçüde sahip oldukları saptanmıştır.
- Uygulanmakta olan programlardaki hedeflerin müzik öğretmeni yetiştirme amacına, büyük ölçüde uygun olduğu ve B.Ç.E.(Bağlama) dersinde öğrencilerin öngörülen hedeflere, büyük ölçüde ulaşabildikleri görülmüştür.

- Kaynak olarak çoğunlukla T.R.T. müzik dairesi arşivi notalarının ve çeşitli kaynaklardan oluşturulan kişisel nota arşivleri kullanılmaktadır. Ege üniversitesi D.T.M.K. bağlama öğretim metodu ve İ.T.Ü. D.T.M.K. bağlama öğretim metotları %13,33' lük oranlarla en çok kullanılan metotlardır.
- Yarıyıllık ve/veya yıllık ortak zorunlu parçalar belirlendiği, sınavların birbirinden farklı uygulamalarla yapıldığı görülmektedir. Öğretim elemanlarının, derste önceden belirlenmiş, kazandırılması ve/veya geliştirilmesi beklenen davranışlar olduğu ve sınavlarda bunların değerlendirilmesi gerektiği, bununla beraber; öğrencinin başarı düzeyini belirlerken, programın ön gördüğü hedefler kadar öğrencinin kendi gelişme düzeyinin de ölçüt olarak alınması gerektiği, görüşünde oldukları saptanmıştır.
- Öğretim süreci başlamadan önce öğrencilerin bağlama çalmayla ilgili önceden kazanılmış davranışlarının var olup olmadığı ve öğrencilerin belli özelliklerinin göz önünde bulundurularak programın uygun yerine yerleştirme işlemlerinin yapılabilmesi bakımından, programın belli bir ölçüde yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin gelişim çizgileri izlenerek gerekli durumlarda eksikliklerin giderilebilmesi için farklı etüt ve teknik alıştırımlar vb. çalışmaların yapılabilmesi, yarıyıl ve yıl sonlarında gerçekleşmesi beklenen hedefler ile mevcut durumun karşılaştırılarak yenilik, değişiklik, düzeltme yapılabilmesi açısından, programın yeterli olduğu görülmüştür.
- Öğretim elemanlarının, B.Ç.E.(Bağlama) dersiyle ilgili olarak diğer kurumlarda yapılan uygulamalardan/çalışmalardan, iletişim eksikliği nedeniyle yeterli ölçüde haberdar olmadığı ve diğer kurumlardaki öğretim elemanları ile ortak çalışmaların, öğretim elemanlarınca olması gereken-istendik ölçüde yürütülmediği, sonucu ortaya çıkmaktadır.
- Öğretim elemanlarınca, en yüksek oran ile 'Program, esnek, bireysel farklılıklara cevap verebilmeli' ve 'Ders saati/kredisi arttırılmalı' görüşlerinde, fikir birliğine varıldığı saptanmıştır.

5.2. Öneriler

Varılan sonuçlar doğrultusunda şu öneriler getirilebilir.

- B.Ç.E. (Bağlama) dersi için, çağdaş program geliştirme ölçütlerine uygun, tüm kurumlarda ortak kullanılacak bir öğretim programı oluşturulmalıdır.
- Uygulanmak istenen programın istenilen düzeyde gerçekleşmesi için, haftalık ders saati/kredisi arttırılmalıdır.
- Uygulanması istenen öğretim programlarına, öğrencilerin bireysel farklılıklarına cevap verebilecek, esnek bir yapı kazandırılması yararlı olacaktır.
- Aynı meslek grubuna elaman yetiştiren bu kurumlarda, belli bir standardın oluşturulabilmesi açısından, bütün kurumlarda kullanılacak ortak bir repertuarın oluşturulması yarar sağlayacaktır.
- B.Ç.E. (Bağlama) dersinde, öğrencilerin sınama-ölçme ve değerlendirmelerine ilişkin tüm kurumlarda kullanılacak standart yapıların oluşturularak bu konuda bir bütünlük sağlanması gereklidir.
- Müzik öğretmeni yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarında görev yapan bağlama öğretim elemanlarının, bağlama eğitimi ile ilgili uygulamaların standartlaşması, bu alandaki bilgilerin paylaşılması, birlikte yapılana bilinecek ortak çalışmaların da yürütülebilmesi açısından, iletişim içerisinde olabilecekleri bir ağın oluşturulması yarar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Açar, Y. (2019) *Bağlama Eğitiminde Kullanılan Notasyonların Öğrencilerin Deşifre Başarısına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Açın, C., (1994), *Enstrüman Bilimi*. İstanbul: Yenidoğan Basımevi.
- Açın, S. (1998) *Türk Halk Müziği Sazlarından Bağlama ve Kemane' nin Son Yapım Teknikleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, M., Ersözlü, N. Z., Aydoğan, İ., İskender, M., Helvacı, A. M. ve Turhan, M., (2009), Ankara: İvme Yayıncılık
- Asiltürk, O. (2009) *Türkiye' de Bağlama Başlangıç Eğitimi İçin Hazırlanmış Metotların İçerik Açısından Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başaran, İ.E., (1987), *Eğitime Giriş*. Ankara: Sevinç Matbaası
- Bülbül, M. Ş., (2016), *Nitel Araştırmaların Doğası*, Kafkas Üniversitesi Fen Eğitimi Araştırmaları Derneği 1. Lisansüstü Kış Okulunda Sunuldu, Kars.
- Büyükkaragöz, S., Muştalı, M., Yılmaz, H. ve Pilten, Ö., (1997), *Eğitime Giriş*, Konya: Güney Ofset Matbaacılık.
- Büyükkaragöz, S., (1997), Program Geliştirme "Kaynak Metinler" (İkinci baskı), Konya: Öz Eğitim Basım Yayın Dağıtım LTD. ŞTİ.
- Byo, J. (1990). Teach Your Intrumental Student to Listen, *Music Educators Journal*, 77, (4).
- Çınar, İ., (2002), *Eğitim Üzerine*, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Demirel Ö., (2002), *Eğitimde Program Geliştirme*, (Dördüncü baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık,
- Doğan, H. (1975), Program Geliştirmede Sistem Yaklaşımı, *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 361-384.

- Ekim, G., (2002), *Bağlamanın Tarihsel Gelişimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı, Temel Bilimler Bölümü, İzmir.
- Ertürk, S., (1997), *Eğitimde Program Geliştirme*, (Dördüncü baskı), Ankara: Meteksan Ltd. Şti.
- Türkiye İş Bankası. (1975). *Türk Halk Oyunları*. Ankara: Türkiye İş Bankası
- Fidan, N. ve Erden, M., (1998), *Eğitime Giriş*, İstanbul: Alkım Yayınevi
- Flohr, J.W., Miller, R., Debeus, D. C. (2000). EEG Studies With Young Children. *Music Educators Journal*, 87, (2).
- Kültür Bakanlığı. (1975). *Ülkerlerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Göktaş, U., (2016) *Toplu Bağlama İcralarının Estetik, Uyum ve İcra Birlikteliği Açısından Değerlendirilmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Güneş, İ., (2017). *2000-2015 Yılları Arasında Yayımlanmış Bağlama Metotlarının Lisans Düzeyinde Bağlama Öğretimine Uygunluğunun İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Işıldar, Z., (2004) *Bağlama Metotlarının Çalgı Eğitimi Bakımından Değerlendirilmesi* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Karayas, O, (2016) *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dallarındaki Okul Çalgıları “Bağlama” Dersi Öğretim Elemanlarının Derse Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Kızıler, Z.G., (2007) *Bağlamadaki Şelpe Tekniği Yeni Uygulamalarının Armonik ve Melodik Yönden Analizi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Konakçı, N., (2010) *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kurt, İ., (1989), *Bağlamada Düzen ve Pozisyon*, (1. Baskı), İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Mert, B., (2018) *Geçmişten Bugüne Yeni Anlatım Olanaklarıyla Bağlama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Özen, N., “Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, (2), 57-63.
- Özmenteş, S., “Çalgı Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Kullandıkları Çalışma Taktikleri”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, (2), 439-453.
- Öztürk, E., (2006) *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Bireysel Çalgı Eğitimi (Gitar) Derslerine İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kültür Bakanlığı, (2000). *Türkiye’ de El ile (Şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış Teknikleri*. İstanbul: Kültür Bakanlığı
- Parlak, E. (2016). *Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Sosyokültürel Gelişmeler Bağlamında Yöntem ve Yaklaşımlar Açısından Bağlama İcrası ve Eğitimi*. İstanbul Teknik Üniversitesi Nida Tüfekçi Bağlama Sempozyumunda Sunuldu, İstanbul.
- Posner G., J., (1995), *Analyzing The Curriculum*, New York: Mc Graw-Hills Inc
- Sözen, İ., (2002) *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Bağlama Eğitimi ve Çok Sesli Yapılanma Çalışmalarının Bu Sürece Yansımaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Bağlama Dersi İçerikleri. [Http:// ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/Modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload &cid=38](http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/Modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload &cid=38). (22.05.2019)
- Say, A., (1997), *Müzik Tarihi*, (Üçüncü baskı), Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Şahin, C., (2016) *Temel Bağlama Eğitiminde Kullanılan Bağlama Türüne Yönelik Uzman Görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Şen, Y. (2010) Türk Müziği Eğitiminde Bağlamanın Yeri ve Önemi, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Mart, 2010, Erzurum.
- Tanrıverdi, A., (1997), Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde Uygulanan ve Çalgı Eğitimi ve Viyolanın Çalgı Eğitimi İçerisindeki Yeri, *Mavi Nota Müzik Sanat Dergisi*, 16.
- Kültür Bakanlığı, *Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler*, Ankara: Kültür Bakanlığı
- Uçan, A., (1997), *Müzik Eğitimi*, (İkinci baskı), Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Varış, F., (1988), *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler*, (Dördüncü baskı), Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Yener, S., (1987), *Bağlama Öğretim Metodu*, Trabzon: Kuzey Gazetecilik Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi Anonim Şirketi.
- Yüksek Öğretim Kurulu Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, [https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/ Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf](https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf). (22.05.2019)

EKLER

Ek 1. Anket Formu

Anket Formu Açıklama

Bu anket ‘Müzik Öğretmenliği Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) Dersine Yönelik Öğretim Elemanları Görüşleri’ adlı yüksek lisans tezi kapsamında yapılmakta olan araştırmaya kaynak olacak bilgilerin toplanması ve dersin işleniş aşamalarının geliştirilmesine katkı sağlanması hedeflenerek hazırlanmıştır.

Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğretmenleri tarafından cevaplanan anket sonucunda elde edilen tüm bilgiler bu çalışmanın dışında başka bir amaç için kullanılmayacaktır.

Anket, içerisinde yer alan tüm sorulara vereceğiniz cevaplarla, bireysel çalgı eğitimi (bağlama) dersine ilişkin hali hazırdaki durumun tespiti amacına ulaşılması amaçlanmaktadır.

İlginiz ve yardımlarınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Araştırmacı
Ümit GÜNDÜZ

YÖNERGE

Bu ankette çoktan seçmeli ve açık uçlu sorular yer almaktadır. Çoktan seçmeli soruları yanıtınızın önündeki parantezin içini işaretleyerek (x), açık uçlu soruları cevabınızı ayrılan boşluğa yazarak yanıtlayınız.

ANKET SORULARI

A. Kişisel Bilgiler

1. Hangi kurumda çalışmaktasınız?

Lütfen belirtiniz.....

2. Çalışmakta olduğunuz müzik eğitimi bölümündeki kadro durumunuz nedir?

( ) Kadrolu öğretim elemanıyım ( ) Ücretli öğretim elemanıyım

3. Unvanınız nedir?

( ) Prof. ( ) Doçent ( ) Yrd. Doç. ( ) Öğretim Görevlisi ( ) Araştırma Görevlisi ( ) Okutman

4. Hizmet yılınız nedir?

( ) 1-3 ( ) 4-7 ( ) 8-11 ( ) 12-15 ( ) 16-21 ( ) Diğer (Lütfen belirtiniz)

B. Programa İlişkin Sorular

5. Aşağıdaki öğretim program türleri içerisinde bireysel çalgı (Bağlama) dersine yönelik olarak hangi program türünü uygulamaktasınız?

a.( ) Yazılı-basılı olmayan program (Yazıya dökülmemiş hali ile gerçekleştirilen program)

b.( ) Tanımsal-örtük program (Dersin kapsamını veya içeriğini kısaca anlatan tanımdan oluşur)

c.( ) Yazılı-basılı program (Resmi olarak devlet tarafından basılmış program)

d.( )

Diğer (Lütfen belirtiniz).....

6. Uygulamakta olduğunuz öğretim programına bağlı kalabilme ölçünüz nedir?

a. ( ) Tamamen b.( ) Büyük ölçüde c.( ) Kısmen d.( ) Çok az e.( ) Hiç

7. Uygulamakta olduğunuz öğretim programının hedeflenen düzeyde gerçekleştirilmesi için dersin haftalık saati yeterlidir?

a. ( ) Tamamen b.( ) Büyük ölçüde c.( ) Kısmen d.( ) Çok az e. ( ) Hiç

8. Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersinde öğrencilerin kullandıkları çalgılar ne ölçüde yeterlidir?

a. ( ) Tamamen b.( ) Büyük ölçüde c.( ) Kısmen d.( ) Çok az e. ( ) Hiç

9. Uygulanmakta olan öğretim programındaki hedef davranışlar müzik öğretmeni yetiştirmede ne ölçüde uygundur?

a. ( ) Tamamen b.( ) Büyük ölçüde c.( ) Kısmen d.( ) Çok az e. ( ) Hiç

10. Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersinde öğrencilerin belirlenen hedeflere ulaşabilme durumu nedir?

a. ( ) Tamamen b.( ) Büyük ölçüde c.( ) Kısmen d.( ) Çok az e. ( )Hiç

11. Uygulamakta olduğunuz öğretim programındaki hedef davranışlar kazandırılırken, aşağıdaki yollardan hangisi izlenmektedir?

a.( ) Güdüleme, açıklayıp (gösterip) örnekleme, yaptırıp uygulatma

b.( ) Güdüleme, açıklayıp (gösterip) örnekleme, yaptırıp uygulatma, eksikleri giderme

c.( ) Güdüleme, açıklayıp (gösterip) örnekleme, yaptırıp uygulatma, eksikleri giderme, mesleki yaşantıda nasıl kullanılabileceğine ilişkin bilgilendirme

d.( ) Başka

12. Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersinde deşifre çalışmalarına ne kadar yer vermektedir?

a. ( ) Tamamen b.( ) Büyük ölçüde c.( ) Kısmen d.( ) Çok az e. ( ) Hiç

13. Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersinin işlenişinde hangi metotları kullanmaktasınız? (Lütfen belirtiniz)

.....
 .....
 .....

14. Uygulamakta olduğunuz öğretim programında yararlandığınız yapıtlar/eser-etütler müzik öğretmeni yetiştirme amacı için gerekli dağarın oluşturulmasında ne ölçüde yeterlidir?

a. ( ) Tamamen b. ( ) Büyük ölçüde c. ( ) Kısmen d. ( ) Çok az e. ( ) Hiç

15. Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersinde ölçme-değerlendirme yaparken yarıyılık ve/veya yıllık ortak-zorunlu parçalar belirliyor musunuz?

a. ( ) Evet b. ( ) Hayır

16. Uygulamakta olduğunuz öğretim programında, öğrencilerin kazanmaları gereken hedef davranışlara ilişkin etüt ve eserleri, derste kullandığınız kaynaklar dışında başka uygulamalarla da (konser, kayıt ve seminer) ne ölçüde sağlıyorsunuz?

a. ( ) Tamamen b. ( ) Büyük ölçüde c. ( ) Kısmen d. ( ) Çok az e. ( ) Hiç

17. Öğrencilerinizin kişisel gelişim basamaklarını değerlendirebileceğiniz dokümanlar (çizelge, düzenli tutulan notlar) oluşturuyor musunuz?

a. ( ) Tamamen b. ( ) Büyük ölçüde c. ( ) Kısmen d. ( ) Çok az e. ( ) Hiç

18. Uygulamakta olduğunuz öğretim programında, öğrencinin başarı düzeyinin tespitinde aşağıdakilerden hangisi ölçüt olarak kullanılmaktadır?

- a. ( ) Programda yer alan hedefler
 b. ( ) Öğrencinin bireysel öğrenme ve gelişme düzeyi
 c. ( ) Sınıfın ileri düzeyinde yer alan öğrenciler
 d. ( ) Diğer

19. Uygulamakta olduğunuz öğretim programında öğrencilerin sınavlarda, başlıca değerlendirme ölçütü nedir?

- a.( ) Eseri temiz ve temposunda çalabilme
- b.( ) Kazandırılması ve/veya geliştirilmesi beklenen davranışları sergileyebilme
- c.( ) Programda öngörülen seviyede eserler çalabilme
- d.( ) Diğer

20. Uygulamakta olduğunuz öğretim programında sınavları yaparken hangi yöntemi kullanmaktasınız?

- a.( ) Ders öğretmeni tek başına
- b.( ) Komisyon halinde, ortak not vererek
- c.( ) Komisyon halinde, ders öğretmenin not vermesi ile
- d.( ) Başka

21. Uygulamakta olduğunuz program, öğrencilerin gelişim düzeyleri takip edilerek gerekli durumlarda eksikliklerin tamamlanabilmesi için farklı etüt ve teknik alıştırmalar vb. çalışmaların yapılabilmesi bakımından ne ölçüde yeterlidir?

- a.( ) Tamamen
- b.( ) Büyük ölçüde
- c.( ) Kısmen
- d.( ) Çok az
- e.( ) Hiç

22. Uygulamakta olduğunuz öğretim programı yarıyıl ve yılsonlarında ulaşılması amaçlanan hedefler ile mevcut durumun karşılaştırılarak yenilik, değişiklik, düzeltme yapılabilmesi açısından ne ölçüde yeterlidir?

- a.( ) Tamamen
- b.( ) Büyük ölçüde
- c.( ) Kısmen
- d.( ) Çok az
- e.( ) Hiç

23. Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersiyle ilgili olarak diğer kurumlarda yapılan uygulamalardan/çalışmalardan haberdar mısınız?

- a.( ) Tamamen
- b.( ) Büyük ölçüde
- c.( ) Kısmen
- d.( ) Çok az
- e.( ) Hiç

24. Bireysel çalgı (Bağlama) dersi ile ilgili olarak diğer kurumlardaki öğretim elemanları ile ortak çalışmalarını ne ölçüde yürütmektesiniz?

- a.( ) Tamamen
- b.( ) Büyük ölçüde
- c.( ) Kısmen
- d.( ) Çok az
- e.( ) Hiç

25. Uygulamakta olduğunuz öğretim programı, öğretim sürecinden önce öğrencilerin bağlama çalmayla ilgili önceden kazanmış oldukları davranışlarının var olma durumu ve öğrencilerin seviyelerinin göz önünde bulundurularak programın uygun yerine yerleştirme işlemlerinin yapılabilmesi bakımından ne ölçüde yeterlidir?

a. ( ) Tamamen b.( ) Büyük ölçüde c.( ) Kısmen d.( ) Çok az e. ( ) Hiç

26. Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) dersine yönelik önerilerinizi lütfen belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

Ek. 2. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı

I. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma I	2	2	3
A	Piyano I	1	0	1
A	Bireysel Çalgı I	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi I	1	0	1
A	Okul Çalgıları I (Gitar-Bağlama-Blokflüt)	0	2	1
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
GK	Müzik Kültürü	2	0	2
GK	Felsefeye Giriş	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
TOPLAM		19	4	21

II. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma II	2	2	3
A	Piyano II	1	0	1
A	Bireysel Çalgı II	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi II	1	0	1
A	Okul Çalgıları II(Gitar-Bağlama-Blokflüt)	0	2	1
A	Koro I	0	2	1
GK	Genel Müzik Tarihi I	2	0	2
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		17	6	20

III. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müzik İşitme Okuma Yazma V	2	0	2
A	Piyano V	1	0	1
A	Bireysel Çalgı V	1	0	1
A	Armoni Kontrpuan-Eşlik III	2	0	2
A	Koro IV	1	2	2
A	Orkestra/Oda Müziği I	1	2	2
A	Geleneksel Türk Sanat Müziği	2	0	2
A	Çalgı Bakım Onarım Bilgisi I	0	2	1
A	Eşlik Çalma	0	2	1
A	Eğitim Müziği Dağarı	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
GK	Güncel ve Popüler Müzikler	2	0	2
TOPLAM		16	10	21

IV. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma VI	2	0	2
A	Piyano VI	1	0	1
A	Bireysel Çalgı VI	1	0	1
A	Armoni Kontrpuan-Eşlik IV	2	0	2
A	Koro V	1	2	2
A	Orkestra/Oda Müziği II	1	2	2
A	Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması	0	2	1
A	Çalgı Bakım Onarım Bilgisi II	0	2	1
A	Müzik Biçimleri	2	0	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
GK	Estetik *	0	2	1
TOPLAM		14	12	20

V. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Piyano VII*	1	0	1
A	Bireysel Çalgı VII	1	0	1
A	Koro VI	2	2	3
A	Orkestra/Oda Müziği III	1	2	2
A	Türk Müziği Çokseslendirme*	0	2	1
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
MB	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
MB	Bilimsel Araştırma Teknikleri	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları**	1	2	2
GK	Oyun, Dans ve Müzik	0	2	1
TOPLAM		14	16	22

VI. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Koro VII	0	2	1
A	Orkestra/Oda Müziği IV	1	2	2
A	Proje-Tez	0	2	0
A	Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar*	0	2	1
MB	Eğitim Müziği Besteleme	2	2	3
MB	Müzik Toplulukları Eğitimi ve Yönetimi	1	2	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Piyano ve Öğretimi	1	0	1
MB	Bireysel Çalgı ve Öğretimi	1	0	1
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
TOPLAM		10	18	18

VII. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma III	2	2	3
A	Piyano III	1	0	1
A	Bireysel Çalgı III	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi III	1	0	1
A	Koro II	2	2	3
A	Armoni Kontrpuan-Eşlik I	2	0	2
A	Geleneksel Türk Halk Müziği	2	0	2
A	Okul Çalgıları (Gitar- Bağlama-Blokflüt) III	0	2	1
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
GK	Genel Müzik Tarihi II	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
TOPLAM		18	8	22

VIII. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma IV	2	2	3
A	Piyano IV	1	0	1
A	Bireysel Çalgı IV	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi IV	1	0	1
A	Koro III	2	2	3
A	Armoni Kontrpuan-Eşlik II	2	0	2
A	Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması	0	2	1
A	Türk Müzik Tarihi	2	0	2
A	Elektronik Org Eğitimi	0	2	1
MB	Rehberlik	3	0	3
GK	Bilgisayar II	2	2	3
TOPLAM		16	10	21

A: Alan ve Eğitim Dersleri**MB:** Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri**GK:** Genel Kültür Dersleri

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	124	84	165	208

EK 3. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Bağlama Dersi İçerikleri

Bağlama Dersi Öğretim Programı' nın Öğrencilere Kazandırmayı Hedeflediği Beceriler

Bağlama Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Sağ ve sol el koordinasyon becerisi
2. Temiz ses elde etme
3. Çeşitli tezene vuruşlarını uygulama
4. Çeşitli tezene vuruş tekniklerini uygulama
5. Deşifre becerisi
6. Yorumlama (icra)
7. Sahne ve performans becerisi
8. Müziksel işitme
9. Tonalite ve modalite (makam) tanıma
10. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
11. Analitik düşünme
12. İletişim
13. Araştırma
14. Problem çözme

9.Sınıf Bağlama Dersi Öğretim Programı, Ünite, Konu ve Kazanımları

9.1. Bağlamanın Tarihi ve Gelişimi

9.1.1. Bağlamanın Tarihi

9.1.1.1. Bağlamanın tarih içerisinde geçirdiği değişimi açıklar.

a) Saz ve çalgı terimleri açıklanır.

b) Kopuzdan bağlamaya kadar olan süreç açıklanır.) Orta Asya'dan başlayarak günümüze kadar bağlamanın teknesinde, göğsünde, tel ve perde yapısında ne tür değişikliklerin olduğu açıklanır.

9.1.2. Bağlamanın Bölümleri

9.1.2.1. Bağlama ailesinin adlarını ve ölçülerini açıklar.

9.1.2.2. Bağlamadaki geleneksel perde adlarını kavrar.

9.1.2.3. Bağlamanın bölümlerini açıklar.

Bağlamanın bölümlerinin en iyi hangi ağaçlardan yapıldığı vurgulanır.

9.1.3. Bağlamada Yapılan Akortlar

9.1.3.1. Bağlama çalarken kullanılan akortları açıklar.

a) “Bozuk düzen” veya “kara düzen” akordu hakkında bilgi verilir.

b) Bağlama akortlarıken hangi sese göre akortlandığı ve bu sesin diyapazona göre duyumları hakkında bilgi verilir.

c) Akortlar ve diyapazona göre duyumları porte üzerinde gösterilir.

9.1.3.2. Bağlamada değişik yörelerde kullanılan akortları açıklar.

9.1.4. Bağlamanın Bakımı ve Korunması

9.1.4.1. Bağlamanın bakımı ve korunmasını kavrar.

Bağlamanın ve genelde tüm çalgıların kuru ve nem olmayan bir ortamda korunması gerektiği vurgulanır.

9.1.5. İnsanın Yapısına Uygun Bağlama Seçimi

9.1.5.1. Beden yapısına uygun bağlama seçiminin yararlarını açıklar.

Bağlama seçiminde ve öğrenciye uygun duruma getirilmesinde bağlama yapımcıları, bağlama öğretmenleri ve bağlama sanatçılarından yararlanılabileceği belirtilir.

9.2. Bağlamanın Tutuluşu

Ünite Açıklaması: Bağlamanın hem çalınış biçimi hem de form olarak insanın oturuş pozisyonuna göre gelişmiş veya geliştirilmiş bir çalgı olduğu ve bütün çalgılarda olduğu gibi bağlamayı da iyi bir şekilde icra edebilmenin en önemli şartının doğru bir çalış tekniği kazanılması olduğu vurgulanır. Doğru bir teknikte ancak doğru bir oturuş ve duruş, çalgının ve tezenenin doğru tutulması ile mümkün olduğu belirtilir. Bunların çalgıdan çıkarılan sesin kalitesini etkileyen en önemli unsurlar olduğu, çalgıların tutuş ve çalınış biçimlerinin çoğunlukla insanların doğal duruş veya oturuş pozisyonlarına göre geliştirildiği, form veya yapı olarak da insanların bu pozisyonlarına göre bir çalış tekniği kazandığı açıklanır.

9.2.1. Bağlamada Duruş

9.2.1.1. Çalgıyı doğru tutabilecek konumu kavrar.

- a) Bağlamanın rahat ve doğal çalma pozisyonu vurgulanır.
- b) Çalgı çalabilmek için doğru duruş pozisyonu fotoğraf veya çizimle gösterilir.

9.2.2. Bağlama Tutuş

9.2.2.1. Bağlama tutuş şekillerinin insanların doğal yapısına göre değiştiğini kavrar.

9.3. Bağlama Çalmada Sağ ve Sol El Teknikleri

9.3.1. Sol/Sağ Elin Bağlama Sapındaki Konumu ve Durumu

9.3.1.1. Sol/sağ elinin doğal duruşunu kavrar.

- a) Başparmak ile işaret parmağı arasındaki boşluğa dikkat edildiğinde “U” şeklinde bir ovalliğe sahip olduğu, bağlamanın sapının ise bu biçime göre şekil kazandığı belirtilir.
- b) Sadece işaret parmağı ile başparmak arasında kalan bölümün bağlamanın sapına hafifçe değmesi gerektiği anlatılır.

9.3.2. Sol/sağ Elin Bağlama Sapındaki Duruşu

9.3.2.1. Sol/sağ elini klavye üzerine kurallara uygun olarak yerleştirir.

- a) Sol/sağ elin bağlamanın sapı üzerindeki doğru duruşu fotoğraflarla gösterilir.
- b) 2. Sol/sağ elin bağlamanın sapı üzerindeki yanlış duruşları fotoğraflarla gösterilir.

9.3.3. Sağ/sol Elin Tel Üzerindeki Konumu ve Durumu

9.3.3.1. Tezenenin tel üzerindeki dik duruşunu kavrar.

9.3.3.2. Tezeneyi tekniğine uygun tutar. Sağ/sol elin ve tezenenin tel üzerindeki doğru duruşu fotoğraflarla gösterilir.

9.3.3.3. Tezeneyi tel üzerinde kurallarına uygun olarak çalıştırır.

9.3.4. Bağlama Çalmada Sağ ve Sol Elin Koordinasyonu

9.3.4.1. Sol/sağ el ile tel üzerine yerleştirilen tezeneyi tutan sağ el arasındaki uyumu açıklar.

9.4. Tezenenin Teller Üzerinde Kullanımı

9.4.1. Tezenenin Teldeki Konumu

9.4.1.1. Tezeneyi tel üzerinde bilekten, düzgün ve dengeli hareket ettirir.

9.4.2. Tezeneyi Tele Vuruş

9.4.2.1. Tezeneyi tel üzerinde eşit frekansta ses çıkaracak şekilde aşağı ve yukarı hareket ettirir.

Tezeneyi tel üzerinde bilekten, aşağı ve yukarı hareket ettirirken ayna karşısında çalışmanın faydaları vurgulanır.

9.4.3. Bağlamadan Ses Üretiş

9.4.3.1. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek eşit frekansta, temiz ve dengeli ses çıkarır.

9.4.4. Belirli Sürelerle Tezene Vuruşları

9.4.4.1. Tezeneyi belirli sürelerde kullandığı alıştırmalar yapar.

9.5. BAĞLAMADA DÖRTLÜK NOTALARIN TEZENE VURUŞU

9.5.1. Bağlamada Yukarıdan Aşağıya Doğru Tezene Vuruş

9.5.1.1. Yukarıdan aşağıya doğru tezene vuruş tekniğini uygular.

9.5.2. Dörtlük Notaların Tezene Vuruşu

9.5.2.1. Dörtlük notaların tezene vuruşunu uygular.

Dörtlük notaların tezene vuruşu sembol ile gösterilir.

9.6. LA ve Sİ SESLERİNİN BAĞLAMADAKİ YERLERİ

9.6.1. La Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.6.1.1. Bağlamada la sesinin yerini gösterir.

9.6.1.2. Bağlamada la sesini uygular.

9.6.2. Si Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.6.2.1. Bağlamada si sesinin yerini gösterir.

9.6.2.2. Bağlamada si sesini uygular.

Si sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

9.6.3. Perdelere Basış ve Sol El 1. Parmağın Kullanımı

9.6.3.1. Sol elinin 1. parmağı ile perdeye basmayı gösterir.

a) Öğrenci ilk defa si perdesine 1. parmağı ile basarken parmağı doğru basışın nasıl olduğu nedenleri ile açıklanır.

b) Çalgıdan temiz ses çıkarmada parmak baskısının önemi vurgulanır.

c) 4/4 zamanlı usulde, dörtlük değerde; la ve si sesleri ile ilgili boş tel ve 1. parmağı kullanılabileceği egzersiz veya etütler yazılır.

9.7. Bağlamada Sekizlik Notalarının Tezene Vuruşu

9.7.1. Bağlamada Aşağı Yukarı Tezene Vuruşu

9.7.1.1. Yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya tezene vuruş tekniğini uygular.

9.7.2. Sekizlik Notaların Tezene Vuruşu Konu Açıklaması: Sekizlik notaların tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir. 4/4 zamanlı usulde, sekizlik değerde; la ve si sesleri ile ilgili egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütlerin üzerine parmak numaraları yazdırılır.

9.7.2.1. Sekizlik notaların tezene vuruşunu uygular.

9.7.2.2. Tezeneyi tel üzerinde doğru teknikle uygular.

9.8. Do Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.8.1. Do Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.8.1.1. Bağlamada do sesinin yerini gösterir.

Do sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

9.8.1.2. Bağlamada do sesini uygular.

9.8.2. Sol/Sağ El 2.Parmağın Kullanımı Konu Açıklaması: Öğrenci ilk defa do perdesine 2. parmağı ile basarken parmağı doğru basışın nasıl olduğu nedenleri ile açıklanır. Dörtlük değerlerde la, si ve do sesleri ile ilgili egzersiz ve etütler; 4/4 zamanlı usulde, dörtlük değerde, la, si ve do sesleri ile ilgili 1.ve 2. parmağın kullanılabileceği egzersiz ve etütler; 4/4 zamanlı usulde, sekizlik değerde, la, si ve do sesleri ile ilgili 1.ve 2. parmağın kullanılabileceği egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütlerin üzerine parmak numaraları yazdırılır.

9.8.2.1. Sol/sağ elinin 2. parmağı ile perdeye basmayı uygular.

9.8.2.2. 1 ve 2. parmağını birlikte kullanmayı uygular.

9.8.2.3. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.8.2.4. Bağlama ve tezene tutuşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.8.2.5. Çalgıdan temiz ve dengeli ses çıkartma alıştırmaları yapar.

9.9. Re Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.9.1. Re Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do ve re sesleri ile ilgili egzersiz veya

etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütlerin üzerine parmak numaraları yazdırılır. 9.9.1.1. Bağlamada re sesinin yerini gösterir.

Re sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

9.9.1.2. Bağlamada re sesinin yerini uygular.

9.9.1.3. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar.

9.9.1.4. Bağlama ve tezene tutuşunu uygulayarak gösterir.

9.9.1.5. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.

9.9.1.6. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.9.1.7. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların tezene vuruşunu uygular.

9.9.1.8. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek eşit frekansta, temiz ve dengeli ses çıkarır.

9.9.2. Sol/Sağ El 3. Parmağın Kullanımı Konu Açıklaması:

Öğrenci ilk defa re perdesine 3. parmağı ile basarken parmağı doğru basışın nasıl olduğu nedenleri ile açıklanır. Öğrencinin sol/sağ elini sap üzerinde aşağı ve yukarı doğru nasıl hareket ettireceği nedenleri ile açıklanır. 2/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do ve re sesleri ile 1., 2. ve 3.parmağın kullanılabilceği egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütlerin üzerine parmak numaraları yazdırılır.

9.9.2.1. Sol/sağ elinin 3. parmağı ile perdeye basmayı uygular.

9.9.2.2. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirir.

9.9.2.3. Bağlama ve tezene tutuşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.9.2.4. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.

9.9.2.5. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.9.2.6. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların tezene vuruşunu uygulayarak gösterir.

9.9.2.7. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.10. Mi Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.10.1. Mi Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do, re ve mi sesleri ile 1, 2 ve 3. parmağın kullanılabilceği egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.10.1.1. Bağlamada mi sesinin yerini gösterir.

Mi sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

- 9.10.1.2. Bağlamada mi sesini uygular.
- 9.10.1.3. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar
- 9.10.1.4. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.
- 9.10.1.5. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.
- 9.10.1.6. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.
- 9.10.1.7. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.
- 9.10.1.8. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.11. Fa Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.11.1. Fa Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do, re, mi ve fa sesleri ile 1, 2 ve 3. parmağın kullanılabilceği egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.11.1.1. Bağlamada fa sesinin yerini gösterir.

Fa sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

- 9.11.1.2. Bağlamada fa sesini uygular.
- 9.11.1.3. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar.
- 9.11.1.4. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.
- 9.11.1.5. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.
- 9.11.1.6. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.
- 9.11.1.7. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.
- 9.11.1.8. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.12. Sol Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.12.1. Sol Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do, re, mi, fa ve sol sesleri ile ilgili egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.12.1.1. Bağlamada sol sesinin yerini gösterir.

Sol sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

9.12.1.2. Bağlamada sol sesini uygular.

- 9.12.1.3. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar.
- 9.12.1.4. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.
- 9.12.1.5. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.
- 9.12.1.6. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.
- 9.12.1.7. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.
- 9.12.1.8. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.13. Oktav La Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.13.1. Oktav La Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do, re, mi, fa, sol ve la sesleri ile ilgili egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.13.1.1. Bağlamada oktav la sesinin yerini gösterir.

La sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

9.13.1.2. Bağlamada oktav la sesinin yerini uygular.

9.13.1.3. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar.

9.13.1.4. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.

9.13.1.5. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.

9.13.1.6. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.13.1.7. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.

9.13.1.8. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.14. Oktav Si Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.14.1. Oktav Si Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do, re, mi,fa,sol,oktav la ve oktav si sesleri ile ilgili egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.14.1.1. Bağlamada oktav si sesinin yerini gösterir.

Oktav si sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

9.14.1.2. Bağlamada oktav si sesinin yerini uygular.

9.14.1.3. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar.

- 9.14.1.4. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.
- 9.14.1.5. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.
- 9.14.1.6. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.
- 9.14.1.7. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.
- 9.14.1.8. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.15. Oktav Do Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.15.1. Oktav Do Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do, re, mi, fa, sol, oktav la, oktav si ve oktav do sesleri ile ilgili egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.15.1.1. Bağlamada oktav do sesinin yerini gösterir.

Oktav do sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

9.15.1.2. Bağlamada oktav do sesini uygular.

9.15.1.3. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirmeyi uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.15.1.4. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.

9.15.1.5. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.

9.15.1.6. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.15.1.7. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.

9.15.1.8. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.16. Oktav Re Sesinin Bağlamadaki Yeri

9.16.1. Oktav Re Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, dörtlük ve sekizlik karışık değerlerde; la, si, do, re, mi, fa, sol, oktav la, oktav si, oktav do ve oktav re sesleri ile ilgili egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.16.1.1. Bağlamada oktav re sesinin yerini gösterir.

Oktav re sesinin bağlamadaki yeri bağlama şekli çizilerek klavye üzerinde gösterilir.

9.16.1.2. Bağlamada oktav re sesini uygular.

9.16.1.3. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirmeyi uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.16.1.4. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.

9.16.1.5. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.

9.16.1.6. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.16.1.7. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.

9.16.1.8. Bağlamada alt tel grubundaki bütün natürel seslerin yerini uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.16.1.9. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.17. Onaltılık Nota Değer ve Tezene Vuruşları

9.17.1. Dört Onaltılık Tartım Konu Açıklaması: Dörtlük, sekizlik ve onaltılık tartımlardan oluşan egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.17.1.1. Bağlamada dört onaltılık tartımın tezene vuruşunu gösterir.

Dört onaltılık tartımın tezene vuruşu nota üzerinde şekil olarak gösterilir.

9.17.1.2. Dörtlük, sekizlik ve dört onaltılık tartımları karışık okuyarak çalar.

9.17.1.3. Sol/sağ el parmak baskılarını doğru kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.1.4. Sağ ve sol el koordinasyonu doğru kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.1.5. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirmeyi uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.17.1.6. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.

9.17.1.7. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.1.8. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.17.1.9. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.

9.17.1.10. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.17.2. Bir Sekizlik İki Onaltılıktan Oluşan Tartımlar Konu Açıklaması: Dörtlük, sekizlik ve onaltılık tartımlardan oluşan karışık egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.17.2.1. Bağlamada bir sekizlik iki onaltılık ve iki onaltılık bir sekizlikten oluşan tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

Bir sekizlik iki onaltılık ve iki onaltılık bir sekizlikten oluşan tartımların tezene vuruşları nota üzerinde şekil olarak gösterilir.

9.17.2.2. Dörtlük, sekizlik, dört onaltılık ve bir sekizlik iki onaltılık ve iki onaltılık bir sekizlikten oluşan tartımları karışık okuyarak çalar.

9.17.2.3. Sol/sağ el parmak baskılarını doğru kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.2.4. Sağ ve sol el koordinasyonunu doğru kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.2.5. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar.

9.17.2.6. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.

9.17.2.7. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.2.8. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.17.2.9. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.

9.17.2.10. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.17.3. Noktalı Sekizlik Tartımlar Konu Açıklaması: Dörtlük, sekizlik, noktalı sekizlik ve onaltılık tartımlardan oluşan karışık egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.17.3.1. Bağlamada noktalı sekizlik tartımın tezene vuruşlarını gösterir.

Noktalı sekizlik tartımların tezene vuruşları nota üzerinde şekil olarak gösterilir.

9.17.3.2. Dörtlük, sekizlik, noktalı sekizlik, onaltılık tartımları karışık okuyarak çalar.

9.17.3.3. Sol/sağ el parmak baskılarını doğru kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.3.4. Sağ ve sol el koordinasyonunu doğru kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.3.5. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar.

9.17.3. 6. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.

9.17.3. 7. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.

9.17.3. 8. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.

9.17.3. 9. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.

9.17.3.10. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

9.17.4. Dörtlük Süre İçerisinde Oluşan Senkoplu Tartım Konu Açıklaması: Dörtlük, sekizlik, noktalı sekizlik, onaltılık ve dörtlük süre içerisindeki senkoplu tartımlardan oluşan egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

9.17.4.1. Bağlamada dörtlük süre içerisinde oluşan senkoplu tartımın tezene vuruşunu gösterir.

Bir onaltılık bir sekizlik ve bir onaltılıktan oluşan tartımın tezene vuruşu nota üzerinde şekil olarak gösterilir.

- 9.17.4.2. Dörtlük, sekizlik, noktalı sekizlik, onaltılık ve senkoplu tartımları karışık okuyarak çalar.
- 9.17.4.3. Sol/sağ el parmak baskılarını doğru kullandığı alıştırmalar yapar.
- 9.17.4.4. Sağ ve sol el koordinasyonu doğru kullandığı alıştırmalar yapar.
- 9.17.4.5. Sap üzerinde sol/sağ elini aşağı ve yukarı hareket ettirme alıştırmaları yapar.
- 9.17.4.6. Bağlama ve tezenenin doğru tutuşunu gösterir.
- 9.17.4.7. 1, 2 ve 3. parmağını birlikte kullandığı alıştırmalar yapar.
- 9.17.4.8. Aşağı yukarı doğru tezene vuruşunu uygulayarak alıştırmalar yapar.
- 9.17.4.9. Dörtlük ve sekizlik değerdeki tartımların doğru tezene vuruşunu uygular.
- 9.17.4.10. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

10. SINIF BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

10.1. Bağlamadaki Arızalı Sesler

10.1.1. Si Bemol Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, değişik tartımların ve si bemol arıza- sının olduğu egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.1.1.1. Bağlamadaki si bemol sesinin pesteki ve tizdeki yerini gösterir.

Si bemol sesinin bağlamadaki pes ve tizdeki yeri şekil çizilerek gösterilir.

10.1.1.2. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.1.1.3. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.1.1.4. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.1.2. İki Koma Si Bemol Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, değişik tartımların ve iki koma si bemol arızasının olduğu egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.1.2.1. Bağlamadaki iki koma si bemol sesinin pesteki ve tizdeki yerini gösterir. İki koma si bemol sesinin bağlamadaki pes ve tizdeki yeri şekil çizilerek gösterilir.

10.1.2.2. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.1.2.3. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.1.2.4. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.1.2.5. Si bemol sesinin olduğu halk türkülerini çalar.

10.1.2.6. İki koma si bemol seslerini natürel ve diğer arızalı seslerle birlikte çalar.

Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, değişik tartımların ve si bemol, iki koma si bemol, mi bemol ve iki koma mi bemol seslerinin olduğu egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.1.3.1. Mi bemol ve iki koma mi bemol seslerinin bağlamadaki yerini gösterir. Mi bemol ve iki koma mi bemol seslerinin pes ve tizdeki yeri bağlamada şekil çizilerek gösterilir.

10.1.3.2. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.1.3.3. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.1.3.4. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.1.3.5. Si bemol, iki koma si bemol, mi bemol ve iki koma mi bemol seslerinin olduğu halk türkülerini çalar.

10.1.3.6. Mi bemol ve iki koma mi bemol seslerini natürel ve diğer arızalı seslerle birlikte çalar.

10.1.4. Fa Diyez Sesinin Bağlamadaki Yeri Konu Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, değişik tartımların, fa diyez ve öğrenilen bazı arızalı seslerin de olduğu türkü, egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.1.4.1. Fa diyez sesinin bağlamadaki yerini gösterir.

Alt tel grubundaki fa diyez sesinin bağlamadaki yeri şekil çizilerek gösterilir.

10.1.4.2. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.1.4.3. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.1.4.4. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.1.4.5. Fa diyez sesinin olduğu halk ezgilerini çalar.

10.1.4.6. Fa diyez sesini natürel ve diğer arızalı seslerle birlikte çalar.

10.1.5. Do Diyez Seslerinin Bağlamadaki Yerleri Konu Açıklaması: 2/4, 3/4 ve 4/4 zamanlı usullerde, değişik tartımların, do diyez ve öğrenilen bazı arızalı seslerin de olduğu türkü, egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.1.5.1. Pes ve tizdeki do diyez sesinin bağlamadaki yerini gösterir.

Alt tel grubundaki do diyez seslerinin bağlamadaki yerleri şekil çizilerek gösterilir.

- 10.1.5.2. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.
- 10.1.5.3. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.
- 10.1.5.4. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.
- 10.1.5.5. Do diyez sesinin olduğu halk ezgilerini çalar.
- 10.1.5.6. Do diyez seslerini natürel ve diğer arızalı seslerle birlikte çalar.

10.2. Sekiz Birimli Usuller ve Tezene Vuruşları

10.2.1. 3/8 Usul ve Tezene Vuruşu Konu Açıklaması: 3/8 usullü halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. 3/8 usulde değişik tartımların olduğu halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Değişen tezene vuruşu ezgi, etüt veya egzersiz üzerinde gösterilir. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.2.1.1. 3/8 usulün tezene vuruşunu gösterir.

3/8 usulün tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir.

10.2.1.2. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

10.2.1.3. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.2.1.4. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.1.5. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.1.6. 3/8 usulde oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

10.2.1.7. 3/8 usulün olduğu halk ezgilerini çalar.

10.2.2. 6/8 Usul ve Tezene Vuruşu Konu Açıklaması: 6/8 usullü halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. 6/8 usulde değişik tartımların olduğu halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Değişen tezene vuruşu ezgi, etüt veya egzersiz üzerinde gösterilir. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.2.2.1. 6/8 usulün tezene vuruşunu gösterir.

6/8 usulün tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir.

10.2.2.2. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

10.2.2.3. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.2.2.4. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.2.5. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.2.6. 6/8 usulde oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

10.2.2.7. 6/8 usulün olduğu halk ezgilerini çalar.

10.2.3. 12/8 Usul ve Tezene Vuruşu Konu Açıklaması: 12/8 usullü halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. 12/8 usulde değişik tartımların olduğu halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Değişen tezene vuruşu ezgi, etüt veya egzersiz üzerinde gösterilir. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.2.3.1. 12/8 usulün tezene vuruşunu gösterir.

12/8 usulün tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir.

10.2.3.2. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

10.2.3.3. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.2.3.4. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.3.5. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.3.6. 12/8 usulde oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

10.2.3.7. 12/8 usulün olduğu halk ezgilerini çalar.

10.2.4. 5/8 Usul ve Tezene Vuruşu Konu Açıklaması: 5/8 usullü halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Başparmak numara, işaret veya sembol ile gösterilir. 5/8 usulde değişik tartım ve arızaların olduğu zaman zaman başparmağın kullanılabileceği halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Değişen tezene vuruşu ezgi, etüt veya egzersiz üzerinde gösterilir. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.2.4.1. 5/8 usulün tezene vuruşunu gösterir.

5/8 usulün tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir.

10.2.4.2. Bağlamanın üst grup tellerinde başparmağını kullanmasını gösterir.

10.2.4.3. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

10.2.4.4. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.2.4.5. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.4.6. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.4.7. 5/8 usulde oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

10.2.4.8. 5/8 usulün olduğu halk ezgilerini çalar.

10.2.5. 10/8 Usul ve Tezene Vuruşu Konu Açıklaması: 10/8 usullü halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. 10/8 usulde değişik tartım ve arızaların olduğu sol/sağ elinin bütün parmaklarını yerine göre kullanılabileceği halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Değişen tezene vuruşu ezgi, etüt veya egzersiz üzerinde gösterilir. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.2.5.1. 10/8 usulün tezene vuruşunu gösterir.

10/8 usulün tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir.

10.2.5.2. Bağlamanın üst grup tellerinde başparmağını kullanmasını gösterir.

10.2.5.3. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

10.2.5.4. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.2.5.5. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.5.6. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.5.7. 10/8 usulde oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

10.2.5.8. 10/8 usulün olduğu halk ezgilerini çalar.

10.2.6. 7/8 Usul ve Tezene Vuruşu Konu Açıklaması:

7/8 usullü halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. 7/8 usulde değişik tartım ve arızaların olduğu sol/sağ elinin bütün parmaklarını yerine göre kullanılabileceği halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Değişen tezene vuruşu ezgi, etüt veya egzersiz üzerinde gösterilir. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.2.6.1. 7/8 usulün tezene vuruşunu gösterir.

7/8 usulün tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir.

10.2.6.2. Bağlamanın üst grup tellerinde başparmağını kullanmasını gösterir.

10.2.6.3. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

10.2.6.4. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.2.6.5. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.6.6. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.6.7. 7/8 usulde oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

10.2.6.8. 7/8 usulün olduğu halk ezgilerini çalar.

10.2.6.9. Halk ezgilerini, egzersiz ve etütleri amaca uygun çalar.

10.2.6.10. Sağ ve sol el koordinasyonunu geliştirir.

10.2.7. 9/8 Usul ve Tezene Vuruşu Konu Açıklaması:

9/8 usullü halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. 9/8 usulde değişik tartım ve arızaların olduğu sol/sağ elinin bütün parmaklarını yerine göre kullanılabileceği halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Değişen tezene vuruşu ezgi, etüt veya egzersiz üzerinde gösterilir. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

10.2.7.1. 9/8 usulün tezene vuruşunu gösterir.

9/8 usulün tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir.

10.2.7.2. Bağlamanın üst grup tellerinde başparmağını kullanmasını gösterir.

10.2.7.3. Tezeneyi tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirerek dengeli ses çıkarır.

10.2.7.4. Sol/sağ el 4. parmağını kullanmayı gösterir.

10.2.7.5. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.7.6. Bağlamadaki perde yerlerini geliştirecek alıştırmalar yapar.

10.2.7.7. 9/8 usulde oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

10.2.7.8. 9/8 usulün olduğu halk ezgilerini çalar.

10.2.7.9. Halk ezgileri, egzersiz ve etütleri amaca uygun olarak çalar.

10.2.7.10. Sağ ve sol el koordinasyonunu geliştirecek alıştırmalar yapar.

11. SINIF BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

11.1. Yöresel Üslup (Tavır) Çalışmaları (Teke Yöresi)

11.1.1. Teke Yöresi Üslubu (Tavır)Konu Açıklaması: Bağlamadaki natürel sesler üzerinde Teke yöresi tezenesini çalıştıran etüt veya egzersizler yazılır. Teke yöresi halk ezgilerinin, TRT Türk halk müziği repertuarı esas alınarak tezene vuruşlarına göre notaları yazdırılır. Öğrencinin çalgısını daha hızlı ve temiz çalabilmesi için değişik tartım ve arızaların olduğu sol/sağ elinin bütün parmaklarını yerine göre kullanılabileceği kondisyona yönelik halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

11.1.1.1. Teke yöresi üslubunun tezene vuruşunu gösterir.

Teke yöresi üslubunun tezene vuruşu porte üzerinde gösterilir.

11.1.1.2. Sol/sağ elinin bütün parmaklarını kullanmayı gösterir.

11.1.1.3. Bağlamanın her yörede değişik çalış biçimleri ile icra edildiğini kavrar.

11.1.1.4. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

11.1.1.5. Bağlamanın üst ve alt tel grubundaki perde yerlerini gösterir.

11.1.1.6. Teke yöresi üslubunda oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

11.1.1.7. Teke yöresi halk ezgilerini doğru tezene vuruşları ve yöre üslubuna göre doğru çalar.

11.1.1.8. Halk ezgileri, egzersiz ve etütleri amaca uygun olarak çalar.

11.1.1.9. Sağ ve sol el koordinasyonunu geliştirecek alıştırmalar yapar.

11.2. Yöresel Üslup (Tavır) Çalışmaları (Zeybek Üslubu)

11.2.1. Zeybek Üslubu (Tavır) Konu Açıklaması: Bağlamadaki natürel sesler üzerinde zeybek tezenesini çalıştıran etüt veya egzersizler yazılır. Zeybek tavrı veya üslubunda çalınması gereken halk ezgilerinin, TRT Türk halk müziği repertuarı esas alınarak tezene vuruşlarına göre notaları yazdırılır. Öğrencinin çalgısını daha hızlı ve temiz çalabilmesi için değişik tartım ve arızaların olduğu sol/sağ elinin bütün parmaklarını yerine göre kullanılabileceği kondisyona yönelik halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

11.2.1.1. Zeybek üslubunu/tavrını oluşturan en temel tezene vuruşlarını gösterir. Zeybek üslubunu/tavrını oluşturan en temel tezene vuruşları porte üzerinde gösterilir.

11.2.1.2. Sol/sağ elinin bütün parmaklarını kullanmayı gösterir.

11.2.1.3. Bağlamanın her yörede değişik çalış biçimleri ile icra edildiğini kavrar.

11.2.1.4. Deşifresini geliştirecek alıştırmalar yapar.

11.2.1.5. Bağlamanın üst ve alt tel grubundaki perde yerlerini gösterir.

11.2.1.6. Zeybek tavrı veya üslubunda oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

11.2.1.7. Zeybek tavrını doğru tezene vuruşları ve yöre üslubuna göre doğru çalar.

11.2.1.8. Halk ezgileri, egzersiz ve etütleri amaca uygun olarak çalar.

11.2.1.9. Sağ ve sol el koordinasyonunu geliştirecek alıştırmalar yapar.

12. SINIF BAĞLAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

12.1. Yöresel Üslup (Tavır) Çalışmaları (Azeri Üslubu)

12.1.1. Azeri Üslubu (Tavır) Konu Açıklaması:

Bağlamadaki natürel sesler üzerinde Azeri tezenesini çalıştıran etüt veya egzersizler yazılır. Azeri tavrı veya üslubunda çalınması gereken halk ezgilerinin TRT Türk halk müziği repertuarı esas alınarak tezene vuruşlarına göre notaları yazdırılır. Öğrencinin

çalgısını daha hızlı ve temiz çalabilmesi için değişik tartım ve arızaların olduğu sol/sağ elinin bütün parmaklarını yerine göre kullanılabileceği kondisyona yönelik halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

12.1.1.1. Azeri üslubunu/tavrını oluşturan tezene vuruşlarını gösterir.

Azeri üslubunu/tavrını oluşturan en temel tezene vuruşları porte üzerinde gösterilir.

12.1.1.2. Sol/sağ elinin bütün parmaklarını kullanmayı gösterir.

12.1.1.3. Bağlamanın her yörede değişik çalış biçimleri ile icra edildiğini gösterir.

12.1.1.4. Deşifresini geliştirecek alıştırma yapar.

12.1.1.5. Bağlamanın üst ve alt tel grubundaki perde yerlerini gösterir.

12.1.1.6. Azeri tavrı veya üslubunda oluşan değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

12.1.1.7. Azeri tavrını doğru tezene vuruşları ve yöre üslubuna göre doğru çalar.

12.1.1.8. Halk ezgileri, egzersiz veya etütleri amaca uygun olarak çalar.

12.1.1.9. Sağ ve sol el koordinasyonunu geliştirecek alıştırma yapar.

12.2. Yöresel Üslup (Tavır) Çalışmaları (Silifke Üslubu)

12.2.1. Silifke Üslubu (Tavır) Konu Açıklaması:

Bağlamadaki natürel sesler üzerinde Silifke tezenesini çalıştıran etüt veya egzersizler yazılır. Silifke tavrı veya üslubunda çalınması gereken halk ezgilerinin TRT Türk halk müziği repertuarı esas alınarak tezene vuruşlarına göre notaları yazdırılır. Öğrencinin çalgısını daha hızlı ve temiz çalabilmesi için; değişik tartım ve arızaların olduğu sol elinin bütün parmaklarını yerine göre kullanılabileceği kondisyona yönelik halk ezgileri, egzersiz veya etütler yazılır. Notaları yazılan halk ezgileri, egzersiz veya etütler üzerinde pozisyon belirleyecek parmak numaraları yazdırılır.

12.2.1.1. Silifke üslubunu/tavrını oluşturan en temel tezene vuruşlarını gösterir. Silifke üslubunu/tavrını oluşturan en temel tezene vuruşları porte üzerinde gösterilir.

12.2.1.2. Sol/sağ elinin bütün parmaklarını kullanmayı gösterir.

12.2.1.3. Bağlamanın her yörede değişik çalış biçimleri ile icra edildiğini gösterir.

12.2.1.4. Deşifresini geliştirecek alıştırma yapar.

12.2.1.5. Bağlamanın üst ve alt tel grubundaki perde yerlerini gösterir.

12.2.1.6. Silifke tavrı veya üslubunda oluşın değişik tartımların tezene vuruşlarını gösterir.

12.2.1.7. Silifke tavrını doğru tezene vuruşları ve yöre üslubuna göre doğru çalar.

12.2.1.8. Halk ezgileri, egzersiz ve etütleri amaca uygun olarak çalar.

12.2.1.9. Sağ ve sol el koordinasyonunu geliştirecek alıştırmalar yapar.

